

УДК 373.3.091.26  
В42

## ВІДПОВІДІ

до завдань та зразки виконання творчих вправ  
з математики, української мови, літературного читання,  
природознавства та основ здоров'я

4 клас

Посібник для батьків та вчителів



Київ «Гене́за» 2019

Видання упорядковано за завданнями навчальних посібників:

*Г. П. Лишенко.* Зошит з математики. 4 клас;

*Н. І. Прима.* Зошит для контрольних робіт з математики. 4 клас;

*К. І. Пономарьова.* Зошит для тестової перевірки знань з української мови. 4 клас;

*К. І. Пономарьова.* Зошит для контрольних робіт з української мови. 4 клас;

*Віра Науменко.* Зошит для оцінювання навчальних досягнень з літературного читання. 4 клас;

*І. В. Андрусенко.* Тестові завдання з природознавства. 4 клас;

*Я. С. Фруктова.* Тестові завдання з основ здоров'я. 4 клас.

ISBN 978-966-11-0942-0

© Видавництво «Гене́за», 2019  
© Видавництво «Гене́за»,  
оригінал-макет, 2019

Г. П. Лищенко

ЗОШИТ З МАТЕМАТИКИ

4 клас

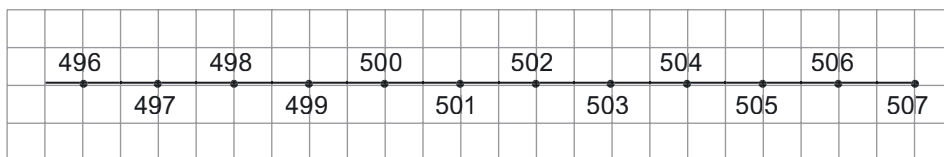
ПОВТОРЕННЯ МАТЕРІАЛУ З КЛАСУ.  
ПИСЬМОВЕ МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ В МЕЖАХ 1000

До № 1–21

1. Запиши цифрами числа: вісімсот сорок три, двісті п'ять, п'ятсот два, сімдесят шість.

843, 205, 502, 76.

2. Запиши пропущені числа, позначені на числовій прямій точками.



3. Запиши кожне число сумою розрядних доданків.

$$348 = 300 + 40 + 8 \quad 508 = 500 + 8$$
$$760 = 700 + 60 \quad 854 = 800 + 50 + 4$$

4. На консервний завод фермер привіз 72 кг помідорів у 9 однакових ящиках та 15 ящиків огірків. Скільки кілограмів огірків привіз фермер на завод, якщо маса ящика з помідорами на 3 кг більша, ніж маса ящика з огірками?

- 1)  $72 : 9 = 8$  (кг) – помідорів в одному ящику.
- 2)  $8 - 3 = 5$  (кг) – маса ящика з огірками.
- 3)  $15 \cdot 5 = 75$  (кг) – огірків привіз фермер.

Відповідь: 75 кілограмів.

$$5. \quad 700 + 60 + 5 = 765 \quad 900 + 4 = 904$$
$$850 - 300 = 550 \quad 626 - 20 = 606$$
$$860 + 7 = 867 \quad 506 + 40 = 546$$

До № 22–41

1. Вибери число, у якому всього 75 десятків. Запиши його сумою розрядних доданків.

$$756 = 700 + 50 + 6$$

2. Склади і запиши вирази та обчисли їх.

- 1)  $(350 + 240) : 10 = 590 : 10 = 59$
- 2)  $(235 - 205) + 400 = 30 + 400 = 430$
- 3)  $(96 : 8) \cdot 3 = 12 \cdot 3 = 36$

3. Склади й розв'яжи задачі за короткими записами.

1) У супермаркеті у відділ «Овочі» вантажник привіз 6 сіток цибулі по 30 кг у кожній. До обіду продали  $\frac{1}{3}$  всієї цибулі. Скільки кілограмів цибулі залишилося у відділі?

- 1)  $30 \cdot 6 = 180$  (кг) – привіз.
- 2)  $180 : 3 = 60$  (кг) – продали.
- 3)  $180 - 60 = 120$  (кг) – залишилося.

Відповідь: 120 кілограмів.

2) У магазин привезли 6 ящиків зелених яблук і контейнер із червоними яблуками такої самої маси. Маса ящика з яблуками  $a$  кг. До обіду продали  $b$  кг червоних яблук. Скільки кілограмів зелених і червоних яблук залишилося в магазині?

$$a \cdot 6 + (a \cdot 6 - b)$$

4. За схемами складі і запиши вирази.

1) 
$$\begin{array}{c} \boxed{640} - \boxed{120} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{\phantom{000}} \end{array} - \begin{array}{c} \boxed{360} + \boxed{80} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{\phantom{000}} \end{array}$$

$$(640 - 120) - (360 + 80)$$

2) 
$$\begin{array}{c} \boxed{a} - \boxed{b} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{\phantom{00}} \end{array} + \begin{array}{c} \boxed{c} \cdot \boxed{d} \\ \diagdown \quad \diagup \\ \boxed{\phantom{00}} \end{array}$$

$$(a - b) + c \cdot d$$

### До № 42–61

1. Знайди значення виразів, якщо  $a = 4$ .

$$(237 - 158) \cdot a = (237 - 158) \cdot 4 = 79 \cdot 4 = 316$$

$$764 - 178 \cdot a = 764 - 178 \cdot 4 = 764 - 712 = 52$$

$$\begin{array}{r} -237 \\ -158 \\ \hline 79 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 79 \\ \times 4 \\ \hline 316 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 178 \\ \times 4 \\ \hline 712 \end{array} \quad \begin{array}{r} -764 \\ -712 \\ \hline 52 \end{array}$$

2. Посадили 7 рядів яблунь, по 20 дерев у кожному, і 3 однакових ряди груш. Усього посадили 185 дерев. Скільки груш посадили в кожному ряду?

1)  $20 \cdot 7 = 140$  (ябл.) – усього посадили яблунь.

2)  $185 - 140 = 45$  (гр.) – усього посадили груш.

3)  $45 : 3 = 15$  (гр.) – у кожному ряду.

Відповідь: 15 груш.

3. Виконай ділення з остачею.

$$73 : 8 = 9 \text{ (ост. 1)} \quad 40 : 6 = 6 \text{ (ост. 4)}$$

$$23 : 4 = 5 \text{ (ост. 3)} \quad 5 : 8 = 0 \text{ (ост. 5)}$$

4. Виконай ділення письмово.

$$\begin{array}{r} -972 \quad | \quad 4 \\ -8 \quad | \quad 243 \\ \hline -17 \\ -16 \\ \hline -12 \\ -12 \\ \hline 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} -824 \quad | \quad 4 \\ -8 \quad | \quad 206 \\ \hline -24 \\ -24 \\ \hline 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} -516 \quad | \quad 6 \\ -48 \quad | \quad 86 \\ \hline -36 \\ -36 \\ \hline 0 \end{array}$$

5. На лісовій ділянці росте 80 сосен, а ялин – в  $a$  разів менше. На скільки більше сосен, ніж ялин, росте на ділянці? Склади й запиши вираз, за допомогою якого розв'язується задача.

$$80 - (80 : a)$$

6. Розв'яжи рівняння усно. Запиши розв'язки.

$$\begin{array}{l} x : 6 = 124 \\ x = 124 \cdot 6 \\ \underline{x = 744} \end{array} \quad \begin{array}{l} 624 : x = 4 \\ x = 624 : 4 \\ \underline{x = 156} \end{array} \quad \begin{array}{l} 7 \cdot x + 36 = 176 \\ 7 \cdot x = 176 - 36 \\ 7 \cdot x = 140 \\ x = 140 : 7 \\ \underline{x = 20} \end{array}$$

**До № 62–81**

1. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

$$345 : 5 + 280 = 349 \quad 245 \cdot 4 - 468 : 9 = 928$$

$$\begin{array}{r} - 345 \overline{) 5} \\ \underline{30} \phantom{0} \\ - 45 \phantom{0} \\ \underline{45} \\ 0 \end{array} \quad + \begin{array}{r} 280 \\ \underline{69} \\ 349 \end{array} \quad \times \begin{array}{r} 245 \\ \underline{4} \\ 980 \end{array} \quad - \begin{array}{r} 468 \overline{) 9} \\ \underline{45} \phantom{0} \\ - 18 \phantom{0} \\ \underline{18} \\ 0 \end{array} \quad - \begin{array}{r} 980 \\ \underline{52} \\ 928 \end{array}$$

2. Склади й розв'яжи задачу за таблицею.

На поштове відділення привезли 7 однакових посилок з книжками, загальною масою 56 кг, і 9 посилок із зошитами. Яка загальна маса посилок із зошитами, якщо маса однієї посилки із зошитами на 3 кг менша, ніж із книжками.

- 1)  $56 : 7 = 8$  (кг) – маса посилки з книжками.
- 2)  $8 - 3 = 5$  (кг) – маса посилки із зошитами.
- 3)  $5 \cdot 9 = 45$  (кг) – загальна маса посилок із зошитами.

Відповідь: 45 кілограмів.

3. З однієї ділянки зібрали 126 кг огірків, а з другої – у 2 рази менше.  $\frac{1}{9}$  всіх огірків відвезли до їдальні, а решту – на консервний завод. Скільки кілограмів огірків відвезли до їдальні?

- 1)  $126 : 2 = 63$  (кг) – зібрали огірків з другої ділянки.
- 2)  $126 + 63 = 189$  (кг) – зібрали огірків з двох ділянок разом.
- 3)  $189 : 9 = 21$  (кг) – відвезли до їдальні.

Відповідь: 21 кілограм.

4. Відрізок  $AB$  становить  $\frac{1}{2}$  довжини відрізка  $CD$ .  $AB = 4$  см. Знайди довжину відрізка  $CD$  і побудуй його.

$4 \cdot 2 = 8$  (см) – довжина відрізка  $CD$ .

Відповідь: 8 сантиметрів.



5. Виконай ділення письмово і перевір множенням.

$$\begin{array}{r} - 480 \overline{) 8} \\ \underline{48} \phantom{0} \\ 0 \end{array} \quad \times \begin{array}{r} 60 \\ \underline{4} \\ 240 \end{array} \quad - \begin{array}{r} 679 \overline{) 7} \\ \underline{63} \phantom{0} \\ - 49 \phantom{0} \\ \underline{49} \\ 0 \end{array} \quad \times \begin{array}{r} 97 \\ \underline{7} \\ 679 \end{array}$$

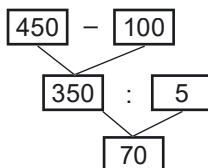
## До № 82–101

1. Обчисли ланцюжки. Відповіді запиши.

$7 \cdot 8$	$560 : 10$	$38 \cdot 10$	$50 \cdot 2$
$+ 44$	$- 16$	$+ 20$	$: 100$
$\cdot 6$	$\cdot 3$	$: 100$	$+ 79$
$- 600$	$+ 880$	$\cdot 9$	$\cdot 10$
0	1000	36	800

2. Склади задачу за коротким записом. Заповни схему міркувань і запиши розв'язання виразом.

Для посадки привезли 450 саджанців дуба, саджанців липи – на 100 менше, а саджанців сосни  $\frac{1}{5}$  саджанців липи.



Скільки привезли саджанців сосни?

Відповідь: 70 саджанців сосни.

$$(450 - 100) : 5 = 70 \text{ (с.)} - \text{сосни}$$

3. Побудуй відрізок,  $\frac{1}{4}$  довжини якого дорівнює 25 мм.

$$25 \cdot 4 = 100 \text{ мм} = 10 \text{ см}$$



4. До кіоску привезли 8 ящиків червоних яблук, по 20 кг у кожному, і 5 ящиків такої самої маси зелених. Знайди масу привезених яблук. Розв'яжи задачу двома способами, склавши вирази.

1 спосіб

$$(8 + 5) \cdot 20 = 260 \text{ (кг)}$$

2 спосіб

$$8 \cdot 20 + 5 \cdot 20 = 260 \text{ (кг)}$$

Відповідь: маса привезених яблук 260 кілограмів.

5. Знайди значення виразів, якщо  $a = 20$ .

$$43 \cdot a + 700 : 100 = 43 \cdot 20 + 700 : 100 = 860 + 7 = 867$$

$$(43 \cdot a) \cdot (700 : 100) = (43 \cdot 20) \cdot (700 : 100) = 860 \cdot 7 = 6020$$

## До № 102–119

1. У будинку 8 чотирикімнатних квартир, трикімнатних – на 4 квартири більше, ніж чотирикімнатних, а двокімнатних – у  $k$  разів більше, ніж трикімнатних. Скільки двокімнатних квартир у цьому будинку? Склади вираз для розв'язування задачі та обчисли його, якщо  $k = 9$ .

$$(8 + 4) \cdot k = (8 + 4) \cdot 9 = 12 \cdot 9 = 108 \text{ (кв.)} - \text{двокімнатних}$$

Відповідь: 108 двокімнатних квартир.

$\begin{array}{r} 912 \ 3 \\ - 9 \ 304 \\ \hline 12 \\ - 12 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 720 \ 8 \\ - 72 \ 90 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 808 \ 2 \\ - 8 \ 404 \\ \hline 8 \\ - 8 \\ \hline 0 \end{array}$
--	---	--

$$\begin{array}{r}
 3. \quad \begin{array}{r} 32 \\ \times 24 \\ \hline 128 \\ + 64 \\ \hline 768 \end{array}
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 42 \\ \hline 336 \\ + 42 \\ \hline 756
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 25 \\ \hline 100 \\ + 75 \\ \hline 850
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 16 \\ \hline 96 \\ + 64 \\ \hline 736
 \end{array}$$

$$\begin{array}{r}
 \times 36 \\ \hline 108 \\ + 72 \\ \hline 828
 \end{array}$$

4. Розв'яжи рівняння усно. Розв'язки запиши.

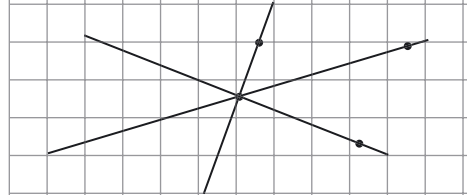
$$\begin{array}{lll}
 x : 20 = 30 & 640 : x = 80 & x : 30 + 48 = 56 \\
 x = 30 \cdot 20 & x = 640 : 80 & x : 30 = 56 - 48 \\
 \underline{x = 600} & \underline{x = 8} & x = 8 \cdot 30 \\
 & & \underline{x = 240}
 \end{array}$$

5. Купили 3 кг цукерок і 4 кг печива. За цукерки заплатили 270 грн, а за печиво – 128 грн. На скільки гривень дорожчий 1 кг цукерок, ніж 1 кг печива?

- 1)  $270 : 3 = 90$  (грн) – коштує 1 кг цукерок
- 2)  $128 : 4 = 32$  (грн) – коштує 1 кг печива
- 3)  $90 - 32 = 58$  (грн)

Відповідь: на 58 гривень.

6\*. Побудуй 3 прямі, на яких можна позначити всього 4 точки так, щоб на кожній прямій було по 2 точки.



### До № 120–138

1. Склади й розв'яжи задачу за таблицею.

На ярмарок фермер привіз 210 кг огірків і помідорів. Огірків привіз 15 ящиків по 8 кг у кожному. Скільки ящиків помідорів привіз фермер, якщо в кожному ящику вміщується по 6 кг?

- 1)  $8 \cdot 15 = 120$  (кг) – привіз огірків.
- 2)  $210 - 120 = 90$  (кг) – привіз помідорів.
- 3)  $90 : 6 = 15$  (ящ.) – привіз ящиків помідорів.

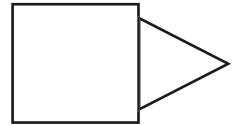
Відповідь: 15 ящиків.

2. Для ремонту квартири купили 900 кг штукатурки по 30 кг у мішку і 600 кг шпаклівки, по 20 кг у мішку. Скільки всього мішків штукатурки та шпаклівки купили?

- 1)  $900 : 30 = 30$  (м.) – купили штукатурки.
- 2)  $600 : 20 = 30$  (м.) – купили шпаклівки.
- 3)  $30 + 30 = 60$  (м.) – купили всього штукатурки та шпаклівки.

Відповідь: 60 мішків.

3. Побудуй трикутник і квадрат, у яких спільною частиною є відрізок.



4. Склади задачу за малюнком і запитанням. Запиши розв'язання виразом.

Місткість відра 8 л, а каністри – на 12 л більше. Скільки потрібно каністр з бензином, щоб заправити бензобак автомобіля місткістю 120 л?

- (8 + 12) – місткість каністри
- $120 : (8 + 12) = 6$  (к.) – потрібно каністр

Відповідь: 6 каністр.

5. Виконай дії письмово. Запиши значення виразів.

$$750 : 30 + 396 = 421 \quad (986 - 266) : 20 = 36$$

$$\begin{array}{r} - 750 \overline{) 30} \\ \underline{60} \\ - 150 \\ \underline{150} \\ 0 \end{array} \quad + \begin{array}{r} 396 \\ \underline{25} \\ 421 \end{array} \quad - \begin{array}{r} 986 \\ \underline{266} \\ 720 \end{array} \quad - \begin{array}{r} 720 \overline{) 20} \\ \underline{60} \\ - 120 \\ \underline{120} \\ 0 \end{array}$$

### До № 139–154

1. Виконай ділення і перевір множенням.

$$\begin{array}{r} - 256 \overline{) 32} \\ \underline{256} \\ 0 \end{array} \quad - \begin{array}{r} 384 \overline{) 48} \\ \underline{384} \\ 0 \end{array} \quad - \begin{array}{r} 760 \overline{) 38} \\ \underline{76} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 32 \\ 8 \\ \hline 256 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 48 \\ 8 \\ \hline 384 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 38 \\ 20 \\ \hline 760 \end{array}$$

2. Біля школи росте 25 лип. Це в 5 разів більше, ніж кленів. Каштанів росте на 20 менше, ніж лип і кленів разом. У скільки разів менше каштанів росте біля школи, ніж лип і кленів разом?

- 1)  $25 : 5 = 5$  (д.) – росте кленів.
- 2)  $25 + 5 = 30$  (д.) – росте лип і кленів разом.
- 3)  $30 - 20 = 10$  (д.) – росте каштанів.
- 4)  $30 : 10 = 3$  – у стільки разів менше росте каштанів.

Відповідь: у 3 рази.

3.  $1 \text{ т} - 240 \text{ кг} = 1000 \text{ кг} - 240 \text{ кг} = 760 \text{ кг}$

$2 \text{ ц} - 40 \text{ кг} = 200 \text{ кг} - 40 \text{ кг} = 160 \text{ кг}$

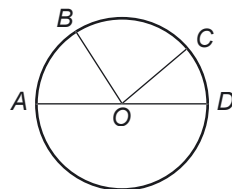
$1 \text{ кг} : 200 \text{ г} = 1000 \text{ г} : 200 \text{ г} = 50$

$4 \text{ т} - 3 \text{ ц} = 40 \text{ ц} - 3 \text{ ц} = 37 \text{ ц}$

$1 \text{ м} : 2 \text{ см} = 100 \text{ см} : 2 \text{ см} = 50$

$4 \text{ м} : 20 \text{ см} = 400 \text{ см} : 20 \text{ см} = 20$

4. Побудуй коло із центром  $O$  діаметром 4 см. Познач на ньому точки  $A, B, C, D$  так, щоб відрізок  $AD$  був діаметром. З'єднай точки між собою та центром  $O$ . Скільки одержали радіусів?



4 радіуси.

5\*. Упиши пропущений знак дії або число, щоб рівності були істинними.

$1000 - 740 = 780 : 3$

$540 : 90 = 240 : 40$

$1000 - 810 = 570 : 3$

$100 : 20 = 450 : 90$

## НУМЕРАЦІЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ

### До № 155–175

1. Запиши в нумераційній таблиці числа: *дві тисячі триста сорок шість, сім тисяч вісімдесят чотири, п'ять тисяч чотириста три, дев'ять тисяч вісімсот.*

Тисячі	Сотні	Десятки	Одиниці
2	3	4	6
7	0	8	4
5	4	0	3
9	8	0	0

2. Побудуй числову пряму від числа 1989 і познач на ній числа 1995, 1999, 2005, якщо одна клітинка відповідає 1.



3. Після того як у магазині «Садівник» продали 240 кущів троянд, їх залишилось у  $m$  разів менше, ніж продали. Скільки кущів троянд було в магазині? Склади вираз для розв'язування задачі та обчисли його, якщо  $m = 6$ .

240 :  $m$  (к.) – залишилося.

240 + 240 :  $m$  (к.) – було.

Якщо  $m = 6$ , тоді  $240 + 240 : 6 = 240 + 40 = 280$  (к.) – кущів троянд було в магазині.

Відповідь: 280 кущів.

4. До шкільної їдальні завезли 42 кг печива, вафель – у 3 рази менше, ніж печива, а цукерок – у 6 разів більше, ніж вафель. На скільки кілограмів більше завезли цукерок, ніж печива?

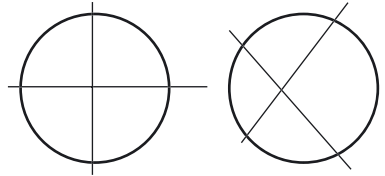
1)  $42 : 3 = 14$  (кг) – завезли вафель.

2)  $14 \cdot 6 = 84$  (кг) – завезли цукерок.

3)  $84 - 42 = 42$  (кг) – на стільки більше завезли цукерок, ніж печива.

Відповідь: на 42 кілограми.

5\*. Побудуй два круги радіусом 2 см. Проведи в кожному з них 2 прямі лінії так, щоб перший круг ділився на 4 рівні частини, а другий – на 2 рівні частини й 2 – нерівні.



### До № 176–193

1. Розклади числа на розрядні доданки.

$$3845 = 3000 + 800 + 40 + 5 \quad 2100 = 2000 + 100$$

$$8304 = 8000 + 300 + 4 \quad 6003 = 6000 + 3$$

$$5260 = 5000 + 200 + 60 \quad 9030 = 9000 + 30$$

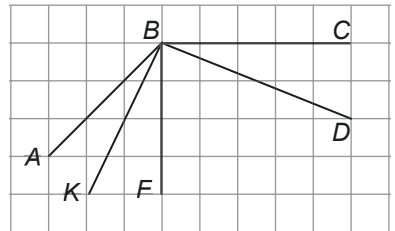
$$4678 = 4000 + 600 + 70 + 8 \quad 7061 = 7000 + 60 + 1$$

2. Знайди на малюнку гострі, прямі й тупі кути. Запиши їх.

Гострі –  $ABK$ ,  $KBF$ ,  $ABF$ ,  $FBD$ ,  $CBD$ .

Прямі –  $KBD$ ,  $FBC$ .

Тупі –  $ABD$ ,  $ABC$ ,  $KBC$ .



3. Склади задачу за коротким записом. Заповни схеми міркувань і запиши розв'язання виразами.

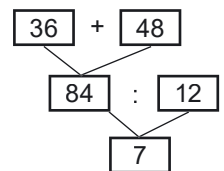
За скільки днів Степанко прочитав дві книжки, які мають 36 і 48 сторінок, якщо щодня він читав 12 сторінок?

1 спосіб

$36 + 48$  (с.) – кількість сторінок двох книжок.

$(36 + 48) : 12$  (дн.)

$(36 + 48) : 12 = 7$  (дн.) – за стільки днів прочитав дві книжки.



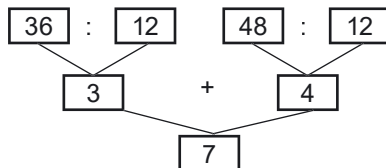


2 спосіб

36 : 12 (дн.) – прочитав першу книжку.  
 48 : 12 (дн.) – прочитав другу книжку.  
 (36 : 12) + (48 : 12) = 7 (дн.) – за стільки

днів прочитав дві книжки.

Відповідь: за 7 днів.



4. За яких значень  $k$  нерівність  $4 + k \cdot 8 \leq 52$  буде істинною? Запиши.

$k = 3, 4, 6, 8, 10$ .

$$4 + 3 \cdot 8 \leq 52 \quad 4 + 4 \cdot 8 \leq 52 \quad 4 + 6 \cdot 8 \leq 52$$

5\*. На тарілці лежало печиво, вафлі та цукерки. Печива й вафель було 25, печива й цукерок – 36, вафель і цукерок – 21. Скільки всього печива, вафель і цукерок було на тарілці?

- 1)  $25 + 36 = 61$  (шт.) – вафлі, цукерки та подвійна порція печива.
- 2)  $61 - 21 = 40$  (шт.) – подвійна порція печива.
- 3)  $40 : 2 = 20$  (шт.) – печива.
- 4)  $25 - 20 = 5$  (шт.) – вафель.
- 5)  $21 - 5 = 16$  (шт.) – цукерок.

Відповідь: 20 печива, 5 вафель, 16 цукерок.

### До № 194–216

1. Запиши, скільки в кожному числі: усього тисяч, усього сотень, усього десятків, усього одиниць.

Числа	Усього			
	тисяч	сотень	десятків	одиниць
6325	6	63	632	6325
3204	3	32	320	3204
5026	5	50	502	5026
8007	8	80	800	8007

2. Заповни пропуски.

$$6205 \text{ к.} = 62 \text{ грн } 5 \text{ к.}$$

$$100 \text{ к.} = 1 \text{ грн}$$

У 6205 к. стільки грн, скільки **всього сотень** у числі 6205, тобто 62, тому 6205 к. = 62 грн 5 к.

$$5 \text{ м } 7 \text{ дм} = 570 \text{ см}$$

$$5 \text{ м } 7 \text{ дм} = 5 \text{ м} + 7 \text{ дм} = 5 \cdot 100 \text{ см} + 7 \cdot 10 \text{ см} = 500 \text{ см} + 70 \text{ см} = 570 \text{ см}$$

$$4025 \text{ к.} = 40 \text{ грн } 25 \text{ к.}$$

$$100 \text{ к.} = 1 \text{ грн}$$

У 4025 к. стільки грн, скільки **всього сотень** у числі 4025, тобто 40, тому 4025 к. = 40 грн 25 к.

$$7 \text{ км } 75 \text{ м} = 7075 \text{ м}$$

$$7 \text{ км } 75 \text{ м} = 7 \text{ км} + 75 \text{ м} = 7 \cdot 1000 \text{ м} + 75 \text{ м} = 7000 \text{ м} + 75 \text{ м} = 7075 \text{ м}$$

$$3264 \text{ мм} = 326 \text{ см } 4 \text{ мм}$$

$$10 \text{ мм} = 1 \text{ см}$$

У 3264 мм стільки сантиметрів, скільки **всього десятків** у числі 3264, тобто 326, тому  $3264 \text{ мм} = 326 \text{ см } 4 \text{ мм}$ .

$$6573 \text{ см} = 65 \text{ м } 73 \text{ см}$$

$$100 \text{ см} = 1 \text{ м}$$

У 6573 см стільки метрів, скільки **всього сотень** у числі 6573, тобто 65, тому  $6573 \text{ см} = 65 \text{ м } 73 \text{ см}$ .

3. З двох міст, відстань між якими 120 км, виїхали одночасно назустріч один одному мотоцикліст і велосипедист. Яка відстань буде між ними, якщо велосипедист проїде 12 км, а мотоцикліст – у 4 рази більше?

1)  $12 \cdot 4 = 48$  (км) – проїде мотоцикліст.

2)  $12 + 48 = 60$  (км) – проїдуть велосипедист і мотоцикліст разом.

3)  $120 - 60 = 60$  (км) – буде відстань.

Відповідь: 60 кілометрів.

4\*. Запиши всі чотирицифрові числа, у кожному з яких число одиниць кожного розряду на 1 більше від числа одиниць попереднього розряду.

3210, 4321, 5432, 6543, 7654, 8765, 9876.

### До № 217–235

1. Розклади числа на розрядні доданки.

$$48\ 326 = 40\ 000 + 8000 + 300 + 20 + 6$$

$$30\ 204 = 30\ 000 + 200 + 4$$

$$76\ 030 = 70\ 000 + 6000 + 30$$

2. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

$$346 + 524 = 870 \quad 507 + 389 = 896$$

$$789 - 356 = 433 \quad 750 - 346 = 404$$

$$\begin{array}{r} 346 \\ + 524 \\ \hline 870 \end{array} \quad \begin{array}{r} 789 \\ - 356 \\ \hline 433 \end{array} \quad \begin{array}{r} 507 \\ + 389 \\ \hline 896 \end{array} \quad \begin{array}{r} 750 \\ - 346 \\ \hline 404 \end{array}$$

3. Розв'яжи рівняння усно. Розв'язки запиши.

$$6000 + 400 + x + 3 = 6453 \quad 2000 + x + 4 = 2034$$

$$x = 50$$

$$x = 30$$

4. Склади задачу за коротким записом. Заповни схему міркувань і розв'яжи задачу.

У баку було 280 л води. Для поливу газону витратили  $\frac{1}{4}$  літрів води, а для поливу клумби – на 20 л більше. Скільки літрів води залишилося в баку?

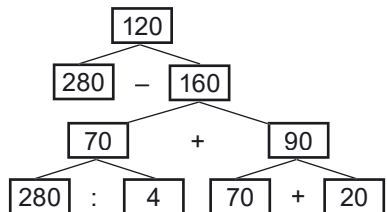
1)  $280 : 4 = 70$  (л) – витратили для поливу газону.

2)  $70 + 20 = 90$  (л) – витратили для поливу клумби.

3)  $70 + 90 = 160$  (л) – усього витратили.

4)  $280 - 160 = 120$  (л) – залишилося води.

Відповідь: 120 літрів.



5. 120 кг винограду висушили на ізюм. Скільки випарувалося води, якщо маса ізюму склала  $\frac{1}{4}$  маси винограду?

1)  $120 : 4 = 30$  (кг) – маса ізюму.

2)  $120 - 30 = 90$  (кг) – випарувалося води.

Відповідь: 90 кілограмів.

6\*. Використовуючи цифри 0, 2, 3, 5 не більше ніж два рази, запиши найбільше й найменше п'ятицифрові числа.

Найбільше – 55 320. Найменше – 20 035.

### До № 236–256

1. Запиши, скільки в кожному числі: усього тисяч, усього сотень, усього десятків, усього одиниць.

Числа	Усього			
	тисяч	сотень	десятків	одиниць
6384	6	63	638	6384
4036	4	40	403	4036
3205	3	32	320	3205
5004	5	50	500	5004

2.  $35\ 421 < 41\ 021$        $40\ \text{м} < 40\ 000\ \text{см}$

$45\ 000 < 54\ 000$        $20\ \text{т} < 21\ 000\ \text{ц}$

$1\ \text{м} = 100\ \text{см}$ ,  $40\ \text{м} = 4000\ \text{см}$ , а  $4000\ \text{см} < 40\ 000\ \text{см}$

$1\ \text{т} = 10\ \text{ц}$ ,  $20\ \text{т} = 200\ \text{ц}$ , а  $200\ \text{ц} < 21\ 000\ \text{ц}$

3. Сума трьох чисел 1000. Перше число дорівнює 245, це на 109 менше, ніж друге число. На скільки третє число більше, ніж перше?

1)  $245 + 109 = 354$  – друге число.

2)  $1000 - 245 - 354 = 401$  – третє число.

3)  $401 - 245 = 156$  – на стільки третє число більше, ніж перше.

Відповідь: на 156.

4. Добери й запиши всі числа, які є розв'язками нерівності

$199\ 989 < x < 199\ 999$ .

$x = 199\ 990, 199\ 991, 199\ 992, 199\ 993, 199\ 994, 199\ 995, 199\ 996, 199\ 997, 199\ 998$ .

5. У двох засіках було  $a$  кг зерна. З першого засіка взяли  $b$  кг зерна, а з другого – у 2 рази більше. Скільки всього зерна залишилося в засіках? Склади й запиши вираз, за допомогою якого розв'язується задача.

$2 \cdot b$  (кг) – узяли зерна з другого засіка.

$b + 2 \cdot b$  (кг) – узяли зерна з першого і другого засіків разом.

$a - (b + 2 \cdot b)$  (кг) – залишилося зерна.

Відповідь:  $a - (b + 2 \cdot b)$  кілограмів.

6\*. Мишко й Петрик купили яблук та пішли в гості до Миколки. По дорозі Мишко з'їв половину всіх яблук, а Петрик з'їв половину тих, **що залишилися**. Миколці вони принесли 6 яблук. Скільки яблук купили хлопчики?

- 1)  $6 \cdot 2 = 12$  (ябл.) – **що залишилися**.  
 2)  $12 + 12 = 24$  (ябл.) – купили.

Відповідь: 24 яблука.

**До № 257–274**

1. Запиши п'ять послідовних чисел, починаючи із числа 1998.  
 1998, 1999, 2000, 2001, 2002.

2. 1) Визнач, скільки всього десятків у кожному із чисел: 53 426, 97 845, 90 205. Підкресли.

2) Визнач, скільки всього сотень у кожному із чисел: 853, 6524, 17 028, 15 004. Підкресли.

3) Визнач, скільки всього тисяч у кожному із чисел: 9850, 76 415, 18 009, 20 864. Підкресли.

3. Порівняй числа.

$35\ 740 < 37\ 540$       $43\ 088 > 34\ 095$       $6000\ \text{см} = 60\ \text{м}$

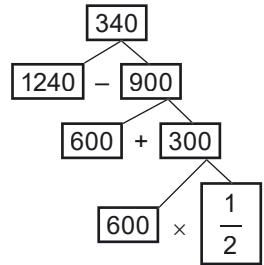
У 6000 см стільки метрів, скільки всього сотень у числі 6000, тобто 60, тому  $6000\ \text{см} = 60\ \text{м}$ .

4. Запиши числа у вигляді суми розрядних доданків.

$32\ 495 = 30\ 000 + 2\ 000 + 400 + 90 + 5$   
 $500\ 300 = 500\ 000 + 300$   
 $230\ 009 = 200\ 000 + 30\ 000 + 9$

5. За три дні в бібліотеці полагодили 1240 книжок. Першого дня – 600 книжок, другого –  $\frac{1}{2}$  від полагджених першого дня книжок, а решту – третього дня. Скільки книжок полагодили третього дня?

- $600 : 2 = 300$  (кн.) – полагодили другого дня.  
 $600 + 300 = 900$  (кн.) – полагодили за перший та другий дні разом.  
 $1240 - 900 = 340$  (кн.) – полагодили третього дня.  
 Відповідь: 340 книжок.



6\*. Тато дозволяє Петрику грати на комп'ютері тільки в понеділок, п'ятницю і по непарних числах місяця. Яку найбільшу кількість днів підряд Петрик може грати на комп'ютері?

Якщо понеділок парне число, тоді Петрик грає на комп'ютері в понеділок, вівторок, **четвер, п'ятницю, суботу**.

Якщо понеділок непарне число, тоді Петрик грає на комп'ютері в понеділок, середу, п'ятницю, неділю.

Відповідь: 3 дні.

**До № 275–293**

1. Запиши цифрами числа, що містять:

1) 627 одиниць другого класу й 215 одиниць першого класу – 627 215;

- 2) 27 одиниць другого класу й 30 одиниць першого класу – 27 030;  
 3) 600 одиниць другого класу й 6 одиниць першого класу – 600 006.

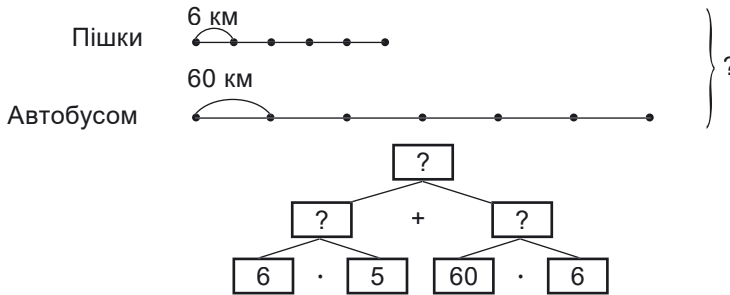
2. За три дні ткаля виткала  $a$  м тканини. Першого дня вона виткала 800 м, а другого – на 200 м більше. Скільки метрів тканини виткала ткаля третього дня? Склади вираз для розв'язування задачі та обчисли його, якщо  $a = 2600$ .

$$a - 800 - (800 + 200)$$

Якщо  $a = 2600$ , тоді  $2600 - 800 - (800 + 200) = 800$  (м) – виткала третього дня.

Відповідь: 800 метрів.

3. Склади й розв'яжи задачу про туриста за коротким записом і схемою. Розв'язання запиши виразом.



Протягом дня туристи йшли пішки 5 год, автобусом їхали 6 год. Пішки вони рухалися зі швидкістю 6 км/год, автобусом їхали зі швидкістю 60 км/год. Який шлях подолали туристи за день?

$$(6 \cdot 5) + (60 \cdot 6) = 390 \text{ (км)}$$

Відповідь: 390 кілометрів.

4\*. Тарас до числа 2548 дописав справа цифру 9, а Назар із числом 2548 виконав дві дії. Обидва хлопчики отримали однакові результати. Які дії виконав Назар? Запиши рівність.

$$25489 - \text{число Тараса. } 2548 \cdot 10 + 9 = 25489 - \text{число Назара.}$$

### До № 294–314

1. Обчисли ланцюжки. Відповіді запиши.

$350 \cdot 100$	$4800 : 100$	$240\,000 : 100$
$: 1000$	$\cdot 1000$	$- 2000$
$: 35$	$+ 12\,000$	$\cdot 1000$
$\cdot 10$	$: 60$	$: 40$
10	1000	40\,000

$350 \cdot 100 = 35\,000$	$4800 : 100 = 48$
$35\,000 : 1\,000 = 35$	$48 \cdot 1000 = 48\,000$
$35 : 35 = 1$	$48\,000 + 12\,000 = 60\,000$
$1 \cdot 10 = 10$	$60\,000 : 60 = 1000$
$240\,000 : 100 = 2400$	$400 \cdot 1000 = 400\,000$
$2400 - 2000 = 400$	$400\,000 : 40 = 40\,000$

2. 5 м ситцю коштує стільки, скільки 4 м сатину. Скільки метрів сатину можна купити замість 150 м ситцю?

П л а н р о з в ' я з а н н я

- 1) Скільки разів 5 м умістяться в 150 м?
- 2) Скільки метрів сатину можна купити?

1)  $150 : 5 = 30$  (разів)

2)  $30 \cdot 4 = 120$  (м)

Відповідь: 120 метрів.

3. Учні допомогли садівнику підготувати 240 дерев до зими. Першого дня вони обкопали  $\frac{1}{6}$  всіх дерев, а другого дня –  $\frac{1}{5}$  решти. Скільки дерев обкопали учні другого дня? Запиши розв'язання виразом та обчисли його.

1)  $240 : 6 = 40$  (д.) – обкопали першого дня.

2)  $240 - 40 = 200$  (д.) – решта.

3)  $200 : 5 = 40$  (д.) – обкопали другого дня.

$(240 - (240 : 6)) : 5 = (240 - 40) : 5 = 200 : 5 = 40$  (д.)

Відповідь: 40 дерев.

4. Заповни порожні клітинки, щоб нерівності були істинними.

$586\ 994 < 587\ 004$        $50\ 310 > 50\ 309$

$700\ 000 > 699\ 999$        $30\ 618 < 32\ 618$

5. Склади й запиши рівняння. Розв'яжи їх усно, а корені запиши.

1) Невідоме число більше за 24 у 3 рази.

$x : 3 = 24$

$x = 24 \cdot 3$

$x = 72$

2) Сума числа 35 і добутку невідомого числа та числа 5 дорівнює 160.

$35 + 5 \cdot x = 160$

$5 \cdot x = 160 - 35$

$5 \cdot x = 125$

$x = 125 : 5$

$x = 25$

**До № 315–337**

1. Підкресли загальну кількість сотень у числах.

873 056      324 010      901 203      40 001      501 340

2. За малюнком знайди відповідь на запитання: «Скільки треба гусей, щоб урівноважити 40 курей?».

1)  $40 : 5 = 8$  разів.

2)  $8 \cdot 2 = 16$  гусей.

Відповідь: 16 гусей.

3\*. У числі 826 547 закресли 2 такі цифри, щоб число, утворене цифрами, що залишилися, було: а) найбільшим; б) найменшим.

а) ~~8~~~~2~~6 547      8657      б) ~~8~~2~~6~~ 547      2547

4. Підкресли в числах ціле число:

метрів	дециметрів	сантиметрів
<u>72</u> 308 мм	<u>536</u> 240 мм	<u>24 305</u> мм
<u>720</u> 308 мм	<u>53 624</u> мм	<u>2830</u> мм

**1000 мм = 1 м**

У 72 308 мм стільки метрів, скільки **всього тисяч** у числі 72 308, тобто 72, тому 72 308 мм = 72 м 308 мм.

У 720 308 мм стільки метрів, скільки **всього тисяч** у числі 720 308, тобто 720, тому 720 308 мм = 720 м 308 мм.

**100 мм = 1 дм**

У 536 240 мм стільки дециметрів, скільки **всього сотень** у числі 536 240, тобто 5362, тому 536 240 мм = 5362 дм 40 мм.

У 536 24 мм стільки дециметрів, скільки **всього сотень** у числі 536 24, тобто 536, тому 536 24 мм = 536 дм 24 мм.

**10 мм = 1 см**

У 24 305 мм стільки сантиметрів, скільки **всього десятків** у числі 24 305, тобто 2430, тому 24 305 мм = 2430 см 5 мм.

У 2830 мм стільки сантиметрів, скільки **всього десятків** у числі 2830, тобто 283, тому 2830 мм = 283 см.

5. Доярка надоїла 280 л молока,  $\frac{1}{4}$  молока вона віддала телятам, а решту – розлила порівну в 7 бідонів. Скільки літрів молока вміщує 1 бідон?

1)  $280 : 4 \cdot 1 = 70$  (л) – молока віддала телятам.

2)  $280 - 70 = 210$  (л) – решта.

3)  $210 : 7 = 30$  (л.) – вміщує один бідон.

Відповідь: 30 літрів.

6\*. У Юрка є 50 монет по 25 коп., а в Данилка – 30 монет по 50 коп. Вони виклали одночасно на стіл по 1 монеті. Через скільки таких дій вартість грошей Юрка стане більшою за вартість грошей Данилка?

У Данилка з першої дії вартість грошей буде більшою.

### До № 338–373

1. Віднови рівності.

$$7 \text{ т } 5 \text{ ц} = 7500 \text{ кг} \quad 15 \text{ 000 г} = 15 \text{ кг}$$

$$6 \text{ ц } 2 \text{ кг} = 602 \text{ 000 г} \quad 16 \text{ кг } 50 \text{ г} = 16 \text{ 050 г}$$

$$9 \text{ т } 2 \text{ ц} = 92 \text{ ц} \quad 72 \text{ 000 кг} = 720 \text{ ц}$$

$$1 \text{ кг} = 1000 \text{ г}$$

$$1 \text{ ц} = 100 \text{ кг} = 100 \text{ 000 г}$$

$$1 \text{ т} = 10 \text{ ц} = 1000 \text{ кг} = 1 \text{ 000 000 г}$$

$$7 \text{ т } 5 \text{ ц} = 7 \text{ т} + 5 \text{ ц} = 7000 \text{ кг} + 500 \text{ кг} = 7500 \text{ кг}$$

$$6 \text{ ц } 2 \text{ кг} = 6 \text{ ц} + 2 \text{ кг} = 600 \text{ 000 г} + 2 \text{ 000 г} = 602 \text{ 000 г}$$

$$9 \text{ т } 2 \text{ ц} = 9 \text{ т} + 2 \text{ ц} = 90 \text{ ц} + 2 \text{ ц} = 92 \text{ ц}$$

$$1000 \text{ г} = 1 \text{ кг}$$

У 15 000 г стільки кілограмів, скільки **всього тисяч** у числі 15 000, тобто 15, тому 15 000 г = 15 кг.

$$16 \text{ кг } 50 \text{ г} = 16 \text{ кг} + 50 \text{ г} = 16\,000 \text{ г} + 50 \text{ г} = 16\,050 \text{ г}$$

$$100 \text{ кг} = 1 \text{ ц}$$

У 72 000 кг стільки центнерів, скільки **всього сотень** у числі 72 000, тобто 720, тому  $72\,000 \text{ кг} = 720 \text{ ц}$ .

2. Для приготування бетону беруть 1 частину маси цементу й 3 частини піску. Скільки кілограмів бетону можна отримати з  $a$  кг цементу без урахування маси доданої води?

$$3 \cdot a - \text{ маса піску.}$$

$$a + 3 \cdot a - \text{ маса бетону.}$$

Відповідь:  $a + 3 \cdot a$  кілограмів.

3. Вистава розпочалася о 15 год 25 хв і тривала 1 год 40 хв. О котрій годині закінчилася вистава?

$$15 \text{ год } 25 \text{ хв} + 1 \text{ год } 40 \text{ хв} = (15 \text{ год} + 1 \text{ год}) + (25 \text{ хв} + 40 \text{ хв}) = \\ = 16 \text{ год} + 65 \text{ хв} = 16 \text{ год} + (1 \text{ год} + 5 \text{ хв}) = 17 \text{ год } 5 \text{ хв} - \text{ закінчилася вистава.}$$

Відповідь: о 17 год 5 хв.

4. Віднови рівності.

$$12 \text{ хв} = 720 \text{ с} \qquad 3 \text{ хв } 20 \text{ с} = 200 \text{ с}$$

$$8 \text{ год} = 480 \text{ хв} \qquad 1800 \text{ с} = 30 \text{ хв}$$

$$3 \text{ доби} = 72 \text{ год} \qquad 300 \text{ хв} = 5 \text{ год}$$

$$1 \text{ хв} = 60 \text{ с} \qquad 1 \text{ год} = 60 \text{ хв} = 3600 \text{ с} \qquad 1 \text{ доба} = 24 \text{ год}$$

$$12 \text{ хв} = 12 \cdot 60 \text{ с} = 720 \text{ с}$$

$$8 \text{ год} = 8 \cdot 60 \text{ хв} = 480 \text{ хв}$$

$$3 \text{ доби} = 3 \cdot 24 \text{ год} = 72 \text{ год}$$

$$3 \text{ хв } 20 \text{ с} = 3 \text{ хв} + 20 \text{ с} = 3 \cdot 60 \text{ с} + 20 \text{ с} = 180 \text{ с} + 20 \text{ с} = 200 \text{ с}$$

$$1800 \text{ с} = 1800 \text{ с} : 60 \text{ с} = 30 \text{ хв}$$

$$300 \text{ хв} = 300 \text{ хв} : 60 \text{ хв} = 5 \text{ год}$$

5. Кінокамера робить 33 знімки за 2 с. Скільки знімків вона зробить за 20 с?

$$20 : 2 = 10 \text{ разів.}$$

$$33 \cdot 10 = 330 \text{ (зн.)} - \text{ зробить знімків.}$$

Відповідь: 330 знімків.

6\*. Сума цифр числа 2015 дорівнює 8. Скільки всього в поточному столітті років з такою самою сумою цифр? Запиши.

$$2015, 2006, 2024, 2033, 2042, 2051, 2060$$

$$2 + 0 + 1 + 5 = 8$$

$$2 + 0 + 0 + 6 = 8$$

$$2 + 0 + 2 + 4 = 8$$

$$2 + 0 + 3 + 3 = 8$$

$$2 + 0 + 4 + 2 = 8$$

$$2 + 0 + 5 + 1 = 8$$

$$2 + 0 + 6 + 0 = 8$$



## До № 374–389

1. Обчисли зручним способом.

$$5327 + 58 + 673 + 242 = (5327 + 673) + (242 + 58) = 6000 + 300 = 6300$$

$$369 + 217 + 231 = (369 + 231) + 217 = 600 + 217 = 817$$

2. Розв'яжи рівняння усно. Корені запиши.

$$74\ 200 - x = 3200$$

$$x = 74\ 200 - 3200$$

$$x = 71\ 000$$

$$74\ 200 - 71\ 000 = 3200$$

$$x - 680 = 4320$$

$$x = 4320 + 680$$

$$x = 5000$$

$$5000 - 680 = 4320$$

3\*. Запиши різних чотири числа, менших ніж 5 тисяч, у яких цифра 3 означає різні розрядні одиниці.

3000, 300, 30, 3.

4. В овочесховищі було 357 ц білої картоплі й 248 ц рожевої. За місяць зі сховища до їдальні забрали 28 ц картоплі. Скільки центнерів картоплі залишилося в овочесховищі? Розв'яжи задачу трьома способами, склавши вирази.

1 спосіб

357 + 248 – було картоплі всього.

$(357 + 248) - 28 = 577$  (ц) – залишилося картоплі.

2 спосіб

Якщо забрали 28 ц білої картоплі, то

$357 - 28$  – залишилося білої картоплі.

$(357 - 28) + 248 = 577$  (ц) – залишилося картоплі.

3 спосіб

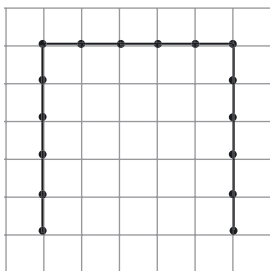
Якщо забрали 28 ц рожевої картоплі, то

$248 - 28$  – залишилося рожевої картоплі.

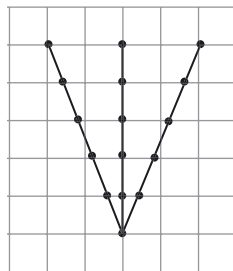
$(248 - 28) + 357 = 577$  (ц) – залишилося картоплі.

Відповідь: 577 центнерів.

5\*. 16 учнів вишикувались у три ряди, порівну в кожному ряду. Зобрази, як це може бути, позначивши ряди прямими, а учнів – точками.



або



## До № 390–411

$$\begin{array}{r} 1. \quad 28394 \\ + \quad 43127 \\ \hline 71521 \end{array} \quad \begin{array}{r} 63574 \\ + \quad 278366 \\ \hline 341940 \end{array} \quad \begin{array}{r} 89748 \\ - \quad 32645 \\ \hline 57103 \end{array}$$

2. Взвод солдатів почав марш о 7 год ранку і зробив привал о 13 год. За цей час він подолав 42 км. Скільки кілометрів солдати проходили за 1 год?

1)  $13 - 7 = 6$  (год) – були в дорозі.

2)  $42 : 6 = 7$  (км) – проходили за 1 год.

Відповідь: 7 кілометрів.

3. Склади задачу за таблицею. Запиши розв'язання виразом.

У цистерні було 570 л бензину. Спочатку заправили 8 автомобілів, бак кожного вмщував 60 л бензину. Рештою заправили 6 мотоциклів, порівну кожний. Яка місткість бака мотоцикла?

1)  $60 \cdot 8 = 480$  (л) – пішло на автомобілі.

2)  $570 - 480 = 90$  (л) – решта палива.

3)  $90 : 6 = 15$  (л) – місткість бака мотоцикла.

Відповідь: 15 літрів.

4. Запиши вирази й виконай обчислення.

1) Суму чисел 536 184 і 26 397 зменшити на 9289.

$$(536\ 184 + 26\ 397) - 9289 = 562\ 581 - 9289 = 553\ 292$$

$$\begin{array}{r} + 536184 \\ + 26397 \\ \hline 562581 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 562581 \\ - 9289 \\ \hline 553292 \end{array}$$

2) Різницю чисел 36 450 і 9655 збільшити на 4789.

$$(36\ 450 - 9655) + 4789 = 26\ 795 + 4789 = 31\ 584$$

$$\begin{array}{r} - 36450 \\ - 9655 \\ \hline 26795 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 26795 \\ + 4789 \\ \hline 31584 \end{array}$$

5\*. Сума двох чисел дорівнює 5326, а їх різниця – 3124. Знайди ці числа.

$$\text{Число } 1 + \text{число } 2 = 5326. \quad \text{Число } 1 - \text{число } 2 = 3124.$$

1)  $5326 + 3124 = 8450$  – подвоєне перше число.

2)  $8450 : 2 = 4225$  – перше число.

3)  $5326 - 4225 = 1101$  – друге число.

$$4225 + 1101 = 5326 \quad 4225 - 1101 = 3124$$

## До № 412–430

1. Виконай дії письмово. Запиши значення виразів.

$$77\ 459 - 7043 - 768 = 69648 \quad 77\ 459 - (7043 - 768) = 71184$$
$$\begin{array}{r} 77459 \\ - 7043 \\ \hline 70416 \end{array} \quad \begin{array}{r} 70416 \\ - 768 \\ \hline 69648 \end{array} \quad \begin{array}{r} 77459 \\ - 7043 \\ \hline 6275 \end{array} \quad \begin{array}{r} 6275 \\ - 6275 \\ \hline 71184 \end{array}$$

2. Серед чисел 2100, 0, 1209, 1276, 2035, 2308 знайди і випиши такі значення змінної  $x$ , при яких нерівність буде істинною.

$$5629 + x < 6924 \quad x = 0, 1209, 1276$$

3. 1) На скільки одиниць найменше п'ятицифрове число більше, ніж найменше двоцифрове число?

$$10\ 000 - 10 = 9990, \text{ на } 9990.$$

2) У скільки разів найменше двоцифрове число менше, ніж найменше шестицифрове число?

$$100\ 000 : 10 = 10\ 000, \text{ у } 10\ 000 \text{ разів.}$$

4. Першого тижня машина проїхала  $a$  км, а другого і третього – по  $b$  км. Скільки всього кілометрів проїхала машина за ці три тижні? Склади вираз для розв'язування задачі та обчисли його, якщо  $a = 1126$  км,  $b = 1059$  км.

$$a + 2 \cdot b \text{ (км)}. \text{ Якщо } a = 1126, b = 1059, \text{ тоді } a + 2 \cdot b = 1126 + 1059 \cdot 2 = 3244 \text{ (км)} - \text{ проїхала машина за три тижні.}$$

Відповідь: 3244 кілометри.

5\*. Використовуючи цифри 2, 6, 7, 8, 0, запиши найбільше й найменше п'ятицифрові числа так, щоб цифри не повторювалися. Знайди, на скільки сума цих чисел більша за їх різницю.

Найбільше число – 87 620, найменше число – 20 678.

$$87\ 620 + 20\ 678 = 108\ 298 - \text{ сума.}$$

$$87\ 620 - 20\ 678 = 66\ 942 - \text{ різниця.}$$

$$108\ 298 - 66\ 942 = 41\ 356 - \text{ на стільки сума цих чисел більша за їх різницю.}$$

Відповідь: на 41 356.

### До № 431–447

$$1. \ 6 \text{ т } 5 \text{ ц} > 6050 \text{ кг} \qquad 2 \text{ хв } 26 \text{ с} = 146 \text{ с}$$

$$9 \text{ м } 8 \text{ дм} < 980 \text{ дм} \qquad 2 \text{ доби } 14 \text{ год} = 62 \text{ год}$$

$$1 \text{ ц} = 100 \text{ кг} \qquad 1 \text{ хв} = 60 \text{ с}$$

$$1 \text{ т} = 10 \text{ ц} = 1000 \text{ кг} \qquad 1 \text{ год} = 60 \text{ хв} = 3600 \text{ с}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм} \qquad 1 \text{ доба} = 24 \text{ год}$$

$$6 \text{ т } 5 \text{ ц} = 6 \text{ т} + 5 \text{ ц} = 6 \cdot 1 \text{ т} + 5 \cdot 1 \text{ ц} = 6 \cdot 1000 \text{ кг} + 5 \cdot 100 \text{ кг} = 6500 \text{ кг}$$

$$2 \text{ хв } 26 \text{ с} = 2 \text{ хв} + 26 \text{ с} = 2 \cdot 1 \text{ хв} + 26 \text{ с} = 2 \cdot 60 \text{ с} + 26 \text{ с} = 146 \text{ с}$$

$$9 \text{ м } 8 \text{ дм} = 9 \text{ м} + 8 \text{ дм} = 9 \cdot 1 \text{ м} + 8 \text{ дм} = 9 \cdot 10 \text{ дм} + 8 \text{ дм} = 98 \text{ дм}$$

$$2 \text{ доби } 14 \text{ год} = 2 \text{ доби} + 14 \text{ год} = 48 \text{ год} + 14 \text{ год} = 62 \text{ год}$$

2. Знайди суму й різницю чисел 24 км 563 м і 8 км 678 м.

$$\begin{array}{r} + \quad 24 \text{ км } 563 \text{ м} \\ \quad 8 \text{ км } 678 \text{ м} \\ \hline \end{array}$$

$$33 \text{ км } 241 \text{ м}$$

$$\begin{array}{r} - \quad 24 \text{ км } 563 \text{ м} \\ \quad 8 \text{ км } 678 \text{ м} \\ \hline \end{array}$$

$$15 \text{ км } 885 \text{ м}$$

3. Маса росомахи 12 кг 880 г, зайця – на 10 кг 80 г менша, ніж росомахи, а рисі – на 320 г більша, ніж маса росомахи й зайця разом. Яка маса рисі?

$$1) \quad \begin{array}{r} - \quad 12 \text{ кг } 880 \text{ г} \\ \quad 10 \text{ кг } \quad 80 \text{ г} \\ \hline \end{array}$$

2 кг 800 г – маса зайця.

$$2) \quad \begin{array}{r} + \quad 2 \text{ кг } 800 \text{ г} \\ \quad 12 \text{ кг } 880 \text{ г} \\ \hline \end{array}$$

15 кг 680 г – маса зайця та росомахи разом.

$$3) \quad \begin{array}{r} - \quad 15 \text{ кг } 680 \text{ г} \\ \quad \quad 320 \text{ г} \\ \hline \end{array}$$

16 кг 000 г – маса рисі.

Відповідь: 16 кілограмів.

4. З'єднай точки  $AF$ . На скільки довжина ламаної лінії  $ABCDEF$  більша за відрізок  $AF$ ?



$$AF = 8 \text{ см}$$

$$AB + BC + CD + DE + EF$$

$$2 \text{ см } 6 \text{ мм} + 1 \text{ см} + 2 \text{ мм} + 2 \text{ см} + 2 \text{ см} + 1 \text{ см } 5 \text{ мм} = 9 \text{ см } 3 \text{ мм}$$

$9 \text{ см } 3 \text{ мм} - 8 \text{ см} = 1 \text{ см } 3 \text{ мм}$  – на стільки довжина ламаної лінії більша за відрізок  $AF$ .

5. На цукровий завод фермер привіз 80 автомобілів цукрових буряків, по 6 т на кожному. Вихід цукру складає  $\frac{1}{6}$  від маси буряків. Скільки цукру одержали із цих буряків? Розв'яжи задачу двома способами.

1 спосіб

1)  $6 \cdot 80 = 480$  (т) – привіз буряків.

2)  $480 : 6 = 80$  (т) – одержали цукру.

2 спосіб

$6 : 6 = 1$  (т) – вихід цукру з буряків з однієї машини.

$1 \cdot 80 = 80$  (т) – одержали цукру.

Відповідь: 80 тонн.

Чи можна було б розв'язати задачу двома способами, якби на кожному автомобілі було по 5 т цукрових буряків?

Ні.

### До № 448–462

1. Встав пропущені числа.

$$\begin{array}{r} + 6536 \\ + 150 \\ \hline 6686 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 36054 \\ + 2026 \\ \hline 38080 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 45244 \\ - 10570 \\ \hline 34674 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 5087 \\ - 649 \\ \hline 4438 \end{array}$$

2.

$$\begin{array}{r} + 25 \text{ м } 3 \text{ дм} \\ + 36 \text{ м } 8 \text{ дм} \\ \hline 62 \text{ м } 1 \text{ дм} \end{array} \quad \begin{array}{r} - 147 \text{ м } 25 \text{ см} \\ - 39 \text{ м } 75 \text{ см} \\ \hline 107 \text{ м } 50 \text{ см} \end{array} \quad \begin{array}{r} - 3 \text{ т } 8 \text{ ц} \\ - 2 \text{ т } 9 \text{ ц} \\ \hline 9 \text{ ц} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 4 \text{ год } 30 \text{ хв} \\ + 2 \text{ год } 45 \text{ хв} \\ \hline 7 \text{ год } 15 \text{ хв} \end{array} \quad \begin{array}{r} - 16 \text{ год } 20 \text{ хв} \\ - 9 \text{ год } 40 \text{ хв} \\ \hline 6 \text{ год } 40 \text{ хв} \end{array} \quad \begin{array}{r} - 24 \text{ хв } 15 \text{ с} \\ - 3 \text{ хв } 26 \text{ с} \\ \hline 20 \text{ хв } 49 \text{ с} \end{array}$$

3. За 2 год автомобіль проїхав 120 км. Скільки кілометрів він проїхав за 50 хв?

$$2 \text{ год} = 120 \text{ хв}$$

1)  $120 : 120 = 1$  (км) – проїхав за 1 хвилину.

2)  $1 \cdot 50 = 50$  (км) – відстань.

Відповідь: 50 кілометрів.

4. Першого дня на елеватор привезли пшеницю на 5 машинах, по 6 т 4 ц на кожній, і на 6 машинах, по 8 т 5 ц. Другого дня пшениці привезли на 235 ц більше, ніж першого дня. Скільки всього центнерів пшениці привезли за два дні?

$$1 \text{ т} = 10 \text{ ц} \quad 6 \text{ т } 4 \text{ ц} = 64 \text{ ц} \quad 8 \text{ т } 5 \text{ ц} = 85 \text{ ц}$$

1)  $64 \cdot 5 + 85 \cdot 6 = 830$  (ц) – привезли першого дня.

2)  $830 + 235 = 1065$  (ц) – привезли другого дня.

3)  $830 + 1065 = 1895$  (ц) – привезли пшениці за два дні.

Відповідь: 1895 центнерів.

5\*. Петрик живе на 4 поверсі. Андрійко живе в цьому самому будинку, але піднімається ліфтом у 3 рази вище, ніж Петрик. На якому поверсі живе Андрійко?

1 частина це поверх Андрійка + 3 таких частини.

$$4 \cdot 4 = 16 \text{ (п.)} - \text{поверх, на якому живе Петрик.}$$

Відповідь: на 16 поверсі.

### До № 463–481

$$\begin{array}{r} 1. \quad \begin{array}{r} 8 \text{ кг } 100 \text{ г} \\ 2 \text{ кг } 500 \text{ г} \\ \hline 5 \text{ кг } 600 \text{ г} \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} 51 \text{ т } 4 \text{ ц} \\ 8 \text{ т } 9 \text{ ц} \\ \hline 60 \text{ т } 3 \text{ ц} \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} 32 \text{ доби } 15 \text{ год} \\ 6 \text{ діб } 38 \text{ год} \\ \hline 38 \text{ діб } 53 \text{ год} = 40 \text{ діб } 05 \text{ год} \end{array} \end{array}$$

2. Запиши всі одноцифрові значення кожної змінної, за яких нерівності будуть істинними.

$$333 \cdot b < 999$$

$$b = 0, 1, 2$$

$$222 \cdot x > 888$$

$$x = 5, 6, 7 \text{ і далі}$$

$$630 \cdot k < 3750$$

$$k = 0, 1, 2, 3, 4, 5$$

3. У вагоні метро їхало 236 пасажирів. Чоловіків і жінок було 208, чоловіків і дітей – 130. Скільки дітей, жінок і чоловіків окремо їхало у вагоні метро?

1 спосіб

1)  $236 - 208 = 28$  їхало дітей.

2)  $236 - 130 = 106$  їхало жінок.

3)  $208 - 106 = 102$  їхало чоловіків.

2 спосіб

1)  $236 - 208 = 28$  їхало дітей.

2)  $130 - 28 = 102$  їхало чоловіків.

3)  $208 - 102 = 106$  їхало жінок.

Відповідь: 28 дітей, 106 жінок, 102 чоловіків.

4. Кожне число запиши у вигляді суми або різниці круглого та одноцифрового чисел.

$$198 = 200 - 2$$

$$273 = 270 + 3$$

$$788 = 780 + 8$$

$$456 = 450 + 6$$

$$709 = 700 + 9$$

$$998 = 990 + 8$$

5\*. У зоопарку є змії, качки й мавпочки. Вони мають 36 голів, 26 крил і 86 лап. Скільки змій у зоопарку?

1)  $26 : 2 = 13$  – качок у зоопарку.

2)  $13 \cdot 2 = 26$  – лап у качок.

3)  $86 - 26 = 60$  – лап у мавпочок.

4)  $60 : 4 = 15$  – мавпочок у зоопарку.

5)  $36 - 13 - 15 = 8$  – змій у зоопарку.

Відповідь: 8 змій.

## До № 482–499

1. Заповни пропуски, щоб рівності були істинними.

$$\begin{array}{l} 8 \text{ т} - 35 \text{ кг} = 7 \text{ т} + 965 \text{ кг} \\ 18 \text{ км} - 650 \text{ м} = 17 \text{ км} + 350 \text{ м} \end{array} \quad \left| \quad \begin{array}{l} 3 \text{ год } 25 \text{ хв} + 45 \text{ хв} = 5 \text{ год} - 50 \text{ хв} \\ 6 \text{ км } 750 \text{ м} = 5 \text{ км} + 1750 \text{ м} \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2. \quad \begin{array}{r} 600 \\ - 79 \\ \hline 521 \end{array} \quad \begin{array}{r} 7000 \\ - 2907 \\ \hline 4093 \end{array} \quad \begin{array}{r} 402000 \\ - 28092 \\ \hline 373908 \end{array} \quad \begin{array}{r} 31002 \\ - 20297 \\ \hline 10705 \end{array} \end{array}$$

3. Коли з вагона вивантажили вугілля на 5 машин, по 78 ц на кожну, у ньому залишилося у 2 рази менше вугілля, ніж вивантажили. Скільки центнерів було у вагоні до розвантаження? Розв'яжи задачу виразом.

$$78 \cdot 5 + 78 \cdot 5 : 2 = 585 \text{ (ц)} - \text{було вугілля.}$$

Відповідь: 585 центнерів.

4. Теплохід за 4 год пройшов  $a$  км. Автомобіль за 3 год проїхав 240 км. На скільки швидкість теплохода менша за швидкість автомобіля? Розв'яжи задачу, якщо  $a = 136$  км.

1)  $136 : 4 = 34$  (км) – швидкість теплохода.

2)  $240 : 3 = 80$  (км) – швидкість автомобіля.

3)  $80 - 34 = 46$  (км) – на стільки швидкість теплохода менша за швидкість автомобіля.

Відповідь: на 46 кілометрів.

5\*. Сашко дає кролям щодня або 9 морквин, або 2 капустини, або 1 капустину й 4 морквини. За тиждень хлопчик дав кролям 30 морквин. Скільки капустин дав Сашко кролям за тиждень?

$$\begin{array}{l} 2 \text{ дні давав по } 9 \text{ морквин} \\ 2 \cdot 9 = 18 \text{ морквин;} \end{array} \quad \left| \quad \begin{array}{l} 2 \text{ дні давав по } 2 \text{ капустини} \\ 2 \cdot 2 = 4 \text{ капустини;} \end{array}$$

3 дні давав по 1 капустині й по 4 морквини

$3 \cdot 1 = 3$  капустини й  $3 \cdot 4 = 12$  морквин

Відповідь: 7 капустин.

## До № 500–530

1. Виконай обчислення, застосувавши спосіб округлення.

$$278 + 29 = 307 \quad 748 - 98 = 650 \quad 356 + 88 = 444$$

$$278 + 30 = 308 \quad 748 - 100 = 648 \quad 356 + 90 = 446$$

$$308 - 1 = 307 \quad 648 + 2 = 650 \quad 446 - 2 = 444$$

2. Відстань між двома станціями поїзд долає за 4 год, рухаючись зі швидкістю 45 км/год. За який час проїде половину цього шляху мотоцикліст, швидкість якого на 15 км/год менша, ніж швидкість поїзда?

1)  $45 \cdot 4 = 180$  (км) – відстань між станціями.

2)  $180 : 2 = 90$  (км) – половина відстані.

3)  $45 - 15 = 30$  (км/год) – швидкість мотоцикліста.

4)  $90 : 30 = 3$  (год) – час, за який проїде мотоцикліст.

Відповідь: за 3 години.

3. За даними таблиці склади й розв'яжи задачу виразом.

Автомобіль проїхав 520 км. Він їхав до привалу 3 год зі швидкістю

80 км/год, а після привалу – зі швидкістю 70 км/год. За скільки годин подолав автомобіль відстань після привалу?

$$(520 - (80 \cdot 3)) : 70 = 4 \text{ (год)} - \text{ час після привалу.}$$

Відповідь: за 4 години.

4. Розв'яжи рівняння з перевіркою.

$$\begin{aligned} x : 8 &= 488 \\ x &= 488 \cdot 8 \\ x &= 3904 \end{aligned}$$

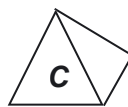
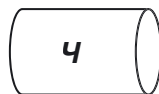
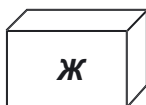
$$3904 : 8 = 488$$

$$\begin{array}{r} 488 \\ \times 8 \\ \hline 3904 \end{array}$$

$$\begin{aligned} 675\,360 - x &= 48\,379 \\ x &= 675\,360 - 48\,379 \\ x &= 626\,981 \end{aligned}$$

$$675\,360 - 626\,981 = 48\,379$$

5. Зафарбуй циліндр у червоний колір, піраміду – у синій, конус – у зелений, паралелепіпед – у жовтий.



6. Поїзд проїхав 480 км зі швидкістю 60 км/год. Яку відстань проїде поїзд за той самий час, якщо буде рухатися зі швидкістю 75 км/год?

1)  $480 : 60 = 8$  (год) – час, який їхав поїзд.

2)  $75 \cdot 8 = 600$  (км) – проїде зі швидкістю 75 км/год.

Відповідь: 600 км.

7\*. Буратіно побудував 3 прями. На кожній позначив по 3 точки так, що всього вийшло 6 точок. Зобрази, як він це зробив.



## МНОЖЕННЯ І ДІЛЕННЯ БАГАТОЦИФРОВИХ ЧИСЕЛ НА ОДНОЦИФРОВЕ ЧИСЛО

### До № 531–549

1. Обчисли зручним способом.

$$2 \cdot 386 \cdot 5 \cdot 10 = 2 \cdot 5 \cdot 10 \cdot 386 = 100 \cdot 386 = 38\,600$$

$$2356 \cdot 4 \cdot 25 : 10 = 2356 \cdot 100 : 10 = 2356 \cdot 10 = 23\,560$$

$$245 \cdot 3 + 7 \cdot 245 = 245 \cdot (3 + 7) = 245 \cdot 10 = 2450$$

2. Туристи спочатку їхали 2 год поїздом зі швидкістю 60 км/год, а потім 3 год йшли пішки зі швидкістю 4 км/год. Чому дорівнює весь шлях, який подолали туристи?

1)  $60 \cdot 2 = 120$  (км) – шлях поїздом.

2)  $4 \cdot 3 = 12$  (км) – шлях пішки.

3)  $120 + 12 = 132$  (км) – увесь шлях.

Відповідь: 132 кілометри.

Зміни запитання в задачі так, щоб останньою дією в розв'язанні було віднімання.

На скільки кілометрів більше туристи проїхали поїздом, ніж пройшли пішки?

$$120 - 12 = 108 \text{ (км)}$$

Відповідь: на 108 кілометрів.

3. Відстань між двома містами 75 км. Третину цієї відстані поїзд подолав за 25 хв. З якою швидкістю рухався поїзд? Розв'яжи задачу складанням виразу.

$$75 : 3 : 25 = 1 \text{ (км/хв)} - \text{ швидкість поїзда.}$$

Відповідь: 1 км/хв.

4. 90 т вугілля одна вантажівка може перевезти за 15 рейсів, а друга – за 10 рейсів. За скільки рейсів перевезуть це вугілля вантажівок, якщо працюватимуть разом?

1)  $90 : 15 = 6$  (т) – перевозить перша вантажівка за 1 рейс.

2)  $90 : 10 = 9$  (т) – перевозить друга вантажівка за 1 рейс.

3)  $6 + 9 = 15$  (т) – перевозять вантажівок за один рейс разом.

4)  $90 : 15 = 6$  (р.) – за стільки рейсів перевезуть разом все вугілля.

Відповідь: 6 рейсів.

5\*. У класі 7 дітей відвідують спортзал щодня, 9 – відвідують через день, а решта – взагалі не відвідують. Учора в спортзалі займалось 13 дітей цього класу. Скільки дітей прийдуть у спортзал сьогодні?

1)  $13 - 7 = 6$  дітей, які відвідують спортзал через день, учора займалося в спортзалі.

2)  $9 - 6 = 3$  дітей, які відвідують спортзал через день, учора не займалося.

3)  $7 + 3 = 10$  дітей прийдуть у спортзал сьогодні.

### До № 550–566

$$\begin{array}{r} 1. \quad \times \quad 3275 \\ \quad \quad \quad 4 \\ \hline \quad \quad 13100 \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{r} 24036 \\ \quad \quad \quad 7 \\ \hline \quad \quad 168252 \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{r} 328204 \\ \quad \quad \quad 3 \\ \hline \quad \quad 984612 \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{r} 6500 \\ \quad \quad \quad 4 \\ \hline \quad \quad 26000 \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{r} 20030 \\ \quad \quad \quad 6 \\ \hline \quad \quad 120180 \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{r} 58004 \\ \quad \quad \quad 8 \\ \hline \quad \quad 464032 \end{array}$$

2. За даними таблиці склади й розв'яжи задачу.

Автомобіль, рухаючись зі швидкістю 56 км/год, проїхав відстань між двома містами за 3 год. Повертаючись, він проїхав ту саму відстань за 2 год. З якою швидкістю їхав автомобіль, повертаючись назад?

1)  $56 \cdot 3 = 168$  (км) – відстань.

2)  $168 : 2 = 84$  (км/год) – швидкість.

Відповідь: 84 км/год.

3. У майстерню привезли  $a$  м тканини. За тиждень із четвертої частини тканини пошили сукні, витративши на кожну по 3 м. Скільки пошили суконь? Склади вираз, за допомогою якого розв'язується задача.

$a : 4$  (м) – четверта частина тканини.

$a : 4 : 3$  (с.) – пошили суконь.

Відповідь:  $a : 4 : 3$  суконь.

4. Добери й запиши всі одноцифрові числа, які є розв'язками нерівностей.

$180 : x < 40$

$a \cdot 20 > 125$

$b : 2 < 5$

$x = 5, 6, 8, 9$

$a = 7, 8, 9$

$b = 8, 6, 4, 2, 0$

5\*. На стадіон прийшло 7 хлопчиків і 6 дівчаток. Пізніше до них підійшло ще декілька дітей. Усі діти розділилися на 2 команди з однаковою кількістю учасників. У кожній команді кількість дівчаток і кількість хлопчиків однакова. Яка найменша кількість дітей, що підійшли на стадіон пізніше?

$(7 + 1) : 2 = 4$  (д.) – хлопчиків у команді.



$(6 + 2) : 2 = 4$  (д.) – дівчаток у команді.  
 Підійшли 1 хлопчик та 2 дівчинки, разом 3 дітей.  
 Відповідь: 3 дитини.

## До № 567–582

1. Обчисли ланцюжки. Відповіді запиши.

$4800 : 10$	$640 : 20$	$1000 - 360$	$2360 - 2060$
$: 3$	$\cdot 100$	$: 10$	$: 2$
$\cdot 8$	$+ 400$	$\cdot 8$	$\cdot 10$
$+ 140$	$: 140$	$\cdot 0$	$+ 150$
1420	360	0	1650

2. Виконай дії письмово. Запиши значення виразів.

1)  $3 \cdot 2308 + 4080 \cdot 6 = 31\ 404$                        $6709 + 7 \cdot 6500 = 52\ 209$

$\times \begin{array}{r} 2308 \\ 3 \\ \hline 6924 \end{array}$	$\times \begin{array}{r} 4080 \\ 6 \\ \hline 24480 \end{array}$	$+ \begin{array}{r} 45500 \\ 6924 \\ \hline 31404 \end{array}$	$\times \begin{array}{r} 6500 \\ 7 \\ \hline 45500 \end{array}$	$+ \begin{array}{r} 45500 \\ 6709 \\ \hline 52209 \end{array}$
--	---	--	---	--

2)  $4\ \text{км}\ 260\ \text{м} \cdot 4 = 17\ \text{км}\ 40\ \text{м}$                        $3\ \text{т}\ 045\ \text{кг} \cdot 6 = 18\ \text{т}\ 270\ \text{кг}$

$\times \begin{array}{r} 4\ \text{км}\ 260\ \text{м} \\ 4 \\ \hline 17\ \text{км}\ 040\ \text{м} \end{array}$	$\times \begin{array}{r} 3\ \text{т}\ 045\ \text{кг} \\ 6 \\ \hline 18\ \text{т}\ 270\ \text{кг} \end{array}$
---	---

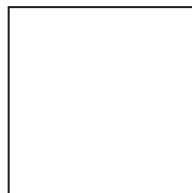
3. Периметр трикутника, у якого всі сторони рівні, 7 см 5 мм. Побудуй квадрат, довжина сторони якого дорівнює довжині сторони трикутника. Знайди його периметр.

$7\ \text{см}\ 5\ \text{мм} = 75\ \text{мм}$

1)  $75 : 3 = 25$  (мм) – довжина сторони трикутника.

2)  $25 \cdot 4 = 100$  (мм) = 10 (см) – периметр квадрата.

Відповідь: 10 сантиметрів.



4. Одна бригада може виготовити 360 деталей за 12 днів, а друга – за 6 днів. За скільки днів буде виготовлено 360 деталей, якщо бригади працюватимуть разом?

1)  $360 : 12 = 30$  (д.) – виготовляє перша бригада за 1 день.

2)  $360 : 6 = 60$  (д.) – виготовляє друга бригада за 1 день.

3)  $30 + 60 = 90$  (д.) – виготовлять дві бригади за 1 день.

4)  $360 : 90 = 4$  (д.) – за стільки днів будуть виготовлені деталі, якщо бригади працюватимуть разом.

Відповідь: за 4 дні.

5\*. Сума двох чисел 876, а їх різниця – 224. Знайди ці числа.

Число 1 + число 2 = 876. Число 1 – число 2 = 224.

$876 + 224 = 1100$  – подвоєне перше число.

$1100 : 2 = 550$  – перше число.

$876 - 550 = 326$  – друге число.

## До № 583–601

1. Обчисли ланцюжки. Відповіді запиши.

$$\begin{array}{r} 70 \cdot 90 \\ : 100 \\ \cdot 5 \\ + 10 \\ \hline 400 \end{array} \quad \begin{array}{r} 400 : 8 \\ \cdot 9 \\ : 3 \\ \cdot 6 \\ \hline 900 \end{array} \quad \begin{array}{r} 900 : 300 \\ \cdot 7 \\ - 4 \\ \cdot 5 \\ \hline 85 \end{array} \quad \begin{array}{r} 850 - 800 \\ : 50 \\ \cdot 200 \\ : 5 \\ \hline 40 \end{array}$$

2. Обчисли письмово.

$$\begin{array}{r} \times 80607 \\ \quad 4 \\ \hline 322428 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 9009 \\ \quad 9 \\ \hline 81081 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 5700 \\ \quad 8 \\ \hline 45600 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 30025 \\ \quad 7 \\ \hline 21175 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 43050 \\ \quad 6 \\ \hline 258300 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 63008 \\ \quad 5 \\ \hline 315040 \end{array}$$

3. На двох складах було 6080 кг зерна. Коли з першого складу видали 820 кг, а з другого – у 4 рази більше, то на другому складі нічого не залишилося. Скільки кілограмів зерна залишилося на першому складі?

1 спосіб

- 1)  $820 \cdot 4 = 3280$  (кг) – було на другому складі.
- 2)  $3280 + 820 = 4100$  (кг) – видали з двох складів.
- 3)  $6080 - 4100 = 1980$  (кг) – залишилося зерна на першому складі.

2 спосіб

- 1)  $820 \cdot 4 = 3280$  (кг) – було на другому складі.
- 2)  $6080 - 3280 = 2800$  (кг) – було на першому складі.
- 3)  $2800 - 820 = 1980$  (кг) – залишилося зерна на першому складі.

Відповідь: 1980 кілограмів.

4. Заповни таблицю.

Довжина (см)	80	18	90	100	80
Ширина (см)	9	8	7	3	9
Площа (см <sup>2</sup> )	720	144	630	300	720

5\*. Прямокутник розділили на 3 квадрати однакової площі. Знайди площу й периметр квадрата, якщо довжина прямокутника 90 см.

- $90 : 3 = 30$  (см) – довжина сторони квадрата.  
 $30 \cdot 30 = 900$  (см<sup>2</sup>) – площа квадрата.  
 $30 \cdot 4 = 120$  (см) – периметр квадрата.

## До № 602–616

1. Швидкість польоту орла 30 м/с, а сокола – 23 м/с. На скільки метрів більше може пролетіти за 10 с орел, ніж сокіл? Розв'яжи задачу двома способами, склавши вирази.

1 спосіб

$30 \cdot 10 - 23 \cdot 10 = 70$  (м) – на стільки більше метрів може пролетіти орел, ніж сокіл.

## 2 спосіб

$(30 - 23) \cdot 10 = 70$  (м) – на стільки більше метрів може пролетіти орел, ніж сокіл.

Відповідь: на 70 метрів.

2. Порівняй вирази усно. Перевір, виконавши дії.

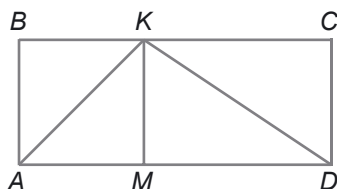
1)  $486 \cdot 9 > 435 \cdot 9$        $8 \cdot 1046 < 4092 \cdot 4$

$$\begin{array}{r} \times 1046 \\ 8 \\ \hline 8368 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 4092 \\ 4 \\ \hline 16368 \end{array}$$

2)  $357 \cdot 6 < 457 \cdot 5$        $7200 \cdot 3 = 6 \cdot 3600$

$$\begin{array}{r} \times 357 \\ 6 \\ \hline 2142 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 457 \\ 5 \\ \hline 2285 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 7200 \\ 3 \\ \hline 21600 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 3600 \\ 6 \\ \hline 21600 \end{array}$$

3. Знайди на малюнку 5 чотирикутників. Запиши їх. Які з них прямокутники? Запиши. Знайди периметр і площу кожного прямокутника.



Чотирикутники:  $ABCD$ ,  $ABKM$ ,  
 $MKCD$ ,  $ABKD$ ,  $AKCD$ .  
Прямокутники:  $ABCD$ ,  $MKCD$ .

$ABCD = 2 \cdot 2 + 5 \cdot 2 = 4 + 10$  (см) – периметр.

$ABCD = 2 \cdot 5 \cdot 2 = 10$  (см<sup>2</sup>) – площа.

$MKCD = 2 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = 4 + 6 = 10$  (см) – периметр.

$MKCD = 2 \cdot 3 \cdot 2 = 6$  (см<sup>2</sup>) – площа.

4. Птахофабрика повинна відправити до магазинів 6000 яєць. Було відправлено 10 ящиків по 350 яєць і 4 ящики по 250 яєць. Скільки яєць залишилося відправити до магазинів?

1)  $350 \cdot 10 + 250 \cdot 4 = 4500$  (ящ.) – відправлено.

2)  $6000 - 4500 = 1500$  (ящ.) – залишилося відправити.

Відповідь: 1500 ящиків.

5. На пошиття 6 пар черевиків потрібно 24 дм<sup>2</sup> шкіри. Скільки квадратних дециметрів шкіри потрібно для пошиття 16 пар черевиків?

1)  $24 : 6 = 4$  (дм<sup>2</sup>) – потрібно шкіри для пошиття 1 пари черевиків.

2)  $4 \cdot 16 = 64$  (дм<sup>2</sup>) – потрібно шкіри для пошиття 16 пар черевиків.

Відповідь: 64 дм<sup>2</sup>.

## До № 617–633

1. Виконай дії письмово. Відповіді запиши.

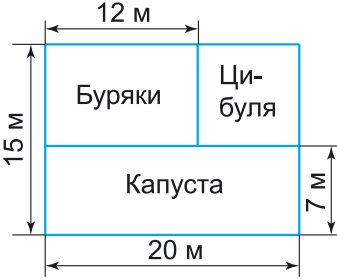
$1576 \cdot 8 + 3040 \cdot 7 = 33\ 888$

$$\begin{array}{r} \times 1576 \\ 8 \\ \hline 12608 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 3040 \\ 7 \\ \hline 21280 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 12608 \\ 21280 \\ \hline 33888 \end{array}$$

$$5700 \cdot 6 + 4095 \cdot 3 = 40\,785$$

5700	4095	28500
× 5	× 3	+ 12285
-----	-----	-----
28500	12285	40785

2. За планами ділянок знайди, яку площу відведено окремо для вирощування капусти, буряків і цибулі.



Для капусти:  $20 \cdot 7 = 140 \text{ (м}^2\text{)}$   
 Для буряків:  $12 \cdot (15 - 7) = 12 \cdot 8 = 96 \text{ (м}^2\text{)}$   
 Для цибулі:  $(15 - 7) \cdot (20 - 12) = 8 \cdot 8 = 64 \text{ (м}^2\text{)}$

3. Знайди значення виразу  $a \cdot b$ , якщо: 1)  $a = 5, b = 4080$ ; 2)  $a = 4, b = 4320$ ; 3)  $a = 7068, b = 8$ .

1) Якщо  $a = 5, b = 4080$ , тоді  $a \cdot b = 5 \cdot 4080 = 20\,400$

4080
× 5
-----
20400

2) Якщо  $a = 4, b = 4320$ , тоді  $a \cdot b = 4 \cdot 4320 = 17\,280$

4320
× 4
-----
17280

3) Якщо  $a = 8, b = 7068$ , тоді  $a \cdot b = 8 \cdot 7068 = 56\,544$

7068
× 8
-----
56544

4. Площа ділянки прямокутної форми 8 а. Довжина однієї зі сторін дорівнює 20 м. Знайди довжину другої сторони ділянки.

1  $a = 100 \text{ м}^2$   
 $800 : 20 = 40 \text{ (м)}$  – довжина другої сторони ділянки.  
 Відповідь: 40 метрів.

5\*. Довжина огорожі навколо ділянки (периметр) прямокутної форми 680 м. Ширина ділянки – на 40 м менша від довжини. Знайди довжину сторін цієї ділянки.

1)  $680 : 2 = 340 \text{ (м)}$  – сума довжини та ширини ділянки.  
 2)  $340 - 40 = 300 \text{ (м)}$  – подвійна ширина ділянки.  
 3)  $300 : 2 = 150 \text{ (м)}$  – ширина ділянки.  
 4)  $150 + 40 = 190 \text{ (м)}$  – довжина ділянки.

Відповідь: 190 метрів.

## До № 634–654

1. Заповни таблицю.

$a$	96	128	48	600	126	64	0
$b$	6	8	4	2	18	16	9
$a : b$	16	16	12	300	7	4	0

2. Які остачі можуть бути при діленні на 6?

Остачі не можуть бути більшими від дільника. При діленні на 6 остачі можуть бути від 1 до 5.

3. Виконай ділення з остачею.

$$10 \text{ дес.} : 3 = 33 \text{ (ост. 1)} \quad 42 : 5 = 8 \text{ (ост. 2)}$$

$$1 \text{ сот.} : 3 = 33 \text{ (ост. 1)} \quad 20 : 6 = 3 \text{ (ост. 2)}$$

Перевірка:

$$33 \cdot 3 + 1 = 100 = 10 \text{ дес.}$$

$$33 \cdot 3 + 1 = 100 = 1 \text{ сот.}$$

$$8 \cdot 5 + 2 = 42$$

$$3 \cdot 6 + 2 = 20$$

4. Заповни пропуски.

$$8 \text{ дм}^2 = 800 \text{ см}^2 \quad 15 \text{ а} = 1500 \text{ м}^2$$

$$1900 \text{ см}^2 = 19 \text{ дм}^2 \quad 42 \text{ 000 м}^2 = 420 \text{ а}$$

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см} \quad 1 \text{ дм}^2 = 100 \text{ см}^2 \quad 1 \text{ а} = 100 \text{ м}^2$$

$$8 \text{ дм}^2 = 8 \cdot 100 \text{ см}^2 = 800 \text{ см}^2$$

$$1900 \text{ см}^2 = (1900 : 100) \text{ дм}^2 = 19 \text{ дм}^2$$

$$15 \text{ а} = 15 \cdot 100 \text{ м}^2 = 1500 \text{ м}^2$$

$$42000 \text{ м}^2 = (42000 : 100) \text{ а} = 420 \text{ а}$$

5. Виконай ділення письмово. Запиши значення виразів. Перевір множенням.

$$2296 : 8 = 287 \quad 2086 : 7 = 298 \quad 3714 : 6 = 619$$

$$\begin{array}{r} 2296 \overline{) 8} \\ \underline{16} \phantom{00} \\ 69 \phantom{00} \\ \underline{64} \phantom{00} \\ 56 \phantom{00} \\ \underline{56} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2086 \overline{) 7} \\ \underline{14} \phantom{00} \\ 68 \phantom{00} \\ \underline{63} \phantom{00} \\ 56 \phantom{00} \\ \underline{56} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3714 \overline{) 6} \\ \underline{36} \phantom{00} \\ 11 \phantom{00} \\ \underline{6} \phantom{00} \\ 54 \phantom{00} \\ \underline{54} \\ 0 \end{array}$$

6. У швейній майстерні з 280 м тканини пошили сукні та зі 150 м тканини – сорочки. На кожну сукню витрачали 4 м тканини, а на сорочку – 3 м. Чого більше пошили і на скільки?

1)  $280 : 4 = 70$  (шт.) – пошили суконь.

2)  $150 : 3 = 50$  (шт.) – пошили сорочок.

3)  $70 - 50 = 20$  (шт.) – на стільки більше пошили суконь, ніж сорочок.

Відповідь: на 20 штук.

## До № 655–671

1. Три муляри за 4 год уклали 3360 цеглин, порівну кожний. Скільки цеглин уклав один муляр за 3 год?

### 1 спосіб

- 1)  $3360 : 4 = 840$  (ц) – уклали три муляри за годину.
- 2)  $840 : 3 = 280$  (ц) – уклав один муляр за годину.
- 3)  $280 \cdot 3 = 840$  (ц) – уклав один муляр за 3 години.

### 2 спосіб

- 1)  $3360 : 3 = 1120$  (ц) – уклав один муляр за 4 години.
- 2)  $1120 : 4 = 280$  (ц) – уклав один муляр за годину.
- 3)  $280 \cdot 3 = 840$  (ц) – уклав один муляр за 3 години.

### 3 спосіб

- 1)  $3 \cdot 4 = 12$  (год) – працювали муляри.
- 2)  $3360 : 12 = 280$  (ц) – уклав один муляр за годину.
- 3)  $280 \cdot 3 = 840$  (ц) – уклав один муляр за 3 години.

Відповідь: 840 цеглин.

2. Площа вікон у класі повинна становити  $\frac{1}{5}$  площі підлоги. Яка буде площа вікон класу, якщо його довжина 10 м, а ширина – 6 м?

- 1)  $10 \cdot 6 = 60$  (м<sup>2</sup>) – площа підлоги.
- 2)  $60 : 5 \cdot 1 = 12$  (м<sup>2</sup>) – площа вікон у класі.

Відповідь: 12 м<sup>2</sup>.

3. Заповни пропуски.

$$\frac{1}{5} \text{ м}^2 = 20 \text{ дм}^2 \quad \frac{1}{10} \text{ га} = 1000 \text{ м}^2 \quad \frac{1}{4} \text{ а} = 25 \text{ м}^2$$

$$1 \text{ м}^2 = 100 \text{ дм}^2 \quad 1 \text{ а} = 100 \text{ м}^2 \quad 1 \text{ га} = 100 \text{ а} = 10\,000 \text{ м}^2$$

$$\frac{1}{5} \text{ м}^2 = 100 \text{ дм}^2 : 5 = 20 \text{ дм}^2$$

$$\frac{1}{10} \text{ га} = 10\,000 \text{ м}^2 : 10 = 1000 \text{ м}^2$$

$$\frac{1}{4} \text{ а} = 100 \text{ м}^2 : 4 = 25 \text{ м}^2$$

4. Виконай дії з іменованими числами.

- 1)  $5 \text{ кг } 200 \text{ г} - 2 \text{ кг } 500 \text{ г} = 2 \text{ кг } 700 \text{ г}$   
 $21 \text{ м } 30 \text{ см} + 6 \text{ м } 75 \text{ см} = 28 \text{ м } 5 \text{ см}$

$$\begin{array}{r} 5 \text{ кг } 200 \text{ г} \\ - 2 \text{ кг } 500 \text{ г} \\ \hline 2 \text{ кг } 700 \text{ г} \end{array} \quad \begin{array}{r} 21 \text{ м } 30 \text{ см} \\ + 6 \text{ м } 75 \text{ см} \\ \hline 28 \text{ м } 05 \text{ см} \end{array}$$

- 2)  $23 \text{ м } 40 \text{ см} : 3 = 7 \text{ м } 80 \text{ см}$   
 $35 \text{ ц } 80 \text{ кг} : 4 = 8 \text{ ц } 95 \text{ кг}$

$$\begin{array}{r} 2340 \overline{) 3} \\ \underline{- 21} \phantom{0} \\ 24 \\ \underline{- 24} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3580 \overline{) 4} \\ \underline{- 32} \phantom{0} \\ 38 \\ \underline{- 36} \\ 20 \\ \underline{- 20} \\ 0 \end{array}$$

5\*. Знайди різницю двох п'ятицифрових чисел, сума цифр яких дорівнює 8.

$$\begin{array}{r} 30005 \\ - 10007 \\ \hline 19998 \end{array}$$

### До № 672–687

1. Висота найвищої вершини Карпат Говерли 2061 м. Це на 516 м вище від вершини Роман-Кошу, що в Криму. Яка заввишки Роман-Кош?

$$2061 - 516 = 1545 \text{ (м)} - \text{висота Роман-Кошу.}$$

Відповідь: 1545 метрів.

2. Виконай ділення з остачею.

$$\begin{array}{ll} 35 : 8 = 4 \text{ (ост. 3)} & 4 \cdot 8 + 3 = 35 \\ 9 : 5 = 1 \text{ (ост. 4)} & 1 \cdot 5 + 4 = 9 \\ 402 : 100 = 4 \text{ (ост. 2)} & 4 \cdot 100 + 2 = 402 \\ 4 : 3 = 1 \text{ (ост. 1)} & 1 \cdot 3 + 1 = 4 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3. \quad \begin{array}{r} 35147 \overline{) 7} \\ \underline{- 35} \phantom{0} \\ 14 \\ \underline{- 14} \\ 7 \\ \underline{- 7} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} 28032 \overline{) 4} \\ \underline{- 28} \phantom{0} \\ 32 \\ \underline{- 32} \\ 0 \end{array} \end{array}$$

4. Площа прямокутника  $1600 \text{ м}^2$ , а довжина сторони – 80 м. Знайди площу квадрата, периметр якого дорівнює периметру прямокутника.

- 1)  $1600 : 80 = 20 \text{ (м)}$  – ширина прямокутника.
- 2)  $80 \cdot 2 + 20 \cdot 2 = 200 \text{ (м)}$  – периметр прямокутника.
- 3)  $200 : 4 = 50 \text{ (м)}$  – сторона квадрата.
- 4)  $50 \cdot 50 = 2500 \text{ (м}^2\text{)}$  – площа квадрата.

Відповідь:  $2500 \text{ м}^2$ .

5\*. Турист мав пройти 36 км. Після привалу йому залишилося пройти ще третину того, що пройшов до привалу. На скільки кілометрів менше залишилося пройти туристу, ніж він уже пройшов?

До привалу турист пройшов 3 частини шляху, після привалу 1 частину шляху, тому весь шлях складається із 4 частин.

- 1)  $36 : 4 \cdot 3 = 27 \text{ (км)}$  – пройшов до привалу.
- 2)  $36 : 4 = 9 \text{ (км)}$  – пройшов після привалу.
- 3)  $27 - 9 = 18 \text{ (км)}$  – на стільки кілометрів менше залишилося пройти туристу, ніж він уже пройшов.

Відповідь: на 18 кілометрів.

## До № 688–705

1. Обчисли ланцюжки. Відповіді запиши.

$60 \cdot 40$	$180 : 3$	$1400 : 7$	$50\,000 : 5$
$+ 24$	$\cdot 70$	$\cdot 20$	$: 2$
$: 90$	$: 6$	$: 5$	$\cdot 8$
$\cdot 5$	$\cdot 0$	$\cdot 6$	$: 100$
<hr/>	<hr/>	<hr/>	<hr/>
1800	0	4800	40

$60 \cdot 40 = 2400$	$a \cdot 0 = 0$	$1400 : 7 = 200$	$50\,000 : 5 = 10\,000$
$2400 : 24 = 100$		$200 \cdot 20 = 4000$	$10\,000 : 2 = 5000$
$100 \cdot 90 = 9000$		$4000 : 5 = 800$	$5000 \cdot 8 = 40\,000$
$9000 : 5 = 1800$		$800 \cdot 6 = 4800$	$40\,000 : 100 = 400$

2. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

$21\,012 : 3 = 7004$	$42\,630 : 7 = 6090$	$63\text{ ц } 36\text{ кг} : 9 = 7\text{ ц } 4\text{ кг}$
$\begin{array}{r} 21012 \overline{) 3} \\ \underline{21} \phantom{00} \\ 12 \phantom{00} \\ \underline{12} \phantom{00} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 42630 \overline{) 7} \\ \underline{42} \phantom{00} \\ 63 \phantom{00} \\ \underline{63} \phantom{00} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6336 \overline{) 9} \\ \underline{63} \phantom{00} \\ 36 \phantom{00} \\ \underline{36} \phantom{00} \\ 0 \end{array}$

3. За 2 год бульдозер розчищає 12 га землі, а робітник за 6 год – 180 м<sup>2</sup>. Скількох робітників замінює один бульдозер?

$$1\text{ га} = 1000\text{ м}^2$$

1)  $12000 : 2 = 6000\text{ (м}^2\text{)}$  – розчищає бульдозер за 1 год.

2)  $180 : 6 = 30\text{ (м}^2\text{)}$  – розчищає робітник за 1 год.

3)  $6000 : 30 = 200\text{ (р.)}$  – замінює один бульдозер.

Відповідь: 200 робітників.

4. 24 серпня 1991 року в день проголошення незалежності України народився хлопчик Ярослав. Визнач вік Ярослава на сьогодні.

$$2018 - 1991 = 27\text{ (р.)}$$

Відповідь: 27 років.

5\*. Сума чисел, що позначають номери трьох будинків, які стоять поряд на одному боці вулиці, дорівнює 147. Визнач номери цих будинків.

$$147 : 3 = 49\text{ (н.)} - \text{середнього будинку.}$$

Оскільки на вулиці номери непарні, маємо 47, 49, 51.

Відповідь: 47, 49, 51.

## До № 706–722

$$1. 42\,000 : 7 = 6000$$

$$36\text{ т } 42\text{ кг} : 6 = 6\text{ т } 7\text{ кг}$$

$$2\text{ т } 40\text{ кг} : 8 = 240\text{ кг} : 8 = 30\text{ кг}$$

$$16\,000 : 4 = 4\,000$$

$$48\text{ км } 180\text{ м} : 3 = 16\text{ км } 60\text{ м}$$

$$3\text{ км } 500\text{ м} : 7 = 3500\text{ м} : 7 = 500\text{ м}$$



2. З двох міст одночасно назустріч один одному виїхали автобус і легковий автомобіль. Швидкість автобуса 60 км/год, а легкового автомобіля – 80 км/год. Через 3 год вони зустрілися. Яка відстань між містами? Розв'яжи задачу двома способами, склавши вирази.

### 1 спосіб

$$60 \cdot 3 + 80 \cdot 3 = 420 \text{ (км)} - \text{відстань між містами.}$$

1)  $60 \cdot 3 = 180 \text{ (м)}$  – відстань проїхав автобус.

2)  $80 \cdot 3 = 240 \text{ (км)}$  – відстань проїхав автомобіль.

3)  $180 + 240 = 420 \text{ (км)}$  – відстань між містами.

### 2 спосіб

$$(60 + 80) \cdot 3 = 420 \text{ (км)} - \text{відстань між містами.}$$

1)  $60 + 80 = 140 \text{ (км)}$  – проїдуть автобус та автомобіль за 1 год.

2)  $140 \cdot 3 = 420 \text{ (км)}$  – проїдуть автобус та автомобіль за 3 год, тобто відстань між містами.

Відповідь: 240 кілометрів.

3. Запиши тільки корені рівнянь.

$$9 \cdot x = 72\ 045$$

$$x = 72\ 045 : 9$$

$$x = \underline{8005}$$

$$240\ 000 : x = 8$$

$$x = 240\ 000 : 8$$

$$x = \underline{30\ 000}$$

$$\begin{array}{r} 72045 \overline{) 9} \\ \underline{72} \phantom{00} \\ -45 \phantom{0} \\ \underline{-45} \\ 0 \end{array}$$

4. На 1 м<sup>2</sup> картопляного поля вносять 3 кг перегною. Скільки кілограмів перегною потрібно внести на ділянку прямокутної форми, довжина якої 70 м, а ширина – 8 м?

1)  $70 \cdot 8 = 560 \text{ (м}^2\text{)}$  – площа прямокутної ділянки.

2)  $560 \cdot 3 = 1680 \text{ (кг)}$  – кілограмів перегною треба внести.

Відповідь: 1680 кілограмів.

5. Висота надводної частини айсберга 12 м. Це  $\frac{1}{6}$  частина висоти всього айсберга.

На скільки метрів підводна частина айсберга більша від висоти його надводної частини?

1)  $12 : \frac{1}{6} = 72 \text{ (м)}$  – висота айсберга.

2)  $72 - 12 = 60 \text{ (м)}$  – висота підводної частини айсберга.

3)  $60 - 12 = 48 \text{ (м)}$  – на стільки метрів підводна частина айсберга більша від висоти його надводної частини.

Відповідь: на 48 метрів.

6\*. Периметр прямокутника дорівнює 24 см. Його довжина у 2 рази більша, ніж ширина. Побудуй цей прямокутник і знайди його площу.

$$24 : 2 = 12 \text{ (см)} - \text{сума довжини та ширини прямокутника.}$$

На довжину прямокутника припадає 2 частини, на ширину – 1 частина, разом 3 частини.

$12 : 3 = 4$  (см) – припадає на 1 частину, що є шириною прямокутника.

$4 \cdot 2 = 8$  (см) – довжина прямокутника.

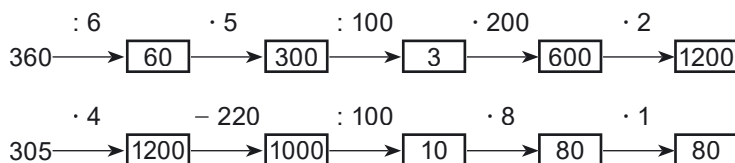
$4 \cdot 8 = 32$  (см<sup>2</sup>) – площа прямокутника.

Відповідь: 32 см<sup>2</sup>.



### До № 723–750

1. Обчисли ланцюжки.



$$360 : 6 = 60$$

$$60 \cdot 5 = 300$$

$$300 : 100 = 3$$

$$3 \cdot 200 = 600$$

$$600 \cdot 2 = 1200$$

$$305 \cdot 4 = 1220$$

$$1220 - 220 = 1000$$

$$1000 : 100 = 10$$

$$10 \cdot 8 = 80$$

$$80 \cdot 1 = 80$$

2. З двох міст, відстань між якими 42 км, виїхали одночасно назустріч один одному два вершники і зустрілися через 2 год. Перший вершник їхав зі швидкістю 12 км/год. З якою швидкістю їхав другий вершник? Розв'яжи задачу, склавши вираз.

$(42 - 12 \cdot 2) : 2 = 9$  (км/год) – швидкість другого вершника.

1)  $12 \cdot 2 = 24$  (км) – проїхав перший вершник.

2)  $42 - 24 = 18$  (км) – проїхав другий вершник.

3)  $18 : 2 = 9$  (км/год) – швидкість другого вершника.

Відповідь: 9 км/год.

3. Катер пройшов за течією річки 180 км за 6 год і повернувся назад. Скільки годин ішов катер проти течії річки, швидкість якої 5 км/год?

1)  $180 : 6 = 30$  (км/год) – швидкість катера за течією річки.

2)  $30 - 5 = 25$  (км/год) – швидкість катера.

3)  $25 - 5 = 20$  (км/год) – швидкість катера проти течії річки (власна швидкість катера мінус швидкість течії річки).

4)  $180 : 20 = 9$  (год) – ішов катер проти течії річки.

Відповідь: 9 годин.

4. У їдальні за три місяці використали 1224 кг овочів. За перший місяць використали третю частину всіх овочів, за другий – у 2 рази менше, ніж за перший. Скільки кілограмів овочів використали в їдальні за третій місяць?

1)  $1224 : 3 = 408$  (кг) – використали за перший місяць.

2)  $408 : 2 = 204$  (кг) – використали за другий місяць.

3)  $408 + 204 = 612$  (кг) – використали за перший та другий місяці разом.

4)  $1224 - 612 = 612$  (кг) – використали за третій місяць.

Відповідь: 612 кілограмів.

Яку додаткову дію треба буде виконати в задачі, якщо змінити запитання так: на скільки кілограмів овочів витратили більше за третій місяць, ніж за перший?

$612 - 408 = 204$  (кг) – на стільки кілограмів овочів витратили більше за третій місяць, ніж за перший.

5.  $8 \text{ кг} - 3 \text{ кг } 75 \text{ г} > 7 \text{ кг} - 2 \text{ кг } 250 \text{ г}$

$5 \text{ т} - 2 \text{ т } 250 \text{ кг} > 6 \text{ т} - 3 \text{ т } 750 \text{ кг}$

$6 \text{ км} - 760 \text{ м} > 3 \text{ км } 560 \text{ м} + 1 \text{ км } 630 \text{ м}$

$3 \text{ доби} - 18 \text{ год} < 5 \text{ діб } 6 \text{ год} + 2 \text{ доби } 12 \text{ год}$

$8 \text{ кг} - 3 \text{ кг } 75 \text{ г} = 8 \text{ кг} - 3 \text{ кг} - 75 \text{ г} = 5 \text{ кг} - 75 \text{ г} = 4 \text{ кг} + (1000 \text{ г} - 75 \text{ г}) = 4 \text{ кг} + 925 \text{ г} = 4 \text{ кг } 925 \text{ г}$

$7 \text{ кг} - 2 \text{ кг } 250 \text{ г} = 7 \text{ кг} - 2 \text{ кг} - 250 \text{ г} = 5 \text{ кг} - 250 \text{ г} = 4 \text{ кг} + (1000 \text{ г} - 250 \text{ г}) = 4 \text{ кг } 750 \text{ г}$

$5 \text{ т} - 2 \text{ т } 250 \text{ кг} = 5 \text{ т} - 2 \text{ т} - 250 \text{ кг} = 3 \text{ т} - 250 \text{ кг} = 2 \text{ т} + (1000 \text{ кг} - 250 \text{ кг}) = 2 \text{ т} + 750 \text{ кг} = 2 \text{ т } 750 \text{ кг}$

$6 \text{ т} - 3 \text{ т } 750 \text{ кг} = 6 \text{ т} - 3 \text{ т} - 750 \text{ кг} = 3 \text{ т} - 750 \text{ кг} = 2 \text{ т} + (1000 \text{ кг} - 750 \text{ кг}) = 2 \text{ т } 250 \text{ кг}$

$6 \text{ км} - 760 \text{ м} = 5 \text{ км} + 1 \text{ км} - 760 \text{ м} = 5 \text{ км} + (1000 \text{ м} - 760 \text{ м}) = 5 \text{ км } 240 \text{ м}$

$3 \text{ км } 560 \text{ м} + 1 \text{ км } 630 \text{ м} = 4 \text{ км} + (560 \text{ м} + 630 \text{ м}) = 4 \text{ км} + 1190 \text{ м} = 5 \text{ км } 190 \text{ м}$

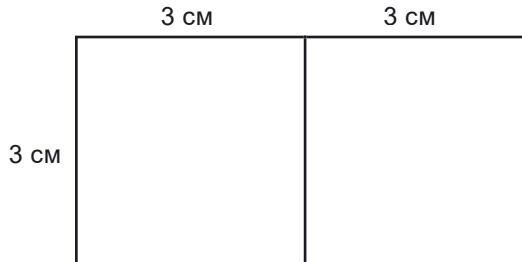
$3 \text{ доби} - 18 \text{ год} = 2 \text{ доби} + 1 \text{ доба} - 18 \text{ год} = 2 \text{ доби} + (24 \text{ год} - 18 \text{ год}) = 2 \text{ доби } 6 \text{ год}$

$5 \text{ діб } 6 \text{ год} + 2 \text{ доби } 12 \text{ год} = 7 \text{ діб } 18 \text{ год}$

$2 \text{ доби} < 7 \text{ діб}$

6\*. Побудуй прямокутник площею  $18 \text{ см}^2$ , який можна розділити на 2 рівних квадрати.

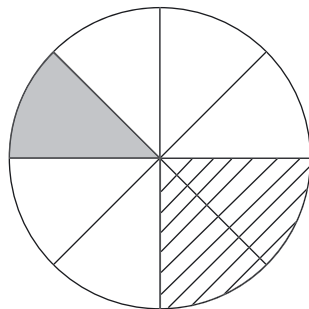
$(3 \cdot 2) \cdot 3 = 18$  ( $\text{см}^2$ ) – площа прямокутника з довжиною 6 см та шириною 3 см.



## ДРОБИ

### До № 751–769

1. Накресли круг радіусом 2 см. Поділи його на 8 рівних частин. Зафарбуй  $\frac{1}{8}$  круга, а  $\frac{1}{4}$  заштрихуй.



2. Учень списав 6 сторінок зошита, що становить  $\frac{1}{4}$  всього зошита. На скільки більше в зошиті чистих сторінок, ніж списаних?

1)  $6 \cdot 4 = 24$  (ст.) – сторінок у зошиті.

2)  $24 - 6 = 18$  (ст.) – сторінок чистих.

3)  $18 - 6 = 12$  (ст.) – на стільки більше в зошиті чистих сторінок, ніж списаних.

Відповідь: на 12 сторінок.

3. Заповни пропуски.

$$\frac{1}{6} \text{ доби} = 4 \text{ год}$$

$$\frac{1}{3} \text{ год} = 20 \text{ хв}$$

$$\frac{1}{5} \text{ м} = 20 \text{ см}$$

$$\frac{1}{10} \text{ т} = 1 \text{ ц}$$

$$\frac{1}{20} \text{ ц} = 5 \text{ кг}$$

$$\frac{1}{4} \text{ км} = 250 \text{ м}$$

$$\frac{1}{2} \text{ км} = 5000 \text{ дм}$$

$$\frac{1}{2} \text{ дм}^2 = 50 \text{ см}^2$$

$$\frac{1}{5} \text{ а} = 20 \text{ м}^2$$

$$\frac{1}{20} \text{ га} = 50 \text{ м}^2$$

Перевірка:

$$\frac{1}{6} \text{ доби} = 24 \text{ год} : 6 = 4 \text{ год}$$

$$\frac{1}{3} \text{ год} = 60 \text{ хв} : 3 = 20 \text{ хв}$$

$$\frac{1}{5} \text{ м} = 100 \text{ см} : 5 = 20 \text{ см}$$

$$\frac{1}{10} \text{ т} = 10 \text{ ц} : 10 = 1 \text{ ц}$$

$$\frac{1}{20} \text{ ц} = 100 \text{ кг} : 20 = 5 \text{ кг}$$

$$\frac{1}{4} \text{ км} = 1000 \text{ м} : 4 = 250 \text{ м}$$

$$\frac{1}{2} \text{ км} = 1000 \text{ м} : 2 = 500 \text{ м} = 500 \cdot 10 \text{ дм} = 5000 \text{ дм}$$

$$\frac{1}{2} \text{ дм}^2 = (10 \text{ см} \cdot 10 \text{ см}) : 2 = 100 \text{ см}^2 : 2 = 50 \text{ см}^2$$

$$\frac{1}{5} \text{ а} = 100 \text{ м}^2 : 5 = 20 \text{ м}^2$$

$$\frac{1}{20} \text{ га} = 1000 \text{ м}^2 : 20 = 50 \text{ м}^2$$

4. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

$$90\ 285 : 5 + 23\ 968 = 42\ 025$$

$$(14\ 234 - 8798) : 6 = 906$$

$$\begin{array}{r} \underline{90285} \overline{)5} \\ \underline{5} \phantom{0000} \\ \underline{40} \phantom{000} \\ \underline{40} \phantom{00} \\ \phantom{00} 28 \\ \phantom{00} \underline{25} \\ \phantom{000} 35 \\ \phantom{000} \underline{35} \\ \phantom{0000} 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 18057 \\ + 23968 \\ \hline 42025 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{14234} \\ \underline{8798} \\ \hline 5436 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{5436} \overline{)6} \\ \underline{54} \phantom{00} \\ \phantom{00} 36 \\ \phantom{00} \underline{36} \\ \phantom{0000} 0 \end{array}$$

5\*. З одного міста до іншого виїхав автобус зі швидкістю 60 км/год. Через 2 год навздогін за ним виїхав легковий автомобіль. З якою швидкістю повинен їхати автомобіль, щоб наздогнати автобус через 3 год?

1)  $2 + 3 = 5$  (год) – автобус у дорозі.

2)  $60 \cdot 5 = 300$  (км) – довжина шляху.

3)  $300 : 3 = 100$  (км/год) – швидкість легкового автомобіля.

Відповідь: 100 км/год.

### До № 770–787

1. Знайди:

$$\frac{3}{5} \text{ від } 150 - 90$$

$$\frac{3}{10} \text{ від } 6300 - 1890$$

$$\frac{5}{7} \text{ від } 490 - 350$$

$$\frac{3}{5} \text{ від } 2 \text{ т} - 1200 \text{ кг}$$

$$\frac{2}{5} \text{ від } 3 \text{ год} - 72 \text{ хв}$$

$$\frac{7}{10} \text{ від } 1 \text{ км} - 700 \text{ м}$$

Перевірка:

$$150 : 5 \cdot 3 = 90$$

$$490 : 7 \cdot 5 = 350$$

$$3 \text{ год} : 5 \cdot 2 = (3 \cdot 60 \text{ хв}) : 5 \cdot 2 = 180 \text{ хв} : 5 \cdot 2 = 72 \text{ хв}$$

$$6300 : 10 \cdot 3 = 630 \cdot 3 = (600 + 30) \cdot 3 = 1800 + 90 = 1890$$

$$2 \text{ т} : 5 \cdot 3 = 2000 \text{ кг} : 5 \cdot 3 = 400 \text{ кг} \cdot 3 = 1200 \text{ кг}$$

$$1 \text{ км} : 10 \cdot 7 = 1000 \text{ м} : 10 \cdot 7 = 100 \text{ м} \cdot 7 = 700 \text{ м}$$

2. Знайди  $\frac{3}{7}$  від 17 164.

$$17\ 164 : 7 \cdot 3 = 7356$$

$$\begin{array}{r} \underline{17164} \overline{)7} \\ \underline{14} \phantom{000} \\ \phantom{000} 31 \\ \phantom{000} \underline{28} \\ \phantom{0000} 36 \\ \phantom{0000} \underline{35} \\ \phantom{00000} 14 \\ \phantom{00000} \underline{14} \\ \phantom{000000} 0 \end{array} \quad \times \begin{array}{r} 2452 \\ \underline{3} \\ \hline 7356 \end{array}$$

3. Площа присадибної ділянки 30 а.  $\frac{1}{6}$  площі ділянки займає сад, а  $\frac{2}{5}$  решти – город. Яку площу займають сад і город разом?

$$1 \text{ а} = 100 \text{ м}^2$$

1)  $3000 : 6 = 500 \text{ (м}^2\text{)}$  – площа саду.

2)  $3000 - 500 = 2500 \text{ (м}^2\text{)}$  – решта площі.

3)  $2500 : 5 \cdot 2 = 1000 \text{ (м}^2\text{)}$  – площа городу.

4)  $1000 + 500 = 1500 \text{ (м}^2\text{)}$  – займає сад і город разом.

Відповідь: 1500 м<sup>2</sup>.

4. Перша збірка поезій Тараса Шевченка під назвою «Кобзар» вийшла в Петербурзі 18 квітня 1840 року. Скільки минуло часу від тієї події до сьогодні?

$$2019 - 1840 = 179 \text{ (р.)} - \text{минуло років.}$$

5\*. Які цифри пропущено? Упиши.

$$\begin{array}{r} \begin{array}{r} \underline{5635} \mid 7 \\ \underline{56} \phantom{0} \\ \phantom{0} 35 \\ \phantom{0} \underline{35} \\ \phantom{0} 0 \end{array} & \begin{array}{r} \phantom{0} 765924 \\ \phantom{0} \underline{84746} \\ \phantom{0} 681178 \end{array} \end{array}$$

### До № 788–805

1.  $\frac{2}{5}$  км = 400 м

$\frac{3}{4}$  т > 500 кг

$\frac{2}{3}$  доби > 12 год

$\frac{3}{5}$  год > 30 хв

$\frac{3}{10}$  хв < 20 хв

$\frac{4}{4}$  год > 40 хв

Перевірка:

$$\frac{2}{5} \text{ км} = 1 \text{ км} : 5 \cdot 2 = 1000 \text{ м} : 5 \cdot 2 = 400 \text{ м}$$

$$\frac{2}{3} \text{ доби} = 1 \text{ доба} : 3 \cdot 2 = 24 \text{ год} : 3 \cdot 2 = 16 \text{ год}$$

$$\frac{3}{10} \text{ хв} = 1 \text{ хв} : 10 \cdot 3 = 60 \text{ с} : 10 \cdot 3 = 18 \text{ с}$$

$$\frac{3}{4} \text{ т} = 1 \text{ т} : 4 \cdot 3 = 1000 \text{ кг} : 4 \cdot 3 = 750 \text{ кг}$$

$$\frac{3}{5} \text{ год} = 1 \text{ год} : 5 \cdot 3 = 60 \text{ хв} : 5 \cdot 3 = 12 \text{ хв} \cdot 3 = 36 \text{ хв}$$

$$\frac{4}{4} \text{ год} = 1 \text{ год}$$

2. Запиши 5 дробів, які більші за  $\frac{7}{19}$ .

$$\frac{8}{19}, \frac{9}{19}, \frac{10}{19}, \frac{11}{19}, \frac{14}{19}.$$

3. Від дошки відрізали 80 см, що становить  $\frac{2}{5}$  її довжини. Скільки сантиметрів дошки залишилося?

1)  $80 : 2 \cdot 5 = 200$  (см) – довжина дошки.

2)  $200 - 80 = 120$  (см) – залишилося дошки.

Відповідь: 120 сантиметрів.

4. Два поїзди їдуть назустріч один одному з двох міст. Один проїхав 80 км, що становить  $\frac{2}{5}$  відстані між містами, а другий – половину відстані між містами. Скільки кілометрів залишилося проїхати поїздам до зустрічі?

Якщо 80 км уже становить  $\frac{2}{5}$  усієї відстані, тоді, щоб знайти усю відстань, число ділимо на чисельник дробу і множимо на знаменник дробу.

1)  $80 : 2 \cdot 5 = 200$  (км) – уся відстань.

2)  $200 : 2 = 100$  (км) – проїхав другий поїзд.

3)  $100 + 80 = 180$  (км) – проїхали два поїзди разом.

4)  $200 - 180 = 20$  (км) – залишилося проїхати.

Відповідь: 20 кілометрів.

5. Космічний корабель робить 4 оберти навколо Землі за 6 год. Корабель облетів Землю 15 разів. Скільки часу рухався корабель?

1 год = 60 хв      6 год = 360 хв

1)  $360 : 4 = 90$  (хв) – час одного оберту.

2)  $90 \cdot 15 = 1350$  (хв) – час руху корабля.

Відповідь: 1350 хвилин.

6. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

$$35 \text{ м } 30 \text{ см} \cdot 4 = 141 \text{ м } 20 \text{ см}$$

$$4 \text{ т } 208 \text{ кг} \cdot 6 = 25 \text{ т } 236 \text{ кг}$$

$\begin{array}{r} 35 \text{ м } 30 \text{ см} \\ \times \quad 4 \\ \hline 141 \text{ м } 20 \text{ см} \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \text{ т } 206 \text{ кг} \\ \times \quad 6 \\ \hline 25 \text{ т } 236 \text{ кг} \end{array}$
---	---

## До № 806–822

1. Запиши кожне число у вигляді добутку одноцифрового числа і відповідної розрядної одиниці.

$$400 = 4 \cdot 100$$

$$5000 = 5 \cdot 1000$$

$$30 = 3 \cdot 10$$

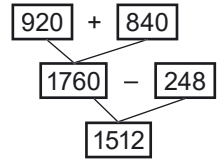
$$200\ 000 = 2 \cdot 100\ 000$$

2. Обчисли ланцюжок.

$$80 \xrightarrow{\cdot 40} \boxed{3200} \xrightarrow{: 10} \boxed{320} \xrightarrow{\cdot 100} \boxed{32000} \xrightarrow{: 8} \boxed{4000} \xrightarrow{\cdot 7} \boxed{28000}$$

3. Склади й розв'яжи задачу виразом, заповнивши схему міркувань.

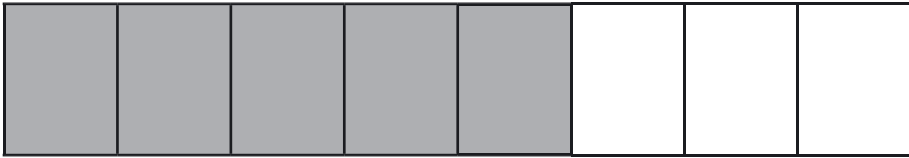
У їдальню привезли 920 кг білої картоплі та 840 кг рожевої картоплі. Скільки витратили картоплі на приготування страв, якщо через деякий час залишилось 248 кг?



- 1)  $920 + 840 = 1760$  (кг) – було всього картоплі.
- 2)  $1760 - 248 = 1512$  (кг) – витратили картоплі.
- 3)  $(920 + 840) - 248 = 1512$  (кг) – витратили картоплі.

Відповідь: 1512 кілограмів.

4. Зафарбуй  $\frac{5}{8}$  прямокутника. Вимірй зафарбовану частину, знайди її периметр і площу.

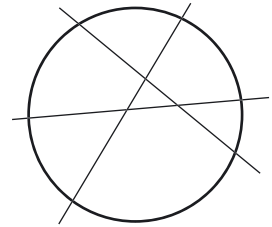


$75 \cdot 2 + 20 \cdot 2 = 190$  (мм) – периметр зафарбованої фігури.

$75 \cdot 20 = 1500$  (мм<sup>2</sup>) = 15 (см<sup>2</sup>) – площа зафарбованої фігури.

Відповідь: 190 мм, 15 см<sup>2</sup>.

5\*. Побудуй круг діаметром 4 см. Поділи його на 7 частин трьома прямими.



### До № 823–838

1. Обчисли зручним способом.

$$408 \cdot 6 + 4 \cdot 408 = 408 \cdot (6 + 4) = 4080$$

$$420 \cdot (9 \cdot 5) = 210 \cdot 2 \cdot 5 \cdot 9 = 2100 \cdot 9 = (2000 + 100) \cdot 9 = 18000 + 900 = 18900$$

$$(200 + 8) \cdot 5 = 200 \cdot 5 + 8 \cdot 5 = 1000 + 40 = 1040$$

$$4 \cdot (300 + 8) = 4 \cdot 300 + 4 \cdot 8 = 1200 + 32 = 1232$$

$$\begin{array}{r} \times \quad 5087 \\ \quad \quad 40 \\ \hline 203480 \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{r} 23800 \\ \quad \quad 9 \\ \hline 214200 \end{array} \quad \times \quad \begin{array}{r} 6809 \\ \quad \quad 50 \\ \hline 340450 \end{array}$$

3. 28 грудня 1895 року брати Л'юм'єр у Парижі продемонстрували перший чорно-білий кінофільм. Цей день вважається днем народження кіно. Перший кольоровий кінофільм з'явився у 1935 році. Скільки років кіно було лише чорно-білим?

$$1934 - 1895 = 39 \text{ (р.)} - \text{було лише чорно-білим.}$$

Відповідь: 39 років.

4. Ширина водоспаду Ігуасу 4 км, а його висота – 80 м. Ширина водоспаду Вікторія становить  $\frac{3}{5}$  ширини Ігуасу, а висота –  $\frac{1}{15}$  його ширини. Висота якого із цих водоспадів більша і на скільки метрів?



$$1 \text{ км} = 1000 \text{ м} \quad 4 \text{ км} = 4000 \text{ м}$$

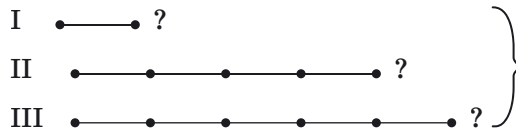
1)  $4000 : 5 \cdot 3 = 2400 \text{ (м)}$  – ширина водоспаду Вікторія.

2)  $2400 : 15 = 160 \text{ (м)}$  – висота водоспаду Вікторія.

3)  $160 - 80 = 80 \text{ (м)}$  – на стільки метрів висота водоспаду Вікторія більша.

Відповідь: на 80 метрів.

5\*. У трьох овочесховищах 600 т моркви. У першому в 4 рази менше, ніж у другому, і в 5 разів менше, ніж у третьому. Скільки тонн моркви в кожному овочесховищі? Доповни короткий запис і розв'яжи задачу.



Усю моркву умовно можна поділити на 10 частин, тоді

$600 : 10 = 60 \text{ (т)}$  – моркви в першому овочесховищі.

$600 : 10 \cdot 4 = 240 \text{ (т)}$  – моркви у другому овочесховищі.

$600 : 10 \cdot 5 = 300 \text{ (т)}$  – моркви у третьому овочесховищі.

Відповідь: 60 тонн, 240 тонн, 300 тонн.

### До № 839–857

1. Виконай обчислення і розшифруй назву найбільшого за площею прісного озера України, розставивши букви за значеннями виразів у таблиці.

$$\text{Л} \mid 380 \cdot 20 = (300 + 80) \cdot 20 = 6000 + 1600 = 7600$$

$$\text{Г} \mid 25 \cdot 300 = (20 + 5) \cdot 300 = 6000 + 1500 = 7500$$

$$\text{Я} \mid 4800 : 4 = (4000 + 800) : 4 = 4000 : 4 + 800 : 4 = 1000 + 200 = 1200$$

$$\text{П} \mid 5250 : 5 = (5000 + 250) : 5 = 5000 : 5 + 250 : 5 = 1000 + 50 = 1050$$

$$\text{У} \mid 15 \cdot 400 = 6000$$

1200	7600	1050	6000	7500
Я	Л	П	У	Г

2. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

$$450 \cdot 600 + 6400 \cdot 50 = 590\,000$$

$$230 \cdot 400 - 340 \cdot 200 = 24\,000$$

$$\begin{array}{r} \times 450 \\ \underline{600} \\ 270000 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 6400 \\ \underline{50} \\ 320000 \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} 270000 \\ \underline{320000} \\ 590000 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 230 \\ \underline{200} \\ 68000 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 340 \\ \underline{200} \\ 68000 \end{array} \quad - \quad \begin{array}{r} 92000 \\ \underline{68000} \\ 24000 \end{array}$$

3. Для обклеювання стін у двох кімнатах купили шпалери в однакових рулонах. На ремонт першої кімнати витратили 12 рулонів шпалер, другої – 16. Усього 336 м шпалер. Скільки метрів шпалер витратили на кожну кімнату?

1)  $12 + 16 = 28 \text{ (р.)}$  – витратили всього.

2)  $336 : 28 = 12 \text{ (м)}$  – метрів шпалер в одному рулоні.

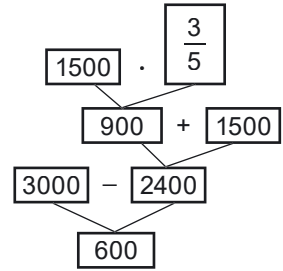
3)  $12 \cdot 12 = 144 \text{ (м)}$  – витратили метрів шпалер на першу кімнату.

4)  $336 - 144 = 192 \text{ (м)}$  – витратили метрів шпалер на другу кімнату.

Відповідь: 144 метри, 192 метри.

4. Склади і розв'яжи задачу, заповнивши схему міркувань.

У клітинку – 1500  
 У лінійку –  $\frac{3}{5}$  від  
 У косу лінію – ?

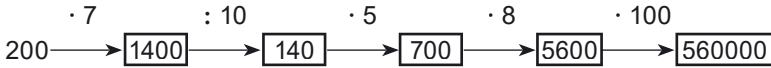


У магазин привезли 3000 зошитів. З них 1500 зошитів у клітинку, у лінійку –  $\frac{3}{5}$  від кількості зошитів у клітинку. Скільки привезли зошитів у косу лінію?

- 1)  $1500 : 5 \cdot 3 = 900$  (з.) – привезли в лінійку.
- 2)  $1500 + 900 = 2400$  (з.) – усього у клітинку та лінійку.
- 3)  $3000 - 2400 = 600$  (з.) – у косу лінію.

Відповідь: 600 зошитів.

5. Обчисли ланцюжок.



- $200 \cdot 7 = 1400$   
 $1400 : 10 = 140$   
 $140 \cdot 5 = 700$   
 $700 \cdot 8 = 5600$   
 $5600 \cdot 100 = 560\ 000$

6\*. 15 учнів класу купили квитки в театр, 18 учнів – у цирк, а 7 учнів купили і в цирк, і в театр. Скільки учнів класу купили квитки?

$15 + 18 - 7 = 26$  (уч.) – купили квитки.

Відповідь: 26 учнів.

### До 858–875

1. Виконай ділення з остачею.

- |                                  |                             |
|----------------------------------|-----------------------------|
| $87 : 20 = 4$ (ост. 7)           | $110 : 30 = 3$ (ост. 20)    |
| $211 : 10 = 21$ (ост. 1)         | $3120 : 100 = 31$ (ост. 20) |
| $41\ 300 : 1000 = 41$ (ост. 300) | $150 : 60 = 2$ (ост. 30)    |

2. Двома самоскидами однакової вантажності перевозили вугілля. Один самоскид перевіз 36 т, а другий – 45 т. Скільки рейсів зробив кожен самоскид, якщо загальна кількість рейсів – 9?

- 1)  $36 + 45 = 81$  (т) – перевезли два самоскиди разом.
- 2)  $81 : 9 = 9$  (т) – перевезли за 1 рейс.
- 3)  $36 : 9 = 4$  (р.) – зробив перший самоскид.
- 4)  $45 : 9 = 5$  (р.) – зробив другий самоскид.

Відповідь: 4 рейси, 5 рейсів.

3. Комета Галлея наближається до Землі через кожні 76 років. Останнього разу це було в 1986 році. Скільки років чекати наступного наближення комети?

- 1)  $2018 - 1986 = 32$  (р.) – пройшло від наближення комети.
- 2)  $76 - 32 + 1 = 45$  (р.) – треба чекати.

Відповідь: 45 років.

4\*. Розв'яжи рівняння усно, а корені запиши.

$$\begin{array}{l} (x : 400) \cdot 2 = 600 \\ (x : 400) \cdot 2 = 600 \\ x : 400 = 600 : 2 \\ x : 400 = 300 \\ \underline{x = 120000} \end{array} \quad \begin{array}{l} 3400 - x \cdot 20 = 2200 \\ x \cdot 20 = 3400 - 2200 \\ x \cdot 20 = 1200 \\ x = 1200 : 20 \\ \underline{x = 60} \end{array}$$

5\*. Що більше: половина від третини доби чи третина від половини доби?

$$1 \text{ доба} = 24 \text{ год}$$

$$24 : 3 = 8 \text{ (год)} - \text{ третина доби.}$$

$$8 : 2 = 4 \text{ (год)} - \text{ половина від третини доби.}$$

$$24 : 2 = 12 \text{ (год)} - \text{ половина доби.}$$

$$12 : 3 = 4 \text{ (год)} - \text{ третина від половини доби.}$$

Половина від третини доби дорівнює третині від половини доби.

Відповідь: однаково.

### До № 876–892

1. Порівняй дроби.

$$\frac{1}{2} > \frac{1}{5} \quad \frac{5}{6} > \frac{5}{8} \quad \frac{7}{10} < \frac{9}{10} \quad \frac{1}{2} = \frac{2}{4} \quad \frac{3}{9} < \frac{7}{9}$$

2. Обчисли зручним способом.

$$90 : (2 \cdot 5) = 90 : 10 = 9$$

$$630 : (7 \cdot 5) = 630 : 7 : 5 = 90 : 5 = (50 + 40) : 5 = 10 + 8 = 18$$

$$640 : (8 \cdot 16) = 640 : (8 \cdot 8 \cdot 2) = 640 : 8 : 8 : 2 = 80 : 8 : 2 = 10 : 2 = 5$$

$$560 : (35 \cdot 8) = 560 : (35 \cdot 2 \cdot 4) = 560 : (70 \cdot 4) = 560 : 70 : 4 = 8 : 4 = 2$$

3. Дві школи одержали 100 однакових пачок підручників. Одна школа одержала 600 підручників, а друга – 400. Скільки пачок підручників одержала кожна школа?

1)  $600 + 400 = 1000$  (п.) – підручників разом.

2)  $1000 : 100 = 10$  (п.) – підручників в одній пачці.

3)  $600 : 10 = 60$  (п.) – пачок одержала перша школа.

4)  $400 : 10 = 40$  (п.) – пачок одержала друга школа.

Відповідь: 60 пачок, 40 пачок.

4. У 988 році князь Володимир Великий запровадив на Русі християнство. Скільки років минуло з того часу до сьогодні?

$$2018 - 988 = 1030 \text{ (р.)} - \text{ минуло з того часу.}$$

Відповідь: 1030 років.

5.  $20 \text{ т } 364 \text{ кг} : 3 = 6 \text{ т } 788 \text{ кг}$

$$17 \text{ км } 220 \text{ м} : 7 = 2 \text{ км } 460 \text{ м}$$

$$72 \text{ 000 год} : 60 = 1200 \text{ год}$$

$$60 \text{ т } 20 \text{ кг} : 20 = 3 \text{ т } 10 \text{ кг}$$

6\*. Різниця двох чисел дорівнює 44. Якщо кожне число збільшити на 5, то одне число стане в 5 разів більше, ніж друге. Знайди ці числа.

Відповідь: одне число 11, а друге – 55.

## До № 893–920

1. Заповни таблицю.

$a$	6300	9600	2400	12000	3600	210 000
$b$	7	6	4	50	40	70
$a : b$	900	1600	600	240	90	3000

2. З двох полів фермер зібрав 640 т пшениці. З першого поля пшеницю перевезли автомобілями за 38 рейсів, а з другого – за 42 рейси. Скільки тонн пшениці зібрали з кожного поля, якщо вантажність автомобілів однакова?

1)  $38 + 42 = 80$  (р.) – усього рейсів зробили автомобілі.

2)  $640 : 80 = 8$  (т) – перевозили за 1 рейс.

3)  $8 \cdot 38 = 304$  (т) – перевезли з першого поля.

4)  $640 - 304 = 336$  (т) – перевезли з другого поля.

Відповідь: 304 тонни, 336 тонн.

3. У книжці  $a$  сторінок. Петрик прочитав  $\frac{5}{8}$  книжки. Скільки сторінок прочитав Петрик? Склади вираз для розв'язування задачі.

Щоб знайти дробову частину від числа, треба число поділити на знаменник дроби та помножити на чисельник дроби.

$a : 8 \cdot 5$  – сторінок прочитав Петрик.

Відповідь:  $a : 8 \cdot 5$  сторінок.

4. Михайлик прочитав 40 сторінок книжки, що становить  $\frac{a}{b}$  книжки. Скільки сторінок йому лишилося прочитати? Склади вираз для розв'язування задачі.

Якщо число уже становить дріб від цілого, тоді, щоб знайти ціле, треба число поділити на чисельник дроби і помножити на знаменник дроби.

$40 : a \cdot b$  – сторінок у книжці.

$40 : a \cdot b - 40$  – сторінок лишилося прочитати Михайликові.

Відповідь:  $40 : a \cdot b - 40$  сторінок.

5. З'єднай лінією число зліва з рівним йому за значенням числом справа.

1) 25 ц ●  
● 25 000 кг  
● 250 кг  
● 2500 кг

3) 76 кг ●  
● 76 000 г  
● 760 г  
● 7600 г

2) 43 м 6 дм ●  
● 43 600 см  
● 436 см  
● 4360 см

4) 8 дм 7 см ●  
● 87 см  
● 807 см  
● 7600 см

1 ц = 100 кг

1 кг = 1000 г

1 м = 10 дм = 100 см

1 дм = 10 см

25 ц = 25 · 100 кг = 2500 кг

43 м 6 дм = 43 · 100 см + 6 · 10 см = 4300 см + 60 см = 4360 см

76 кг = 76 · 1000 г = 76 000 г

8 дм 7 см = 8 · 10 см + 7 см = 87 см

6. Знайди  $x$ , щоб рівність була істинною.

$$24 : x = 11 - x$$

$$x = 3, 8$$

$$24 : 3 = 8 \quad 24 : 8 = 3$$

$$11 - 3 = 8 \quad 11 - 8 = 3$$

7\*. Максимко упіймав декілька рибин. Якби він упіймав утричі більше, то мав би 24 рибини. Скільки рибин упіймав Максимко?

Число 24 складається з рибин Максимка та ще трьох таких частин.

$3 + 1 = 4$  частини припадає на число 24.

$24 : 4 = 6$  рибин припадає на 1 частину, тобто стільки рибин упіймав Максимко.

Відповідь: 6 рибин.

8. Розшифруй і запиши назву птаха, який відомий завдяки своєму вишуканому оперенню, розташувавши букви в порядку спадання відповідних значень виразів.

О |  $2880 : 80 = 36$

Л |  $21\ 400 : 40 = 535$

Г |  $13\ 700 : 50 = 274$

Н |  $24\ 480 : 80 = 306$

М |  $27\ 120 : 60 = 452$

Ф |  $35\ 560 : 20 = 1778$

А |  $147\ 000 : 300 = 490$

І |  $12\ 210 : 30 = 407$

1778	535	490	452	407	306	274	36
Ф	Л	А	М	І	Н	Г	О

## МНОЖЕННЯ ТА ДІЛЕННЯ НА ДВОЦИФРОВЕ ЧИСЛО

### До № 921–934

1. Обчисли ланцюжки. Відповіді запиши.

$$8 \cdot 35$$

$$2400 : 10$$

$$450 \cdot 6$$

$$\cdot 40$$

$$: 60$$

$$: 10$$

$$8200 : 2$$

$$: 100$$

$$\cdot 70$$

$$\cdot 80$$

$$: 10$$

$$: 7$$

$$: 1$$

$$: 30$$

$$\cdot 5$$

$$\cdot 0$$

$$\cdot 200$$

$$\cdot 8$$

$$: 10$$

$$0$$

$$56000$$

$$5760$$

$$205$$

$$2. \quad \begin{array}{r} 814500 \\ - 810 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 90 \\ \hline 9050 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 24600 \\ - 2400 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 300 \\ \hline 82 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 450 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 450 \\ \hline \end{array}$$

$$0$$

$$\begin{array}{r} - 600 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 600 \\ \hline \end{array}$$

$$0$$

3. Із 200 кг картоплі виходить 40 кг крохмалю. Скільки кілограмів крохмалю вийде із 4 т картоплі? Запиши розв'язання виразом.

$$4 \text{ т} = 4000 \text{ кг}$$

$$200 : 40 \cdot 4000 = 20\ 000 \text{ (кг)} - \text{одержать крохмалю.}$$

1)  $200 : 40 = 5$  (кг) – крохмалю виходить з 1 кг картоплі.

2)  $5 \cdot 4000 = 20\ 000$  (кг) – одержать кілограмів крохмалю.

Відповідь: 20 000 кілограмів.

4. Розв'яжи рівняння усно. Корені запиши.

$$x \cdot 400 = 72\ 000$$

$$270\ 000 : x = 900$$

$$x = 180$$

$$x = 300$$

5. Від однієї пристані одночасно у протилежних напрямках рушили два катери. Швидкість першого катера 32 км/год, а другого – становить  $\frac{7}{8}$  швидкості першого. Яка відстань буде між ними через 3 год? Розв'яжи задачу двома способами.

1 спосіб

- 1)  $32 : 8 \cdot 7 = 28$  (км/год) – швидкість другого катера.
- 2)  $32 \cdot 3 = 96$  (км) – пропливе перший катер.
- 3)  $28 \cdot 3 = 84$  (км) – пропливе другий катер.
- 4)  $96 + 84 = 180$  (км) – буде між ними відстань.

2 спосіб

- 1)  $32 : 8 \cdot 7 = 28$  (км/год) – швидкість другого катера.
- 2)  $28 + 32 = 60$  (км) – відстань між катерами за 1 год.
- 3)  $60 \cdot 3 = 180$  (км) – відстань між катерами за 3 год.

Відповідь: 180 кілометрів.

6\*. Постав знаки арифметичних дій, щоб рівності були істинними.

$$4000 : 80 \cdot 6 = 300 \quad (620 - 400) \cdot 2 = 440$$

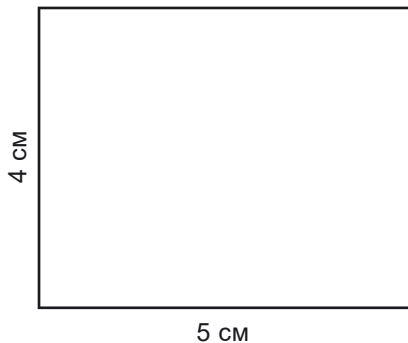
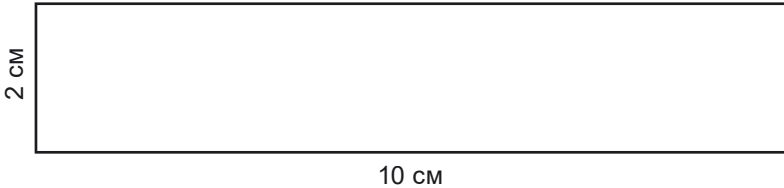
7\*. Накресли два прямокутники з різними периметрами, але однаковими площами.

$$2 \cdot 10 = 20 \text{ (см}^2\text{)} - \text{ площа прямокутника зі сторонами 2 см та 10 см.}$$

$$4 \cdot 5 = 20 \text{ (см}^2\text{)} - \text{ площа прямокутника зі сторонами 4 см та 5 см.}$$

$$2 \cdot 2 + 10 \cdot 2 = 24 \text{ (см)} - \text{ периметр першого прямокутника.}$$

$$4 \cdot 2 + 5 \cdot 2 = 18 \text{ (см)} - \text{ периметр другого прямокутника.}$$



**До № 935–949**

1. Володимир Великий князував у 980–1015 роках. Скільки років Володимир Великий був князем Київської Русі?

$$1015 - 980 = 35 \text{ років князував Володимир Великий.}$$

2. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

$$432 \cdot 53 = 22\,896 \quad 7062 \cdot 35 = 247\,170$$

$$\begin{array}{r} 432 \\ \times 53 \\ \hline 1296 \\ + 2160 \\ \hline 22896 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7062 \\ \times 35 \\ \hline 35310 \\ + 21186 \\ \hline 247170 \end{array}$$

3. З  $a$  т соняшнику виходить 2700 кг олії. Скільки кілограмів олії вийде з 30 т соняшнику? Склади вираз для розв'язування задачі.

$$1 \text{ т} = 1000 \text{ кг} \quad a \text{ т} = a \cdot 1000 \text{ кг}$$

1)  $1000 \cdot a : 2700$  – кілограмів олії з однієї тонни соняшнику.

2)  $30\,000 : (1000 \cdot a : 2700)$  – вийде кілограмів олії.

Відповідь:  $30\,000 : (1000 \cdot a : 2700)$  кілограмів.

4. Для облаштування парку привезли 600 саджанців лип і 400 саджанців дубів. Їх розсадили в ряди порівну. Лип посадили на 5 рядів більше. Скільки посадили рядів лип і рядів дубів?

1)  $600 - 400 = 200$  (с.) – на стільки більше привезли саджанців лип.

2)  $200 : 5 = 40$  (с.) – в одному ряду.

3)  $400 : 40 = 10$  (р.) – рядів дубів.

4)  $10 + 5 = 15$  (р.) – рядів лип.

Відповідь: 15 рядів лип, 10 рядів дубів.

## До № 950–976

1. Обчисли зручним способом.

$$180 : (3 \cdot 5) = 180 : 3 : 5 = 60 : 3 = 20$$

$$540 : (5 \cdot 6) = 540 : 6 : 5 = 90 : 5 = (50 + 40) : 5 = 10 + 8 = 18$$

$$3900 : (5 \cdot 13 \cdot 30) = 3900 : 30 : 13 : 5 = 1300 : 13 : 5 = 100 : 5 = 20$$

$$900 : (2 \cdot 45 \cdot 10) = 900 : 10 : 2 : 45 = 90 : 2 : 45 = 45 : 45 = 1$$

2. З першого поля зібрали 90 ц гречки, а з другого, площа якого на 4 га більша, – 150 ц. Знайди площі полів, якщо врожайність на обох полях однакова.

1)  $150 - 90 = 60$  (ц) – на стільки більше зібрали врожаю з другого поля.

2)  $60 : 4 = 15$  (ц) – зібрали врожаю з 1 гектара.

3)  $90 : 15 = 6$  (га) – площа першого поля.

4)  $150 : 15 = 10$  (га) – площа другого поля.

Відповідь: 6 гектарів, 10 гектарів.

3. Склади й розв'яжи задачу.

Витрати тканини на 1 костюм	Кількість костюмів	Загальні витрати тканини
Однакові	?	972 м
	?, на 9 більше	999 м

На пошиття синіх костюмів витратили 972 м тканини, а на коричневі, яких пошили на 9 костюмів більше, витратили 999 м тканини. Скільки пошили костюмів, якщо витрати тканини на один костюм однакові?

1)  $999 - 972 = 27$  (м) – на стільки більше метрів тканини витратили на коричневі костюми.

2)  $27 : 9 = 3$  (м) – витрати тканини на один костюм.

3)  $972 : 3 = 324$  (к.) – пошили синіх костюми.

4)  $999 : 3 = 333$  (к.) – пошили коричневих костюми.

Відповідь: 324 синіх костюми, 333 коричневих костюми.

4\*. Склади та розв'яжи рівняння.

Суму невідомого числа й числа 3600 зменшили у 20 разів і одержали 840. Знайди невідоме число.

$$(x + 3600) : 20 = 840$$

$$x + 3600 = 840 \cdot 20$$

$$x + 3600 = 16\,800$$

$$x = 16\,800 - 3600$$

$$x = 13200$$

$$(13\,200 + 3600) : 20 = 840$$

5. Заповни пропуски, якщо відомо, що остача – найбільша з можливих.

$$62 : 8 = 7 \text{ (ост. 6)} \quad 89 : 9 = 9 \text{ (ост. 8)}$$

6\*. Розшифруй слова за допомогою таблиці множення і прочитай відоме прислів'я.

21	12	35
$7 \cdot 3$	$6 \cdot 2$	$7 \cdot 5$
С	І	М

18	16	32	12	17
$6 \cdot 3$	$8 \cdot 2$	$8 \cdot 4$	$6 \cdot 2$	$7 \cdot 2$
Р	А	З	І	В

24	12	30	35	12	18
$6 \cdot 4$	$6 \cdot 2$	$6 \cdot 5$	$7 \cdot 5$	$6 \cdot 2$	$6 \cdot 3$
В	І	Д	М	І	Р

27	30	28	40
$9 \cdot 3$	$6 \cdot 5$	$7 \cdot 4$	$8 \cdot 5$
О	Д	И	Н

18	16	32
$6 \cdot 3$	$8 \cdot 2$	$8 \cdot 4$
Р	А	З

14	12	30	18	12	45
$7 \cdot 2$	$6 \cdot 2$	$6 \cdot 5$	$6 \cdot 3$	$6 \cdot 2$	$9 \cdot 5$
В	І	Д	Р	І	Ж

## До № 977–995

1. Обчисли ланцюжки.

$$480 \xrightarrow{\cdot 5} \boxed{2400} \xrightarrow{: 100} \boxed{24} \xrightarrow{\cdot 20} \boxed{480} \xrightarrow{: 6} \boxed{80} \xrightarrow{: 10} \boxed{10}$$

$$184 \xrightarrow{\cdot 5} \boxed{920} \xrightarrow{: 10} \boxed{92} \xrightarrow{: 4} \boxed{23} \xrightarrow{: 23} \boxed{1} \xrightarrow{\cdot 400} \boxed{400}$$

2. Знайди частку й остачу.

$$4236 : 80 = 52 \text{ (ост. 76)}$$

$$\begin{array}{r} 4236 \overline{)80} \\ \underline{400} \phantom{00} \\ 236 \\ \underline{160} \\ 76 \end{array}$$

$$928 : 26 = 35 \text{ (ост. 18)}$$

$$\begin{array}{r} 928 \overline{)26} \\ \underline{78} \phantom{00} \\ 148 \\ \underline{130} \\ 18 \end{array}$$



3. Довжина прямокутного спортивного майданчика 24 м, що у 2 рази більше, ніж його ширина. Знайди периметр і площу майданчика.

- 1)  $24 : 2 = 12$  (м) – ширина прямокутного майданчика.
- 2)  $24 \cdot 2 + 12 \cdot 2 = 72$  (м) – периметр прямокутного майданчика.
- 3)  $24 \cdot 12 = 288$  (м<sup>2</sup>) – площа прямокутного майданчика.

Відповідь: 72 м, 288 м<sup>2</sup>.

4. За яких значень букв істинні рівності? Запиши.

$$\begin{array}{lll} 146 \cdot a = a & 80 \cdot b = 80 & c \cdot c = c \\ a = 0 & b = 1 & c = 1, 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{lll} d + d = d & 2 \cdot a = a + b & 12 \cdot a = a \\ d = 0 & a = 6 & a = 0 \end{array}$$

### До № 996–1012

1. У першому магазині було 960 кг гречки, а у другому – 1550 кг. За тиждень у першому магазині продали  $\frac{2}{3}$  гречки, а у другому –  $\frac{2}{5}$  гречки. У якому магазині гречки залишилося більше і на скільки кілограмів?

- 1)  $960 : 3 \cdot 2 = 640$  (кг) – продали в першому магазині.
- 2)  $1550 : 5 \cdot 2 = 620$  (кг) – продали у другому магазині.
- 3)  $640 - 620 = 20$  (кг) – на стільки більше кілограмів гречки продали в першому магазині, ніж у другому.

Відповідь: на 20 кілограмів.

2. Сторона квадрата 9 см. На скільки збільшиться площа квадрата, якщо його сторону збільшити на 6 см?

- 1)  $9 \cdot 9 = 81$  (см<sup>2</sup>) – площа квадрата.
- 2)  $9 + 6 = 15$  (см) – сторона квадрата після збільшення.
- 3)  $15 \cdot 15 = 225$  (см<sup>2</sup>) – площа квадрата після збільшення.
- 4)  $225 - 81 = 144$  (см<sup>2</sup>) – на стільки збільшиться площа квадрата.

Відповідь: на 144 см<sup>2</sup>.

$$\begin{array}{r} 3. \quad \begin{array}{r} \underline{235872} \quad | \quad 52 \\ \underline{208} \phantom{00} \quad | \quad 4536 \\ \phantom{00} \underline{278} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \underline{260} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \phantom{00} \underline{187} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \phantom{00} \underline{156} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \phantom{00} \phantom{00} \underline{312} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \phantom{00} \phantom{00} \underline{312} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \phantom{00} \phantom{00} \phantom{00} 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{55722} \quad | \quad 37 \\ \underline{37} \phantom{00} \quad | \quad 1506 \\ \phantom{00} \underline{187} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \underline{185} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \phantom{00} \underline{222} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \phantom{00} \underline{222} \phantom{00} \quad | \\ \phantom{00} \phantom{00} \phantom{00} 0 \end{array} \end{array}$$

4\*. За першу годину лижник пройшов 10 км 780 м, за другу – 9 км 400 м, за третю – 9 км 250 м, за четверту – 8 км 150 м. З якою середньою швидкістю рухався лижник?

1)  $10780 + 9400 + 9250 + 8150 = 37580$  (м) – уся відстань, яку пройшов лижник.

2)  $37580 : 4 = 9395$  (м/год) – середня швидкість.

Відповідь: 9395 м/год.

5\*. Знайди закономірність у верхньому ряді й запиши пропущене число в нижньому.

431	134	297	424	53	8	761	745	16
958	859	99	243	27	9	913	893	20

$$431 - 134 = 297$$

$$424 : 53 = 8$$

$$745 + 16 = 761$$

$$958 - 859 = 99$$

$$243 : 27 = 9$$

$$893 + 20 = 913$$

### До № 1013–1027

1. Фермер підготував до відправки на консервний завод 3200 кг помідорів.  $\frac{2}{5}$  цих

помідорів розклав у ящики, по 20 кг у кожний, а решту – в інші ящики, по 30 кг у кожний. Скільки всього ящиків знадобилося?

1)  $3200 : 5 \cdot 2 = 1280$  (кг)

2)  $3200 - 1280 = 1920$  (кг)

3)  $1280 : 20 = 64$  (ящ.)

4)  $1920 : 30 = 64$  (ящ.)

5)  $64 + 64 = 128$  (ящ.)

Відповідь: 128 ящиків.

2. Виконай ділення письмово. Запиши значення виразів. Перевір множенням.

$$\begin{array}{r} \underline{77880} \overline{)55} \\ \underline{55} \phantom{00} \\ \underline{228} \phantom{00} \\ \underline{220} \phantom{00} \\ \phantom{00}88 \\ \phantom{00}\underline{55} \\ \phantom{000}330 \\ \phantom{000}\underline{330} \\ \phantom{0000}0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \phantom{\times} 1416 \\ \phantom{\times} \phantom{00}55 \\ \hline \phantom{\times} 7080 \\ + \phantom{\times} 7080 \\ \hline 77880 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{29736} \overline{)56} \\ \underline{280} \phantom{00} \\ \underline{173} \phantom{00} \\ \underline{168} \phantom{00} \\ \phantom{00}56 \\ \phantom{00}\underline{56} \\ \phantom{000}0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \phantom{\times} 531 \\ \phantom{\times} \phantom{00}56 \\ \hline \phantom{\times} 3186 \\ + \phantom{\times} 2655 \\ \hline 29736 \end{array}$$

3. Довжина прямокутника  $a$  м, а ширина – на 20 м менша. Знайди периметр і площу прямокутника.

$a - 20$  – ширина

$2 \cdot a + 2 \cdot (a - 20)$  – периметр

$a \cdot (a - 20)$  – площа

4. Кінь перші 3 год біг зі швидкістю 15 км/год, а потім 2 год – зі швидкістю на 5 км/год меншою. Знайди середню швидкість бігу коня.

1)  $3 + 2 = 5$  (год) – усього біг кінь.

2)  $15 - 5 = 10$  (км/год) – швидкість протягом 2 год.

3)  $15 \cdot 3 + 10 \cdot 2 = 65$  (км) – усього пробіг.

4)  $65 : 5 = 13$  (км/год) – середня швидкість.

Відповідь: 13 км/год.

5\*. Віднови пропущені цифри.

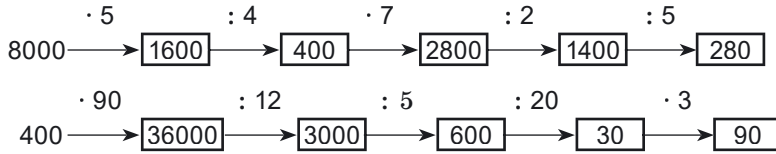
$$\begin{array}{r} \underline{9824} \overline{)32} \\ \underline{96} \phantom{00} \\ \underline{224} \phantom{00} \\ \underline{224} \phantom{00} \\ \phantom{000}0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \phantom{\times} 648 \overline{)24} \\ \phantom{\times} \phantom{00}48 \\ \hline \phantom{\times} 168 \\ \phantom{\times} \phantom{00}168 \\ \hline \phantom{\times} 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \underline{2295} \overline{)85} \\ \underline{170} \phantom{00} \\ \underline{595} \phantom{00} \\ \phantom{000}0 \end{array}$$

## До № 1028–1050

1. Обчисли ланцюжки.



2. Двома жатками скошили овес із площі 96 га за 8 год. За скільки годин однією такою жаткою скошили овес із площі 30 га?

- 1)  $96 : 8 = 12$  (га) – за 1 годину двома жатками.
- 2)  $12 : 2 = 6$  (га) – за 1 годину однією жаткою.
- 3)  $30 : 6 = 5$  (год)

Відповідь: за 5 годин.

3\*. На двох ділянках, площею 6 га і 10 га, посіяли 1920 кг насіння льону. Скільки кілограмів насіння льону було посіяно на кожній ділянці, якщо норми висіву однакові?

- 1)  $6 + 10 = 16$  (га) – площа двох ділянок разом.
- 2)  $1920 : 16 = 120$  (кг) – висівали на 1 га.
- 3)  $120 \cdot 6 = 720$  (кг) – висіяли на одну ділянку.
- 4)  $120 \cdot 10 = 1200$  (кг) – висіяли на іншу ділянку.

Відповідь: 720 і 1200 кілограмів.

4. У кімнаті, довжина якої 6 м, а ширина на 2 м менша, треба викласти плитками підлогу. Скільки потрібно плиток, площа яких 4 дм<sup>2</sup>?

- 1)  $6 - 2 = 4$  (м) – ширина.
- 2)  $6 \cdot 4 = 24$  (м<sup>2</sup>) – площа.  
 $24 \text{ м}^2 = 2400 \text{ дм}^2$
- 3)  $2400 : 4 = 600$  (пл.)

Відповідь: 600 плиток.

$$\begin{array}{r} 5. \quad \begin{array}{r} \underline{7368} \mid \underline{24} \\ \underline{72} \quad \underline{307} \\ \underline{168} \\ \underline{168} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} \underline{310140} \mid \underline{45} \\ \underline{270} \quad \underline{6892} \\ \underline{401} \\ \underline{360} \\ \underline{414} \\ \underline{405} \\ \underline{90} \\ \underline{90} \\ 0 \end{array} \end{array}$$

6. Автомобіль першого дня проїхав 480 км, а другого  $-\frac{2}{3}$  того, що проїхав першого дня. На кожні 100 км шляху він витрачав 9 л бензину. Скільки всього літрів бензину витратив автомобіль за два дні?

- 1)  $480 : 3 \cdot 2 = 320$  (км) – проїхав другого дня.
- 2)  $480 + 320 = 800$  (км) – проїхав усього.
- 3)  $800 : 100 = 8$  (р.) – витрачав по 9 л бензину.
- 4)  $9 \cdot 8 = 72$  (л) – витратив за два дні.

Відповідь: 72 літри.

7\*. Постав дужки так, щоб рівності були істинними.

$$\begin{array}{ll} (80 : 20 + 4) \cdot 5 = 40 & 54 : (3 \cdot 2) + 7 : 7 = 10 \\ 7 \cdot (30 + 18 : 3) = 252 & 80 \cdot (4 - 4) \cdot 6 = 480 \end{array}$$

## До № 1051–1066

$$\begin{array}{l} 1. 8 \text{ т } 30 \text{ кг} = 8030 \text{ кг} \quad 3 \text{ год} : 18 = 10 \text{ хв} \\ 3 \text{ год } 20 \text{ хв} = 200 \text{ хв} \quad 3 \text{ кг} : 60 = 50 \text{ г} \\ 5 \text{ км } 80 \text{ м} = 5080 \text{ м} \quad 7 \text{ ц} : 14 = 50 \text{ г} \end{array}$$

2. Виконай ділення і зроби перевірку.

$$\begin{array}{r} - 3744 \overline{)18} \\ \underline{36} \phantom{0} \\ - 144 \\ \underline{-144} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 208 \\ \times 18 \\ \hline + 1664 \\ \phantom{+} 208 \\ \hline 3744 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 970582 \overline{)97} \\ \underline{97} \phantom{0000} \\ - 582 \\ \underline{-582} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 10006 \\ \times 97 \\ \hline + 70042 \\ \phantom{+} 90054 \\ \hline 970582 \end{array}$$

3. Для сівби на одне поле привезли 45 мішків пшениці, а на друге – 69 мішків такої самої маси. На друге поле привезли пшениці на 1 т 920 кг більше, ніж на перше. Скільки всього кілограмів пшениці привезли на обидва поля?

$$1 \text{ т } 920 \text{ кг} = 1920 \text{ кг}$$

- 1)  $69 - 45 = 24$  (м.) – на стільки більше мішків привезли на друге поле.
- 2)  $1920 : 24 = 80$  (кг) – в одному мішку.
- 3)  $80 \cdot 69 = 5520$  (кг) – привезли на друге поле.
- 4)  $80 \cdot 45 = 3600$  (кг) – привезли на перше поле.
- 5)  $5520 + 3600 = 9120$  (кг) – привезли всього.

Відповідь:  $9120 \text{ кг} = 9 \text{ т } 120 \text{ кг}$ .

4. З двох ділянок зібрали просо. Площа першої ділянки 7 га, а другої – на 4 га менша. Урожайність на першій ділянці становила 7 ц 80 кг з 1 га, на другій – 9 ц 20 кг. Знайди середню врожайність проса на цих ділянках.

$$7 \text{ ц } 80 \text{ кг} = 780 \text{ кг} \quad 9 \text{ ц } 20 \text{ кг} = 920 \text{ кг}$$

- 1)  $7 - 4 = 3$  (га) – площа другої ділянки.
- 2)  $780 \cdot 7 + 920 \cdot 3 = 8220$  (кг) – урожайність на двох ділянках.
- 3)  $7 + 3 = 10$  (га) площа двох ділянок.
- 4)  $8220 : 10 = 822$  (кг) – середня врожайність.

Відповідь:  $822 \text{ кг} = 8 \text{ ц } 22 \text{ кг}$ .

5\*. Чи завжди сума чотирицифрового числа й одноцифрового числа більша, ніж сума двох трицифрових чисел? Доведи.

Ні. Наприклад, сума найменшого чотирицифрового числа і найменшого одноцифрового числа менша від суми двох найбільших трицифрових чисел.

$$1000 + 1 = 1001 \quad 999 + 999 = 1998$$

## До № 1067–1084

1. Виконай дії письмово. Запиши значення виразу.

$$11 \text{ т } 564 \text{ кг} : 49 - 5 \text{ т } 696 \text{ кг} : 32 = 58 \text{ кг}$$

$$11 \text{ т } 564 \text{ кг} = 11 \text{ т } 564 \text{ кг} \quad 5 \text{ т } 696 \text{ кг} = 5696 \text{ кг}$$

$$\begin{array}{r} - 11564 \overline{)49} \\ \underline{98} \phantom{00} \\ - 176 \\ \underline{147} \\ - 294 \\ \underline{-294} \\ 0 \end{array}$$

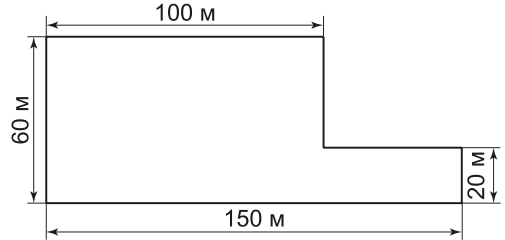
$$\begin{array}{r} - 5696 \overline{)32} \\ \underline{32} \phantom{00} \\ - 249 \\ \underline{224} \\ - 256 \\ \underline{-256} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 236 \\ \underline{-178} \\ 58 \end{array}$$

2. Знайди площу кожної фігури за поданим планом.

- 1)  $60 \cdot 100 = 6000 \text{ (м}^2\text{)}$
- 2)  $150 - 100 = 50 \text{ (м)}$  – різниця між сторонами.
- 3)  $50 \cdot 20 = 1000 \text{ (м}^2\text{)}$
- 4)  $6000 + 1000 = 7000 \text{ (м}^2\text{)}$

Відповідь:  $7000 \text{ (м}^2\text{)}$ .

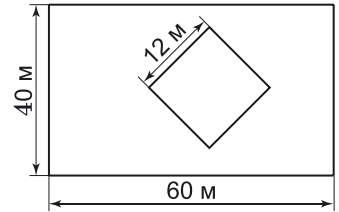


2. 1)  $40 \cdot 60 = 2400 \text{ (м}^2\text{)}$  – загальна площа прямокутника.

2)  $12 \cdot 12 = 144 \text{ (м}^2\text{)}$  – площа ромба.

3)  $2400 - 144 = 2256 \text{ (м}^2\text{)}$  – площа прямокутника без площі ромба.

Відповідь:  $2256 \text{ (м}^2\text{)}$ .



3. В одному баку було 160 л води, а у другому – 190 л. Скільки літрів води треба перелити з другого бака в перший, щоб в обох баках стало води порівну? Розв'яжи задачу двома способами.

1 спосіб

- 1)  $160 + 190 = 350 \text{ (л)}$  – води в обох баках.
- 2)  $350 : 2 = 175 \text{ (л)}$  – порівну.
- 3)  $190 - 175 = 15 \text{ (л)}$  – води потрібно перелити з другого бака в перший.

2 спосіб

- 1)  $190 - 160 = 30 \text{ (л)}$  – на стільки води більше в одному баку, ніж у другому.
- 2)  $30 : 2 = 15 \text{ (л)}$  – води потрібно перелити з другого бака в перший.

Відповідь: 15 літрів.

4\*. Зі стосу з роздрукованим текстом випала частина сторінок. Перша сторінка цієї частини має номер 25, а номер останньої сторінки позначено тими самими цифрами, але у зворотному порядку. Скільки сторінок випало зі стосу?

Випала частина сторінок, номери яких від 25 до 52:  $52 - 25 = 27$ .

Додаємо сторінку 25, то виходить ще одна сторінка:  $27 + 1 = 28$ .

Відповідь: 28 сторінок.

## До № 1085–1100

1. Постав дужки так, щоб рівності були істинними.

$$(240 : 40 + 20) \cdot 2 = 52 \quad (90 - 30 : 3) \cdot 5 = 400$$

$$240 : (40 + 20) \cdot 2 = 8 \quad (90 - 30) : 3 \cdot 5 = 100$$

$$240 : (40 + 20 \cdot 2) = 3 \quad 90 - 30 : (3 \cdot 5) = 88$$

$$240 : ((40 + 20) \cdot 2) = 2 \quad (90 - 30) : (3 \cdot 5) = 4$$

2. З одного поля зібрали 240 ц картоплі, а з другого – у 2 рази більше.  $\frac{2}{3}$  всієї

картоплі розклали в мішки по 40 кг і завантажили їх на дві машини порівну. Скільки мішків поклали на кожну машину?

1)  $240 \cdot 2 = 480 \text{ (ц)}$  – зібрали з другого поля.

2)  $240 + 480 = 720 \text{ (ц)}$  – зібрали з двох полів.

3)  $720 : 3 \cdot 2 = 480 \text{ (ц)}$  – розклали в мішки.

- 4)  $480 : 40 = 120$  (м.) – вийшло мішків.  
 5)  $120 : 6 = 60$  (м.) – поклали на кожну машину.  
 Відповідь: 60 мішків.

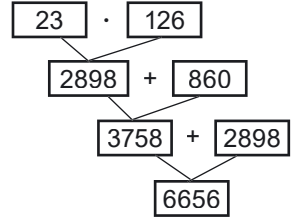
3. Виконай дії письмово. Запиши значення виразу.

$$736\ 200 : 18 - 640\ 096 : 32 + 1948 = 22\ 845$$

$\begin{array}{r} \underline{736200} \\ 18 \\ \hline 40900 \end{array}$	$\begin{array}{r} \underline{640096} \\ 32 \\ \hline 20003 \end{array}$	$\begin{array}{r} \underline{40900} \\ - 20003 \\ \hline 20897 \end{array}$	$\begin{array}{r} + 20897 \\ + 1948 \\ \hline 22845 \end{array}$
---	---	---	--

6. Склади й розв'яжи задачу за коротким записом. Заповни схему міркувань і склади вираз.

- $23 \cdot 126$  – вивезли.  
 $23 \cdot 126 + 860$  – залишилося.  
 $23 \cdot 126 + (23 \cdot 126 + 860) = 6656$  (кг) – зібрали.



Відповідь: 6656 кілограмів.

5. Запиши всі трикутники зі стороною  $AM$ .

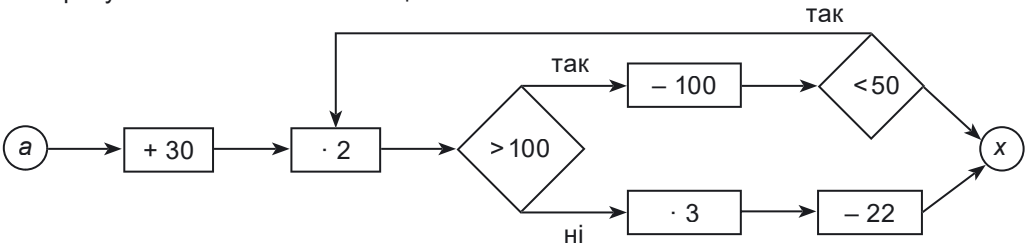
$AMP, AMO, AMF, AMN, AME, AMD, AMC, AMK, AMB$ .

6. Щоб викачати воду з баржі, задіяли два однакових насоси. Перший працював 10 хв, а другий – 15 хв. Скільки літрів води викачали насоси, якщо другий викачав на 250 л більше, ніж перший.

- 1)  $15 - 10 = 5$  (хв)                      4)  $50 \cdot 15 = 750$  (л)  
 2)  $250 : 5 = 50$  (л)                        5)  $500 + 750 = 1250$  (л)  
 3)  $50 \cdot 10 = 500$  (л)

Відповідь: 1250 літрів.

7. Виконай обчислення за схемою, підставивши замість  $a$  число з таблиці. Отримані результати запиши в таблицю.



$a$	10	25	6	50	100	30
$x$	218	38	194	60	160	98
букви	Б	К	М	О	У	Л

Розташуй значення  $x$  у порядку збільшення і дізнайся прізвище мореплавця, першовідкривача Південної Америки.

$x$	38	60	98	160	194	218
букви	К	О	Л	У	М	Б

Н. І. Прима

ЗОШИТ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З МАТЕМАТИКИ  
4 клас

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 1

Повторення матеріалу, вивченого у 3 класі.  
Письмове множення та ділення в межах 1000

I варіант

1. Розв'яжи задачу.

З однієї яблуні зібрали 27 кг яблук, а з другої – 18 кг. Усі яблука розклали в ящики по 9 кг. Скільки вийшло ящиків з яблуками?

1)  $27 + 18 = 45$  (кг) – зібрали з двох яблунь.

2)  $45 : 9 = 5$  (ящ.) – вийшло ящиків.

Відповідь: 5 ящиків.

2. Обчисли стовпчиком. Запиши значення виразів.

1)  $407 \cdot 2 = 814$

$$\begin{array}{r} 407 \\ \times 2 \\ \hline 814 \end{array}$$

$273 \cdot 3 = 819$

$$\begin{array}{r} 273 \\ \times 3 \\ \hline 819 \end{array}$$

$17 \cdot 38 = 646$

$$\begin{array}{r} 17 \\ \times 38 \\ \hline 136 \\ + 51 \\ \hline 646 \end{array}$$

2)  $856 : 8 = 107$

$$\begin{array}{r} 856 \overline{)8} \\ \underline{8} \phantom{00} \\ 56 \\ \underline{56} \\ 0 \end{array}$$

$905 : 5 = 181$

$$\begin{array}{r} 905 \overline{)5} \\ \underline{5} \phantom{00} \\ 40 \\ \underline{40} \\ 5 \\ \underline{5} \\ 0 \end{array}$$

$348 : 58 = 6$

$$\begin{array}{r} 348 \overline{)58} \\ \underline{348} \\ 0 \end{array}$$

3)  $(263 + 123) \cdot 2 = 772$

$$\begin{array}{r} 263 \\ + 123 \\ \hline 386 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 386 \\ \times 2 \\ \hline 772 \end{array}$$

$1000 - 684 : 9 = 924$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 684 \overline{)9} \\ \underline{63} \phantom{00} \\ 54 \\ \underline{54} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 1000 \\ \phantom{-} 76 \\ \hline 924 \end{array}$$

3. Розв'яжи рівняння.

$x : 72 = 4$

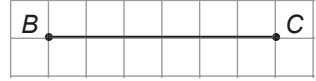
$x = 72 \cdot 4$

$x = 288$

$288 : 72 = 4$

4. Відрізок  $BC$  становить  $\frac{1}{3}$  відрізка  $AO$ .  $AO = 9$  см. Знайди довжину відрізка  $BC$  і побудуй його.

$$9 : 3 = 3 \text{ (см)} - \text{довжина відрізка } BC.$$



### Додаткове завдання

Обчисли. Підкресли вираз, який має найменше значення.

$$1 \text{ м} - 6 \text{ дм} = 10 \text{ дм} - 6 \text{ дм} = 4 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

$$3 \text{ м } 6 \text{ дм} : 6 = 36 \text{ дм} : 6 = 6 \text{ дм}$$

$$3 \text{ м } 6 \text{ дм} = 36 \text{ дм}$$

$$\underline{2 \text{ дм} : 4} = 20 \text{ см} : 4 = 5 \text{ см}$$

$$2 \text{ дм} = 20 \text{ см}$$

### II варіант

1. Розв'яжи задачу.

В одному контейнері 45 кг картоплі, а у другому – 36 кг. Усю картоплю розклали в сітки по 9 кг. Скільки сіток використали, щоб розкласти картоплю?

1)  $45 + 36 = 81$  (кг) – картоплі у двох контейнерах.

2)  $81 : 9 = 9$  (с.) – використали сіток.

Відповідь: 9 сіток.

2. Обчисли стовпчиком. Запиши значення виразів.

1)  $409 \cdot 2 = 818$

$$\begin{array}{r} 409 \\ \times 2 \\ \hline 818 \end{array}$$

$252 \cdot 3 = 756$

$$\begin{array}{r} 252 \\ \times 3 \\ \hline 756 \end{array}$$

$16 \cdot 24 = 592$

$$\begin{array}{r} 16 \\ \times 24 \\ \hline 112 \\ + 48 \\ \hline 592 \end{array}$$

2)  $749 : 7 = 107$

$$\begin{array}{r} 749 \overline{)7} \\ \underline{7} \phantom{00} \\ 49 \phantom{0} \\ \underline{49} \\ 0 \end{array}$$

$805 : 5 = 161$

$$\begin{array}{r} 805 \overline{)5} \\ \underline{5} \phantom{00} \\ 30 \phantom{0} \\ \underline{30} \\ 5 \\ \underline{5} \\ 0 \end{array}$$

$248 : 62 = 4$

$$\begin{array}{r} 248 \overline{)62} \\ \underline{248} \\ 0 \end{array}$$

3)  $(251 + 145) \cdot 2 = 792$

$$\begin{array}{r} 251 \\ + 145 \\ \hline 396 \end{array} \quad \begin{array}{r} 396 \\ \times 2 \\ \hline 792 \end{array}$$

$1000 - 656 : 8 = 918$

$$\begin{array}{r} 1000 \\ - 656 \\ \hline 344 \end{array} \quad \begin{array}{r} 344 \overline{)8} \\ \underline{320} \\ 24 \\ \underline{24} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} 1000 \\ - 82 \\ \hline 918 \end{array}$$

3. Розв'яжи рівняння.

$$x \cdot 72 = 288$$

$$x = 288 : 72$$

$$\underline{x = 4}$$

$$4 \cdot 72 = 288$$



4. Відрізок  $AB$  становить  $\frac{1}{4}$  відрізка  $OC$ .  $AB = 2$  см. Знайди довжину відрізка  $OC$  і побудуй його.

$$2 \cdot 4 = 8 \text{ (см)} - \text{довжина відрізка } OC.$$



### Додаткове завдання

Обчисли. Підкресли вираз, який має найбільше значення.

$$1 \text{ м} - 3 \text{ дм} = 10 \text{ дм} - 3 \text{ дм} = 7 \text{ дм}$$

$$1 \text{ м} = 10 \text{ дм}$$

$$4 \text{ дм } 8 \text{ см} : 8 = 48 \text{ см} : 8 = 7 \text{ см}$$

$$4 \text{ дм } 8 \text{ см} = 48 \text{ см}$$

$$3 \text{ м} : 6 = 30 \text{ дм} : 6 = 5 \text{ дм}$$

$$3 \text{ м} = 30 \text{ дм}$$

## КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 2

### Нумерація багатоцифрових чисел

#### I варіант

1. Запиши цифрами числа: чотири тисячі вісімдесят, одинадцять тисяч триста сім, тридцять п'ять тисяч п'ятсот двадцять чотири, сто шість тисяч триста п'ятдесят один.

4080, 11 307, 35 524, 106 351.

2. Розв'яжи задачу.

У школі навчається 354 учні початкових класів. Першокласники становлять  $\frac{1}{3}$  всіх учнів початкових класів, а четвертокласники –  $\frac{1}{4}$  решти.

Скільки четвертокласників навчається у школі?

1)  $354 : 3 = 118$  (учнів) – першокласники.

2)  $354 - 118 = 236$  (учнів) – решта.

3)  $236 : 4 = 59$  (учнів) – четвертокласники.

Відповідь: 59 четвертокласників.

3. Обчисли. Запиши значення виразів.

$$30\ 000 + 20\ 000 = 50\ 000$$

$$35\ 000 : 100 \cdot 10 = 3500$$

$$70\ 000 - 30\ 000 = 40\ 000$$

$$130 \cdot 100 : 10 = 1300$$

$$6300 + 200 - 1500 = 5000$$

$$7400 - 70\ 000 : 10 = 400$$

4. Виконай обчислення письмово. Запиши значення виразів.

$$35 \cdot 23 - 367 = 438$$

$$884 : 34 + 246 = 272$$

$$\begin{array}{r} \times 35 \\ 23 \\ \hline 105 \\ + 70 \\ \hline 805 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 805 \\ - 367 \\ \hline 438 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 884 \overline{) 34} \\ - 68 \\ \hline 26 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 26 \\ + 246 \\ \hline 272 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 204 \\ - 204 \\ \hline 0 \end{array}$$

5. Порівняй числа.

$$36\ 190 < 36\ 900$$

$$319\ 900 > 39\ 999$$

### Додаткове завдання

Розклади числа на розрядні доданки. Від найбільшого числа відними найменше і знайди значення виразу. Виконай перевірку.

$$5023 = 5000 + 20 + 3$$

$$7934 = 7000 + 900 + 30 + 4$$

$$18\ 305 = 10\ 000 + 8000 + 300 + 5$$

$$305\ 673 = 300\ 000 + 5000 + 600 + 70 + 3$$

$$\begin{array}{r} - 305673 \\ \quad 5023 \\ \hline 300650 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 300650 \\ \quad 5023 \\ \hline 305673 \end{array}$$

### II варіант

1. Запиши цифрами числа: *три тисячі шістдесят, тринадцять тисяч чотириста п'ять, двадцять шість тисяч триста сорок три, сто три тисячі п'ятсот тридцять два.*

$$3060, 13\ 405, 26\ 343, 103\ 532.$$

2. Розв'яжи задачу.

У спортивних змаганнях брало участь 464 спортсмени. Легкоатлети становили  $\frac{1}{4}$  всіх спортсменів, а штангісти –  $\frac{1}{6}$  решти спортсменів. Скільки штангістів брало участь у спортивних змаганнях?

1)  $464 : 4 = 116$  (сп.) – легкоатлети.

2)  $464 - 116 = 348$  (сп.) – решта.

3)  $348 : 6 = 58$  (сп.) – штангісти.

Відповідь: 58 штангістів.

3. Обчисли. Запиши значення виразів.

$$50\ 000 + 10\ 000 = 60\ 000$$

$$13\ 000 : 100 \cdot 10 = 1300$$

$$60\ 000 - 20\ 000 = 40\ 000$$

$$350 \cdot 100 : 10 = 3500$$

$$5800 - 800 + 1500 = 6500$$

$$6300 - 60\ 000 : 10 = 300$$

4. Виконай обчислення письмово.

$$24 \cdot 32 - 396 = 372$$

$$984 : 24 + 354 = 395$$

$$\begin{array}{r} \times 24 \\ \times 32 \\ \hline 48 \\ + 72 \\ \hline 768 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 768 \\ - 396 \\ \hline 372 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 984 \overline{) 24} \\ \underline{- 96} \quad 41 \\ - 24 \\ \underline{- 24} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 41 \\ + 354 \\ \hline 395 \end{array}$$

5. Порівняй числа.

$$42\ 170 < 42\ 700$$

$$601\ 885 > 69\ 785$$

### Додаткове завдання

Розклади числа на розрядні доданки. Від найбільшого числа відними найменше і знайди значення виразу. Виконай перевірку.

$$2043 = 2000 + 40 + 3$$

$$3594 = 3000 + 500 + 90 + 4$$

$$14\ 207 = 10\ 000 + 4000 + 200 + 7$$

$$206\ 537 = 200\ 000 + 6000 + 500 + 30 + 7$$

$$\begin{array}{r} - 206537 \\ \quad 2043 \\ \hline 204494 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 204494 \\ \quad 2043 \\ \hline 206537 \end{array}$$

## КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 3

### Одиниці вимірювання величин

#### I варіант

1. Розв'яжи задачу.

Господарка збрала 84 кг жовтих помідорів, а червоних – у 2 рази більше. Четверту частину всіх помідорів вона використала для приготування соку. Скільки кілограмів помідорів використала господарка для приготування соку?

1)  $84 \cdot 2 = 168$  (кг) – збрала червоних помідорів.

2)  $84 + 168 = 252$  (кг) – збрала жовтих і червоних помідорів разом.

3)  $252 : 4 = 53$  (кг) – використала для соку.

Відповідь: 53 кілограми.

2. Устав пропущені числа.

$$5 \text{ м } 3 \text{ дм} = 53 \text{ дм}$$

$$15 \text{ кг } 30 \text{ г} = 15 \text{ 030 г}$$

$$25 \text{ 000 м} = 25 \text{ км}$$

$$15 \text{ 030 кг} = 15 \text{ т } 30 \text{ кг}$$

$$4 \text{ год} = 240 \text{ хв}$$

$$7470 \text{ г} = 7 \text{ кг } 470 \text{ г}$$

$$300 \text{ с} = 5 \text{ хв}$$

$$260 \text{ к.} = 2 \text{ грн } 60 \text{ к.}$$

3. Знайди:

$$\frac{1}{5} \text{ від } 300 \text{ кг} = 300 \text{ кг} : 5 = 60 \text{ кг};$$

$$\frac{1}{2} \text{ від } 1 \text{ дм} = 10 \text{ см} : 2 = 5 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см};$$

$$\frac{1}{6} \text{ від } 3 \text{ год} = 180 \text{ хв} : 6 = 30 \text{ хв}$$

$$3 \text{ год} = 180 \text{ хв.}$$

#### Додаткове завдання

Обчисли. Запиши значення виразів.

$$20 \text{ 400} - 50 \cdot 8 + 10 \text{ 000} = 30 \text{ 000}$$

$$50 \cdot 8 = 400$$

$$20 \text{ 400} - 400 = 20 \text{ 000}$$

$$20 \text{ 000} + 10 \text{ 000} = 30 \text{ 000}$$

$$805 : 5 \cdot 6 - 565 : 5 = 853$$

$$805 : 5 = 161$$

$$161 \cdot 6 = 966$$

$$565 : 5 = 113$$

$$966 - 113 = 853$$

#### II варіант

1. Розв'яжи задачу.

Швейна фабрика закупила 85 м білого ситцю, а кольорового – у 2 рази більше. П'яту частину всього ситцю використали для пошиття сорочок. Скільки метрів ситцю використали для пошиття сорочок?

1)  $85 \cdot 2 = 170$  (м) – купили кольорового ситцю.

2)  $85 + 170 = 255$  (м) – купили всього ситцю.

3)  $255 : 5 = 51$  (м) – використали для пошиття сорочок.

Відповідь: 51 метр.

2. Устав пропущені числа.

$$\begin{array}{ll} 4 \text{ м } 2 \text{ дм} = 42 \text{ дм} & 3 \text{ год} = 180 \text{ хв} \\ 10 \text{ кг } 60 \text{ г} = 10 \text{ 060 г} & 6350 \text{ г} = 6 \text{ кг } 350 \text{ г} \\ 34 \text{ 000 м} = 34 \text{ км} & 420 \text{ с} = 7 \text{ хв} \\ 5060 \text{ кг} = 5 \text{ т } 60 \text{ кг} & 150 \text{ к.} = 1 \text{ грн } 50 \text{ к.} \end{array}$$

3. Знайди:

$$\frac{1}{4} \text{ від } 40 \text{ т} = 40 \text{ т} : 4 = 10 \text{ т};$$

$$\frac{1}{5} \text{ від } 1 \text{ дм} = 10 \text{ см} : 5 = 2 \text{ см}$$

$$1 \text{ дм} = 10 \text{ см};$$

$$\frac{1}{6} \text{ від } 2 \text{ год} = 120 \text{ хв} : 6 = 20 \text{ хв}$$

$$2 \text{ год} = 120 \text{ хв.}$$

### Додаткове завдання

Обчисли. Запиши значення виразів.

$$30 \text{ 200} - 50 \cdot 4 + 10 \text{ 000} = 40 \text{ 000}$$

$$50 \cdot 4 = 200$$

$$30 \text{ 200} - 200 = 30 \text{ 000}$$

$$30 \text{ 000} + 10 \text{ 000} = 40 \text{ 000}$$

$$605 : 5 \cdot 7 - 948 : 3 = 731$$

$$605 : 5 = 121$$

$$121 \cdot 7 = 847$$

$$948 : 3 = 316$$

$$847 - 116 = 731$$

## КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 4

### Додавання і віднімання багатоцифрових чисел

#### I варіант

1. Розв'яжи задачу.

У трьох вагонах було 12 960 т вугілля. У першому і третьому вагонах разом було 8760 т вугілля, у другому і третьому – 7080 т. Скільки тонн вугілля було у третьому вагоні?

1)  $12 \text{ 960} - 8760 = 4200$  (т) – у другому вагоні.

2)  $7080 - 4200 = 2880$  (т) – у третьому вагоні.

Відповідь: 2880 тонн.

2. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

$$1) 63 \text{ 074} + 16 \text{ 325} = 79 \text{ 399} \quad 37 \text{ 240} + 4541 = 41 \text{ 781}$$

$$308 \text{ 746} + 53 \text{ 608} = 362 \text{ 354}$$

$$\begin{array}{r} 63074 \\ + 16325 \\ \hline 79399 \end{array} \quad \begin{array}{r} 37240 \\ + 4541 \\ \hline 41781 \end{array} \quad \begin{array}{r} 308746 \\ + 53608 \\ \hline 362354 \end{array}$$

$$2) 30 \text{ 794} - 11 \text{ 376} = 19418 \quad 86 \text{ 072} - 8564 = 77508$$

$$5006 - 498 = 4508$$

$$\begin{array}{r} 30794 \\ - 11376 \\ \hline 19418 \end{array} \quad \begin{array}{r} 86072 \\ - 8564 \\ \hline 77508 \end{array} \quad \begin{array}{r} 5006 \\ - 498 \\ \hline 4508 \end{array}$$

$$3) 84\ 350 - (12\ 654 + 9528) = 62\ 168$$

$$\begin{array}{r} 12654 \\ + 9528 \\ \hline 22182 \end{array} \quad \begin{array}{r} 84350 \\ - 22182 \\ \hline 62168 \end{array}$$

3. Розв'яжи рівняння.

$$x + 2807 = 9304$$

$$x = 9304 - 2807$$

$$x = 6497$$

$$6497 + 2807 = 9304$$

$$x - 12\ 602 = 7305$$

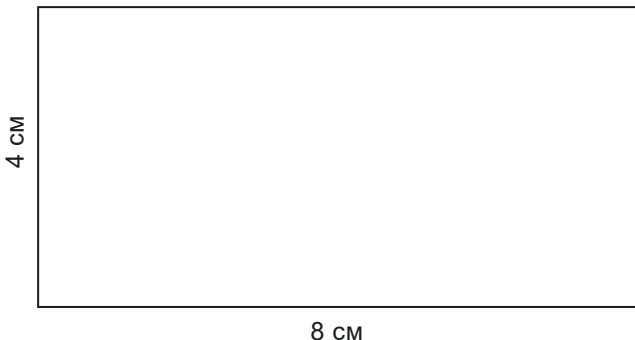
$$x = 7305 + 12\ 608$$

$$x = 19\ 907$$

$$19\ 907 - 12\ 602 = 7305$$

4. Побудуй прямокутник, ширина якого 4 см, а довжина – у 2 рази більша. Знайди його периметр.

$$4 \cdot 2 = 8 \text{ (см)} - \text{довжина прямокутника.}$$



$$4 \cdot 2 + 8 \cdot 2 = 24 \text{ (см)} - \text{периметр прямокутника.}$$

### Додаткове завдання

Знайди значення виразу  $8630 - b + 350 : 5$ , якщо  $b = 4504$ .

$$8630 - 4504 + 350 : 5 = 4196$$

$$350 : 5 = 70 \quad 8630 - 4504 = 4126 \quad 4126 + 70 = 4196$$

### II варіант

1. Розв'яжи задачу.

За три місяці в таборі відпочило 4605 дітей. За перший і третій місяці відпочило 3405 дітей, а за другий і третій – 3093 дитини. Скільки дітей відпочило за третій місяць?

$$1) 4605 - 3405 = 1200 \text{ (д.)} - \text{за другий місяць.}$$

$$2) 3093 - 1200 = 1893 \text{ (д.)} - \text{за третій місяць.}$$

Відповідь: 1893 дитини.

2. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

$$1) 75\ 023 + 12\ 436 = 87\ 459 \quad 27\ 360 + 3431 = 30\ 791$$

$$207\ 857 + 64\ 408 = 272\ 265$$

$$\begin{array}{r} 75023 \\ + 12436 \\ \hline 87459 \end{array} \quad \begin{array}{r} 27360 \\ + 3431 \\ \hline 30791 \end{array} \quad \begin{array}{r} 207857 \\ + 64408 \\ \hline 272265 \end{array}$$

$$2) \quad 40\ 886 - 15\ 367 = 25\ 519 \quad 68\ 072 - 9456 = 58\ 616$$

$$9006 - 737 = 8269$$

$$\begin{array}{r} 40886 \\ - 15367 \\ \hline 25519 \end{array} \quad \begin{array}{r} 68072 \\ - 9456 \\ \hline 58616 \end{array} \quad \begin{array}{r} 9006 \\ - 737 \\ \hline 8269 \end{array}$$

$$3) \quad 74\ 850 - (13\ 654 + 7929) = 53\ 267$$

$$\begin{array}{r} 13654 \\ + 7929 \\ \hline 21583 \end{array} \quad \begin{array}{r} 74850 \\ - 21583 \\ \hline 53267 \end{array}$$

3. Розв'яжи рівняння.

$$x + 5809 = 9805$$

$$x = 9805 - 5809$$

$$x = 3996$$

$$3996 + 5809 = 9805$$

$$x - 11\ 502 = 6205$$

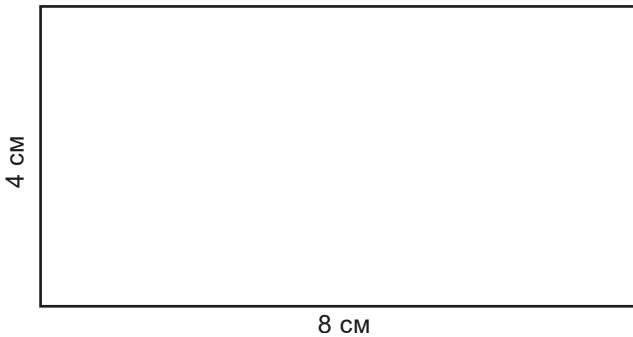
$$x = 6205 + 11\ 502$$

$$x = 17\ 707$$

$$17\ 707 - 11\ 502 = 6205$$

4. Побудуй прямокутник, довжина якого 8 см, а ширина – у 2 рази менша. Знайди його периметр.

$$8 : 2 = 4 \text{ (см)} - \text{ширина прямокутника.}$$



$$8 \cdot 2 + 4 \cdot 2 = 24 \text{ (см)} - \text{периметр прямокутника.}$$

#### *Додаткове завдання*

Знайди значення виразу  $3540 - a + 420 : 7$ , якщо  $a = 1307$ .

$$3540 - 1307 + 420 : 7 = 2293$$

$$420 : 7 = 60 \quad 3540 - 1307 = 2233 \quad 2233 + 60 = 2293$$

### КОНТРОЛЬНА РОБОТА №5

#### Додавання і віднімання іменованих чисел. Задачі на рух

##### *I варіант*

1. Розв'яжи задачі. Запиши лише відповіді.

1) Велосипедист був у дорозі 5 год і проїхав 75 км. З якою швидкістю рухався велосипедист?

Відповідь: 15 км/год.

2) Швидкість мотоцикліста 60 км/год. Яку відстань він подолає за 3 год?

Відповідь: 180 кілометрів.

3) Лижник рухався зі швидкістю 12 км/год і подолав відстань 48 км. Скільки часу витратив лижник?

Відповідь: 4 години.

2. Знайди значення виразу. Обчислення запиши окремими діями.

$$700\ 060 - (500\ 007 - 136\ 854) + 3762 = 340\ 669$$

$$\begin{array}{r} - 500007 \\ \underline{136854} \\ 363153 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 700060 \\ \underline{363153} \\ 336907 \end{array} \quad \begin{array}{r} + 336907 \\ \underline{3762} \\ 340669 \end{array}$$

3. Виконай дії з іменованими числами.

$$324\ \text{т}\ 615\ \text{кг} + 118\ \text{т}\ 357\ \text{кг} = 442\ \text{т}\ 972\ \text{кг}$$

$$274\ \text{м}\ 30\ \text{см} + 26\ \text{м}\ 70\ \text{см} = 301\ \text{м}$$

$$297\ \text{грн}\ 34\ \text{к.} - 168\ \text{грн}\ 62\ \text{к.} = 128\ \text{грн}\ 72\ \text{к.}$$

$$6\ \text{год}\ 44\ \text{хв} + 5\ \text{год}\ 37\ \text{хв} = 12\ \text{год}\ 21\ \text{хв}$$

$$\begin{array}{r} + 324\ \text{т}\ 615\ \text{кг} \\ \underline{118\ \text{т}\ 357\ \text{кг}} \\ 442\ \text{т}\ 972\ \text{кг} \end{array} \quad \begin{array}{r} + 274\ \text{м}\ 30\ \text{см} \\ \underline{26\ \text{м}\ 70\ \text{см}} \\ 301\ \text{м}\ 00\ \text{см} \end{array} \quad \begin{array}{r} - 297\ \text{грн}\ 34\ \text{к.} \\ \underline{168\ \text{грн}\ 62\ \text{к.}} \\ 128\ \text{грн}\ 72\ \text{к.} \end{array} \quad \begin{array}{r} + 6\ \text{год}\ 44\ \text{хв} \\ \underline{5\ \text{год}\ 37\ \text{хв}} \\ 11\ \text{год}\ 81\ \text{хв} \\ 12\ \text{год}\ 21\ \text{хв} \end{array}$$

4. Розв'яжи задачу.

З двох міст назустріч один одному одночасно виїхали два автомобілі. Через 3 год вони зустрілись. Один автомобіль рухався зі швидкістю 70 км/год. З якою швидкістю їхав другий автомобіль, якщо відстань між містами 450 км?

1)  $70 \cdot 3 = 210$  (км) – відстань, яку проїхав перший автомобіль.

2)  $450 - 210 = 240$  (км) – відстань, яку проїхав другий автомобіль.

3)  $240 : 3 = 80$  (км/год) – швидкість другого автомобіля.

Відповідь: 80 км/год.

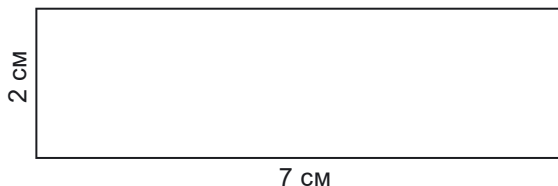
### Додаткове завдання

Довжина прямокутника 7 см, а периметр – 18 см. Знайди ширину прямокутника і побудуй його.

1)  $7 \cdot 2 = 14$  (см)

2)  $18 - 14 = 4$  (см)

3)  $4 : 2 = 2$  (см) – ширина прямокутника.



### II варіант

1. Розв'яжи задачу. Запиши лише відповіді.

1) Мотоцикліст був у дорозі 2 год і проїхав 100 км. З якою швидкістю рухався мотоцикліст?

Відповідь: 50 км/год.

2) Швидкість пішохода 5 км/год. Яку відстань він пройде за 3 год?

Відповідь: 15 кілометрів.

3) Велосипедист рухався зі швидкістю 12 км/год і подолав відстань 36 км. Скільки часу велосипедист був у дорозі?

Відповідь: 3 години.

2. Знайди значення виразу. Обчислення запиши окремими діями.

$$800\ 040 - (600\ 007 - 152\ 315) + 3248 = 355\ 596$$

$$\begin{array}{r} 600007 \\ - 152315 \\ \hline 447692 \end{array} \quad \begin{array}{r} 800040 \\ - 447692 \\ \hline 352348 \end{array} \quad \begin{array}{r} 352348 \\ + 3248 \\ \hline 355596 \end{array}$$

3. Виконай дії з іменованими числами.

$$639\ \text{т}\ 793\ \text{кг} + 114\ \text{т}\ 157\ \text{кг} = 753\ \text{т}\ 950\ \text{кг}$$

$$362\ \text{м}\ 40\ \text{см} + 36\ \text{м}\ 60\ \text{см} = 399\ \text{м}$$

$$286\ \text{грн}\ 83\ \text{к.} - 157\ \text{грн}\ 90\ \text{к.} = 128\ \text{грн}\ 93\ \text{к.}$$

$$9\ \text{год}\ 57\ \text{хв} + 6\ \text{год}\ 24\ \text{хв} = 16\ \text{год}\ 21\ \text{хв}$$

$$\begin{array}{r} 639\ \text{т}\ 793\ \text{кг} \\ + 114\ \text{т}\ 157\ \text{кг} \\ \hline 753\ \text{т}\ 950\ \text{кг} \end{array} \quad \begin{array}{r} 362\ \text{м}\ 40\ \text{см} \\ + 36\ \text{м}\ 60\ \text{см} \\ \hline 399\ \text{м}\ 00\ \text{см} \end{array} \quad \begin{array}{r} 286\ \text{грн}\ 83\ \text{к.} \\ - 157\ \text{грн}\ 90\ \text{к.} \\ \hline 128\ \text{грн}\ 93\ \text{к.} \end{array} \quad \begin{array}{r} 9\ \text{год}\ 57\ \text{хв} \\ + 6\ \text{год}\ 24\ \text{хв} \\ \hline 15\ \text{год}\ 81\ \text{хв} \\ 16\ \text{год}\ 21\ \text{хв} \end{array}$$

4. Розв'яжи задачу.

З двох міст назустріч один одному одночасно виїхали два автомобілі. Один автомобіль рухався зі швидкістю 70 км/год, а другий – 80 км/год. Через 3 год вони зустрілись. Яка відстань між містами?

1)  $70 \cdot 3 = 210$  (км) – відстань, яку проїхав один автомобіль.

2)  $80 \cdot 3 = 240$  (км) – відстань, яку проїхав другий автомобіль.

3)  $210 + 240 = 450$  (км) – відстань між містами.

Відповідь: 450 кілометрів.

### Додаткове завдання

Ширина прямокутника 3 см, а периметр – 18 см. Знайди довжину прямокутника і побудуй його.

1)  $3 \cdot 2 = 6$  (см)

2)  $18 - 6 = 12$  (см)

3)  $12 : 2 = 6$  (см) – довжина прямокутника.

3 см



6 см

### КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 6

#### Множення і ділення багатоцифрових чисел на одноцифрове число. Площа фігури

I варіант

1. Запиши числа в порядку зростання.

$$3503, 3530, 13\ 207, 16\ 080, 106\ 834, 354\ 806.$$

2. Розв'яжи задачу.

Один насос за годину накачує 3597 л води, а другий – 3418 л води. Скільки літрів води накачають обидва насоси за 3 год?



1)  $3597 + 3418 = 7015$  (л) – накачають обидва насоси за 1 год.

2)  $7015 \cdot 3 = 21\ 045$  (л) – накачають обидва насоси за 3 год.

Відповідь: 21 045 літрів.

3. Обчисли письмово.

$$\begin{array}{r} \times 31322 \\ \times 3 \\ \hline 93966 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 91246 \\ \times 6 \\ \hline 547476 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 143708 \\ \times 3 \\ \hline 431124 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 5860 \\ \times 4 \\ \hline 23440 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 27300 \overline{) 3} \\ \underline{- 27} \phantom{0} \\ - 3 \phantom{0} \\ \underline{- 3} \phantom{0} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 74538 \overline{) 6} \\ \underline{- 6} \phantom{000} \\ - 14 \phantom{00} \\ \underline{- 12} \phantom{00} \\ - 25 \phantom{00} \\ \underline{- 24} \phantom{00} \\ - 13 \phantom{00} \\ \underline{- 12} \phantom{00} \\ - 18 \phantom{00} \\ \underline{- 18} \phantom{00} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 42368 \overline{) 4} \\ \underline{- 4} \phantom{000} \\ - 23 \phantom{00} \\ \underline{- 20} \phantom{00} \\ - 36 \phantom{00} \\ \underline{- 36} \phantom{00} \\ - 8 \phantom{00} \\ \underline{- 8} \phantom{00} \\ 0 \end{array}$$

4. Розв'яжи рівняння.

$$x : 6 = 44\ 382$$

$$x = 44\ 382 \cdot 6$$

$$x = 266\ 292$$

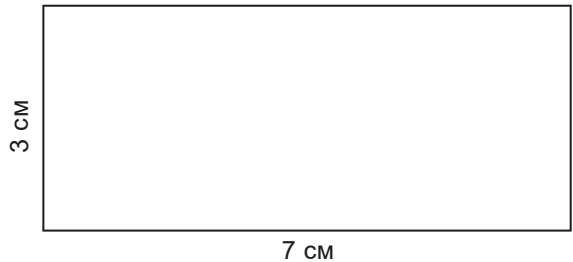
$$266\ 292 : 6 = 44\ 382$$

5. Побудуй прямокутник, ширина якого 3 см, а довжина – на 4 см більша. Знайди його периметр і площу.

$3 + 4 = 7$  (см) – довжина прямокутника.

$3 \cdot 2 + 7 \cdot 2 = 20$  (см) – периметр прямокутника.

$3 \cdot 7 = 21$  (см<sup>2</sup>) – площа прямокутника.



### Додаткове завдання

Запиши вираз і знайди його значення.

До частки чисел 37 806 і 3 додати добуток чисел 2960 і 7.

$$37\ 806 : 3 + 2960 \cdot 7 = 33\ 322$$

$$\begin{array}{r} - 37806 \overline{) 3} \\ \underline{- 3} \phantom{000} \\ - 7 \phantom{000} \\ \underline{- 6} \phantom{000} \\ - 18 \phantom{000} \\ \underline{- 18} \phantom{000} \\ - 6 \phantom{000} \\ \underline{- 6} \phantom{000} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 2960 \\ \times 7 \\ \hline 20720 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} + 12602 \\ + 20720 \\ \hline 33322 \end{array}$$

## II варіант

1. Запиши числа в порядку спадання.

354 806, 106 834, 16 080, 13 207, 3530, 3503.

2. Розв'яжи задачу.

Одна корова за місяць з'їдає 1951 кг сіна, а одна коза – 984 кг. Скільки кілограмів сіна потрібно для корови і кози разом на 4 місяці?

1)  $1951 + 984 = 2935$  (кг) – з'їдають разом корова і коза за місяць.

2)  $2935 \cdot 4 = 11\,740$  (кг) – з'їдають разом корова і коза за 4 місяці.

Відповідь: 11 740 кілограмів.

3. Обчисли письмово.

$$\begin{array}{r} \times 44221 \\ \times 2 \\ \hline 88442 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 23844 \\ \times 7 \\ \hline 166908 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 135072 \\ \times 4 \\ \hline 540288 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 7430 \\ \times 6 \\ \hline 44580 \end{array}$$
$$\begin{array}{r} - 42700 \mid 7 \\ \underline{- 42} \quad \mid 6100 \\ \quad \underline{- 7} \\ \quad \underline{- 7} \\ \quad \quad 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 65688 \mid 4 \\ \underline{- 4} \quad \mid 16422 \\ \quad \underline{- 25} \\ \quad \quad \underline{24} \\ \quad \quad \underline{- 16} \\ \quad \quad \quad \underline{16} \\ \quad \quad \quad \underline{- 8} \\ \quad \quad \quad \quad \underline{8} \\ \quad \quad \quad \quad \underline{- 8} \\ \quad \quad \quad \quad \quad \underline{8} \\ \quad \quad \quad \quad \quad \quad 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 44382 \mid 6 \\ \underline{- 42} \quad \mid 7397 \\ \quad \underline{- 23} \\ \quad \quad \underline{18} \\ \quad \quad \underline{- 58} \\ \quad \quad \quad \underline{54} \\ \quad \quad \quad \underline{- 42} \\ \quad \quad \quad \quad \underline{42} \\ \quad \quad \quad \quad \quad 0 \end{array}$$

4. Розв'яжи рівняння.

$$x \cdot 6 = 494\,076$$

$$x = 494\,076 : 6$$

$$x = 82\,346$$

$$82\,346 \cdot 6 = 494\,076$$

5. Побудуй прямокутник, довжина якого 6 см, а ширина – на 2 см менша. Знайди його периметр і площу.

$$6 - 2 = 4 \text{ (см)} - \text{ширина прямокутника.}$$

$$4 \cdot 2 + 6 \cdot 2 = 20 \text{ (см)} - \text{периметр прямокутника.}$$

$$4 \cdot 6 = 24 \text{ (см}^2\text{)} - \text{площа прямокутника.}$$



6 см

### Додаткове завдання

Запиши вираз і знайди його значення.

Від добутку чисел 2960 і 7 відняти частку чисел 37 806 і 3.

$$2960 \cdot 7 - 37\,806 : 3 = 8118$$

$$\begin{array}{r} \times \begin{array}{r} 2960 \\ 7 \end{array} \\ \hline 20720 \end{array} \quad \begin{array}{r} - \begin{array}{r} 37806 \\ 3 \end{array} \\ \hline 7 \\ - 6 \\ \hline 18 \\ - 18 \\ \hline 6 \\ - 6 \\ \hline 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3 \\ \hline 12602 \end{array} \quad \begin{array}{r} - \begin{array}{r} 20720 \\ 12602 \end{array} \\ \hline 8118 \end{array}$$

### КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 7

#### Дроби

#### I варіант

1. Запиши дробі: одна восьма, три четвертих, п'ять сьомих, одна третя, чотири дев'ятих.

$$\frac{1}{8} \quad \frac{3}{4} \quad \frac{5}{7} \quad \frac{1}{3} \quad \frac{4}{9}$$

2. Розв'яжи задачу.

У книжці 165 сторінок. За перший тиждень Оленка прочитала третю частину книжки, за другий – п'яту частину того, що залишилося. Скільки сторінок книжки прочитала дівчинка за другий тиждень?

1)  $165 : 3 = 55$  (с.) – прочитала за перший тиждень.

2)  $165 - 55 = 110$  (с.) – залишилось.

3)  $110 : 5 = 22$  (с.) – прочитала за другий тиждень.

Відповідь: 22 сторінки.

3. Знайди:

$$\frac{1}{7} \text{ від } 90 = 18$$

$$\frac{1}{5} \text{ від } 490 = 98$$

$$\frac{1}{3} \text{ від } 1 \text{ доби} = 8 \text{ год}$$

$$\frac{1}{5} \text{ від } 1 \text{ кг} = 200 \text{ г}$$

$$1 \text{ доба} = 24 \text{ год} : 3 = 8 \text{ год}$$

$$1 \text{ кг} = 1000 \text{ г} : 5 = 200 \text{ г}$$

$$\frac{2}{3} \text{ від } 120 = 120 : 3 \cdot 2 = 80$$

$$\frac{3}{7} \text{ від } 3864 = 3864 : 7 \cdot 3 = 1656$$

4. Знайди значення виразу  $24\,880 : a + 1350$ , якщо  $a = 8$ .

$$24\,880 : 8 + 1350 = 4460$$

$$24\,880 : 8 = 3110$$

$$3110 + 1350 = 4460$$

### Додаткове завдання

Розв'яжи задачу.

У каструлі було 15 л сиропу. Відлили  $\frac{3}{5}$  усього сиропу. На скільки літрів більше відлили сиропу, ніж залишилось?

1)  $15 : 5 \cdot 3 = 9$  (л) – відлили.

2)  $15 - 9 = 6$  (л) – залишилось.

3)  $9 - 6 = 3$  (л) – на стільки більше відлили сиропу, ніж залишилось.

Відповідь: на 3 літри.

### II варіант

1. Запиши дроби: одна п'ята, чотири сьомих, три шостих, одна друга, сім восьмих.

$$\frac{1}{5} \quad \frac{4}{7} \quad \frac{3}{6} \quad \frac{1}{2} \quad \frac{7}{8}$$

2. Розв'яжи задачу.

В оранжерей розцвіло 246 троянд. Першого дня зрізали третю частину всіх квітів, а другого – четверту частину того, що залишилося. Скільки троянд зрізали другого дня?

1)  $246 : 3 = 82$  (тр.) – зрізали першого дня.

2)  $246 - 82 = 164$  (тр.) – залишилося.

3)  $164 : 4 = 41$  (тр.) – зрізали другого дня.

Відповідь: 42 троянди.

3. Знайди:

$$\frac{1}{5} \text{ від } 80 = 80 : 5 = 16;$$

$$\frac{1}{5} \text{ від } 1 \text{ ц} = 1000 \text{ кг} : 5 = 200 \text{ кг}$$

$$\frac{1}{6} \text{ від } 420 = 420 : 6 = 70;$$

$$1 \text{ ц} = 100 \text{ кг};$$

$$\frac{1}{3} \text{ від } 1 \text{ год} = 60 \text{ хв} : 3 = 20 \text{ хв}$$

$$\frac{2}{3} \text{ від } 120 = 120 : 3 \cdot 2 = 80;$$

$$1 \text{ год} = 60 \text{ хв};$$

$$\frac{3}{7} \text{ від } 42\,140 = 42\,140 : 7 \cdot 3 = 18\,060.$$

4. Знайди значення виразу  $24\,720 : b + 1460$ , якщо  $b = 3$ .

$$24\,720 : 3 + 1460 = 9700$$

$$\begin{array}{r} - 24720 \quad | \quad 3 \\ \hline - 24 \quad | \quad 8240 \\ \hline - 7 \\ \hline - 6 \\ \hline - 12 \\ \hline - 12 \\ \hline 0 \end{array} \quad + \quad \begin{array}{r} 8240 \\ + 1460 \\ \hline 9700 \end{array}$$

### Додаткове завдання

Розв'яжи задачу.

У мотку було 18 м стрічки. Відрізали  $\frac{5}{6}$  стрічки. На скільки метрів більше відрізали стрічки, ніж залишилось?

1)  $18 : 6 \cdot 5 = 15$  (м) – відрізали.

2)  $18 - 15 = 3$  (м) – залишилось.

3)  $15 - 3 = 12$  (м) – на стільки більше відрізали, ніж залишилось.

Відповідь: на 12 метрів.

### КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 8

#### Множення і ділення на розрядні числа

##### I варіант

1. Розв'яжи задачу.

Електропотяг рухався 7 год зі швидкістю 120 км/год і 8 год зі швидкістю 130 км/год. Яку відстань подолав електропотяг?

1)  $120 \cdot 7 = 840$  (км) – відстань, яку подолав за 7 год.

2)  $130 \cdot 8 = 1040$  (км) – відстань, яку подолав за 8 год.

3)  $840 + 1040 = 1880$  (км) – уся відстань, яку подолав електропотяг.

Відповідь: 1880 кілометрів.

2. Виконай обчислення письмово.

$$\begin{array}{r} \times 23162 \\ \times 1965 \\ \times 2530 \\ \times 1230 \\ \hline 463240 \\ 982500 \\ 126500 \\ 369000 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 9180 \overline{) 30} \\ \underline{90} \phantom{0} \\ - 180 \\ \underline{180} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 260100 \overline{) 900} \\ \underline{1800} \phantom{0} \\ - 8010 \\ \underline{7200} \\ - 8100 \\ \underline{8100} \\ 0 \end{array}$$

3. Обчисли. Запиши значення виразів.

$45\,000 : 50 = 900$        $8\text{ т } 140\text{ кг} \cdot 50 = 8140\text{ кг} \cdot 50 = 407\,000\text{ кг} = 407\text{ т}$

$8\text{ т } 140\text{ кг} = 8140\text{ кг}$

$63\,000 : 700 = 90$        $80\text{ т } 640\text{ кг} : 80\text{ кг} = 80\,640\text{ кг} : 80\text{ кг} = 1008$

$80\text{ т } 640\text{ кг} = 80\,640\text{ кг}$

4. Розв'яжи рівняння.

$$\begin{array}{l} 60 \cdot x = 6120 \\ x = 6120 : 60 \\ x = 102 \\ 60 \cdot 102 = 6120 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 6120 \overline{) 60} \\ \underline{60} \phantom{0} \\ - 120 \\ \underline{120} \\ 0 \end{array}$$

5. Знайди площу ділянки прямокутної форми, якщо її довжина 84 м, а ширина – на 54 м менша.

1)  $84 - 54 = 30$  (м) – ширина ділянки.

2)  $84 \cdot 30 = 2520$  (м<sup>2</sup>) – площа ділянки.

Відповідь: 2520 м<sup>2</sup>.

### Додаткове завдання

Порівняй значення виразів. Запиши, на скільки більше чи менше значення одного виразу від значення іншого.

$3604 \cdot 200 > 6043 \cdot 20$  на 599 940

$\begin{array}{r} 3604 \\ \times 200 \\ \hline 720800 \end{array}$	$\begin{array}{r} 6043 \\ \times 20 \\ \hline 120860 \end{array}$	$\begin{array}{r} 720800 \\ - 120860 \\ \hline 599940 \end{array}$
--	---	--

### II варіант

1. Розв'яжи задачу.

Вантажний автомобіль за 7 год проїхав 385 км, а легковий за 5 год проїхав 400 км. На скільки швидкість легкового автомобіля більша за швидкість вантажного?

1)  $385 : 7 = 55$  (км/год) – швидкість вантажного автомобіля.

2)  $400 : 5 = 80$  (км/год) – швидкість легкового автомобіля.

3)  $80 - 55 = 25$  (км/год) – на стільки швидкість легкового автомобіля більша, ніж вантажного.

Відповідь: на 25 км/год.

2. Виконай обчислення письмово.

$\begin{array}{r} 1235 \\ \times 80 \\ \hline 98800 \end{array}$	$\begin{array}{r} 1915 \\ \times 400 \\ \hline 766000 \end{array}$	$\begin{array}{r} 14730 \\ \times 30 \\ \hline 441900 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2350 \\ \times 400 \\ \hline 940000 \end{array}$
--	--	--	--

$\begin{array}{r} 8280 \overline{)40} \\ 8 \quad \overline{)207} \\ \hline 28 \\ - 24 \\ \hline 40 \\ - 40 \\ \hline 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 576800 \overline{)800} \\ 5600 \quad \overline{)721} \\ \hline 1680 \\ - 1600 \\ \hline 800 \\ - 800 \\ \hline 0 \end{array}$
---	---

3. Обчисли. Запиши значення виразів.

$63\ 000 : 70 = 900$

$6\ \text{м}\ 75\ \text{см} \cdot 30 = 675\ \text{см} \cdot 30 = 20\ 250\ \text{см} =$   
 $= 202\ \text{м}\ 50\ \text{см}$

$45\ 000 : 500 = 90$

$6\ \text{м}\ 75\ \text{см} = 675\ \text{см}$

$40\ \text{м}\ 80\ \text{см} : 40\ \text{см} = 4080\ \text{см} : 40\ \text{см} = 102$

$40\ \text{м}\ 80\ \text{см} = 4080\ \text{см}$

4. Розв'яжи рівняння.

$x : 20 = 6840$

$x = 6840 \cdot 20$

$x = 136\ 800$

$136\ 800 : 20 = 6840$

$$\begin{array}{r} 6840 \\ \times 20 \\ \hline 136800 \end{array}$$

5. Знайди площу ділянки прямокутної форми, якщо її ширина 40 м, а довжина – на 56 м більша.

1)  $40 + 56 = 96$  (м) – довжина ділянки.

2)  $40 \cdot 96 = 3840$  (м<sup>2</sup>) – площа ділянки.

Відповідь: 3840 м<sup>2</sup>.

### Додаткове завдання

Порівняй значення виразів. Запиши, на скільки більше чи менше значення одного виразу від значення іншого.

$8043 \cdot 30 < 2048 \cdot 300$  на 373110

$\begin{array}{r} 8043 \\ \times 30 \\ \hline 241290 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2048 \\ \times 300 \\ \hline 614400 \end{array}$	$\begin{array}{r} 614400 \\ - 241290 \\ \hline 373110 \end{array}$
---	--	--

## КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 9

### Множення та ділення на двоцифрові та трицифрові числа

#### I варіант

1. Розв'яжи задачу.

З 15 яблунь зібрали 750 кг яблук. Скільки кілограмів яблук зберуть з 23 яблунь за такої самої урожайності?

1)  $750 : 15 = 50$  (кг) – зібрали з однієї яблуні.

2)  $50 \cdot 23 = 1150$  (кг) – зберуть з 23 яблунь.

Відповідь: 1150 кілограмів.

2. Обчисли письмово.

$\begin{array}{r} 948 \\ \times 53 \\ \hline + 2844 \\ 4740 \\ \hline 50244 \end{array}$	$\begin{array}{r} 8645 \\ \times 31 \\ \hline + 8645 \\ 25935 \\ \hline 267995 \end{array}$	$\begin{array}{r} 8302 \\ \times 75 \\ \hline + 41510 \\ 58114 \\ \hline 622650 \end{array}$	$\begin{array}{r} 2934 \\ \times 115 \\ \hline + 14670 \\ + 2934 \\ 2934 \\ \hline 337410 \end{array}$
--	---	--	--

$\begin{array}{r} 248 \overline{)31} \\ \underline{248} \phantom{0} \\ 0 \phantom{0} \end{array}$	$\begin{array}{r} 45999 \overline{)57} \\ \underline{456} \phantom{00} \\ 399 \phantom{0} \\ \underline{399} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 1017 \overline{)113} \\ \underline{1017} \\ 0 \end{array}$
---	--	--

3. Розв'яжи рівняння.

$14\ 356 - 869 \cdot x = 8273$

$869 \cdot x = 14\ 356 - 8273$

$869 \cdot x = 6083$

$x = 6083 : 869$

$x = 7$

$14\ 356 - 869 \cdot 7 = 8273$

4. Знайди частку й остачу.

$$41\ 349 : 39 = 106 \text{ (ост. 9)} \quad 345\ 049 : 38 = 908 \text{ (ост. 9)}$$

$$\begin{array}{r} 41349 \overline{)39} \\ \underline{39} \phantom{00} \\ 234 \\ \underline{234} \\ 0 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 345049 \overline{)38} \\ \underline{342} \phantom{00} \\ 304 \\ \underline{304} \\ 0 \end{array}$$

### Додаткове завдання

Розв'яжи задачу.

Маса  $\frac{1}{4}$  торта становить 240 г. Яка маса 19 таких тортів? На скільки вона менша від 20 кг?

1)  $240 \cdot 4 = 960$  (г) – маса торта.

2)  $960 \cdot 19 = 18240$  (г) – маса 19 тортів.

$$18240 \text{ г} = 18 \text{ кг } 240 \text{ г}$$

3)  $20 \text{ кг} - 18 \text{ кг } 240 \text{ г} = 1 \text{ кг } 760 \text{ г}$  – на стільки маса 19 тортів менша від 20 кг.

Відповідь: на 1 кг 760 г.

### II варіант

1. Розв'яжи задачу.

З 18 га зібрали 540 ц буряків. Скільки центнерів буряків зберуть з 24 га за такої самої урожайності?

1)  $540 : 18 = 30$  (ц) – зібрали з одного гектара.

2)  $30 \cdot 24 = 720$  (ц) – зберуть з 24 га.

Відповідь: 720 центнерів.

2. Обчисли письмово.

$$\begin{array}{r} \times 659 \\ \times 32 \\ \hline + 1318 \\ 1977 \\ \hline 21088 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 5013 \\ \times 65 \\ \hline + 25065 \\ 30078 \\ \hline 325845 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 4865 \\ \times 41 \\ \hline + 4865 \\ 19460 \\ \hline 199465 \end{array} \quad \begin{array}{r} \times 1234 \\ \times 114 \\ \hline + 4936 \\ + 1234 \\ \hline 1234 \\ \hline 140676 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - 292 \overline{)73} \\ \underline{292} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 34504 \overline{)38} \\ \underline{342} \phantom{00} \\ 304 \\ \underline{304} \\ 0 \end{array} \quad \begin{array}{r} - 6768 \overline{)846} \\ \underline{6768} \\ 0 \end{array}$$

3. Розв'яжи рівняння.

$$834 \cdot x + 3227 = 9065$$

$$834 \cdot x = 9065 - 3227$$

$$834 \cdot x = 5838$$

$$x = 7$$

$$834 \cdot 7 + 3227 = 9065$$



4. Знайди частку й остачу.

$$24\ 975 : 39 = 64 \text{ (ост. 15)}$$

$$\begin{array}{r} 24975 \overline{) 39} \\ \underline{234} \phantom{00} \\ 157 \phantom{00} \\ \underline{156} \phantom{00} \\ 15 \phantom{00} \end{array}$$

$$30\ 560 : 46 = 664 \text{ (ост. 16)}$$

$$\begin{array}{r} 30560 \overline{) 46} \\ \underline{276} \phantom{00} \\ 296 \phantom{00} \\ \underline{276} \phantom{00} \\ 200 \phantom{00} \\ \underline{184} \phantom{00} \\ 16 \phantom{00} \end{array}$$

### Додаткове завдання

Розв'яжи задачу.

Маса  $\frac{1}{3}$  дині становить 690 г. Яка маса 12 таких динь? На скільки вона більша від 20 кг?

1)  $690 \cdot 3 = 2070$  (г) – маса дині.

2)  $2070 \cdot 12 = 24840$  (г) – маса 12 динь.

$$24840 \text{ г} = 24 \text{ кг } 840 \text{ г}$$

3)  $24 \text{ кг } 840 \text{ г} - 20 \text{ кг} = 4 \text{ кг } 840 \text{ г}$  – на стільки маса 12 динь більша від 20 кг.

Відповідь: на 4 кг 840 г.

## КОНТРОЛЬНА РОБОТА № 10

### Повторення вивченого матеріалу

(за рік)

I варіант

1. Розв'яжи задачу.

За течією катер проплив 150 км за 5 год. Проти течії його швидкість була на 7 км/год менша, ніж за течією. Скільки кілометрів проплив катер проти течії річки за 3 год?

1)  $150 : 5 = 30$  (км/год) – швидкість за течією.

2)  $30 - 7 = 23$  (км/год) – швидкість проти течії.

3)  $23 \cdot 3 = 69$  (км) – відстань, яку проплив катер проти течії.

Відповідь: 69 кілометрів.

2. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

1)  $45\ 800 \cdot 6 = 274\ 800$

$$\begin{array}{r} \times 45800 \\ \phantom{\times} 6 \\ \hline 274800 \end{array}$$

$7028 \cdot 32 = 224\ 896$

$$\begin{array}{r} \times 7028 \\ \phantom{\times} 32 \\ \hline + 14056 \\ 21084 \\ \hline 224896 \end{array}$$

$3235 \cdot 257 = 831\ 395$

$$\begin{array}{r} \times 3235 \\ \phantom{\times} 257 \\ \hline + 22645 \\ + 16175 \\ + 6470 \\ \hline 831395 \end{array}$$

$$2) 6372 : 4 = 1593$$

$$\begin{array}{r} 6372 \overline{)4} \\ \underline{4} \phantom{00} \\ 23 \phantom{0} \\ \underline{20} \phantom{0} \\ 37 \phantom{0} \\ \underline{36} \phantom{0} \\ 12 \phantom{0} \\ \underline{12} \\ 0 \end{array}$$

$$248 : 31 = 8$$

$$\begin{array}{r} 248 \overline{)31} \\ \underline{248} \\ 0 \end{array}$$

$$4256 : 532 = 8$$

$$\begin{array}{r} 4256 \overline{)532} \\ \underline{4256} \\ 0 \end{array}$$

$$3) 59\ 169 - (4354 + 2609) \cdot 3 = 29\ 280$$

$$\begin{array}{r} 4354 \\ + 2609 \\ \hline 6963 \end{array} \quad \begin{array}{r} 6963 \\ \times 3 \\ \hline 20889 \end{array} \quad \begin{array}{r} 50169 \\ - 20889 \\ \hline 29280 \end{array}$$

$$4) 19 \text{ кг } 450 \text{ г} + 7 \text{ кг } 080 \text{ г} = 26 \text{ кг } 530 \text{ г}$$

$$\begin{array}{r} 19 \text{ кг } 450 \text{ г} \\ + 7 \text{ кг } 080 \text{ г} \\ \hline 26 \text{ кг } 530 \text{ г} \end{array} \quad \begin{array}{r} 1586 \text{ см} \\ \times 4 \\ \hline 6344 \text{ см} = 63 \text{ м } 44 \text{ см} \end{array}$$

3. Розв'яжи рівняння.

$$x \cdot 12 = 60$$

$$x = 60 : 12$$

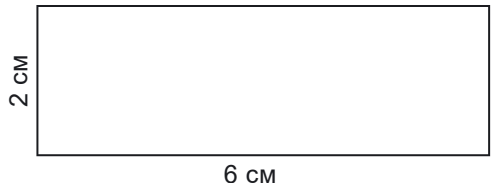
$$x = 5$$

$$5 \cdot 12 = 60$$

4. Побудуй прямокутник зі сторонами 6 см і 2 см. Знайди його периметр і площу.

$6 \cdot 2 + 2 \cdot 2 = 16$  (см) – периметр прямокутника.

$6 \cdot 2 = 12$  (см<sup>2</sup>) – площа прямокутника.



### Додаткове завдання

Знайди  $\frac{3}{4}$  від 5752. Запиши, на скільки знайдене число менше від числа 5752.

$$1) 5752 : 4 \cdot 3 = 4314$$

$$2) 5752 - 4314 = 1438$$

Відповідь: на 1438.

### II варіант

1. Розв'яжи задачу.

Автомобіль проїхав за 4 год 240 км. Скільки кілометрів проїде мотоцикліст за 3 год, якщо його швидкість на 5 км/год більша?

$$1) 240 : 4 = 60 \text{ (км/год)} - \text{швидкість автомобіля.}$$

$$2) 60 + 5 = 65 \text{ (км/год)} - \text{швидкість мотоцикліста.}$$

$$3) 65 \cdot 3 = 195 \text{ (км)} - \text{відстань, яку проїде мотоцикліст.}$$

Відповідь: 195 кілометрів.

2. Обчисли письмово. Запиши значення виразів.

1)  $34600 \cdot 7 = 242\ 200$      $8034 \cdot 24 = 184\ 816$      $4184 \cdot 362 = 1\ 514\ 608$

$$\begin{array}{r} \times 34600 \\ 7 \\ \hline 242200 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 8034 \\ 24 \\ \hline + 32136 \\ 16068 \\ \hline 192816 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} \times 4184 \\ 362 \\ \hline + 8368 \\ + 25104 \\ \hline 12552 \\ \hline 1514608 \end{array}$$

2)  $4368 : 4 = 1092$

$$\begin{array}{r} - 4368 \quad | 4 \\ \hline 4 \quad | 1092 \\ \hline - 36 \\ \hline 36 \\ \hline - 8 \\ \hline 8 \\ \hline 0 \end{array}$$

$292 : 73 = 4$

$$\begin{array}{r} - 292 \quad | 73 \\ \hline 292 \quad | 4 \\ \hline 0 \end{array}$$

$5264 : 752 = 7$

$$\begin{array}{r} - 5264 \quad | 752 \\ \hline 5264 \quad | 7 \\ \hline 0 \end{array}$$

3)  $65\ 437 - (5196 + 3807) \cdot 2 = 47\ 431$

$$\begin{array}{r} + 5196 \\ + 3807 \\ \hline 9003 \end{array} \quad \times \begin{array}{r} 9003 \\ 2 \\ \hline 18006 \end{array} \quad - \begin{array}{r} 65437 \\ 18006 \\ \hline 47431 \end{array}$$

4)  $19\ \text{кг}\ 450\ \text{г} - 7\ \text{кг}\ 080\ \text{г} = 12\ \text{кг}\ 370\ \text{г}$

$$\begin{array}{r} - 19\ \text{кг}\ 450\ \text{г} \\ - 7\ \text{кг}\ 080\ \text{г} \\ \hline 12\ \text{кг}\ 370\ \text{г} \end{array}$$

$13\ \text{м}\ 68\ \text{см} \cdot 5 = 68\ \text{м}\ 40\ \text{см}$

$13\ \text{м}\ 68\ \text{см} = 1368\ \text{см}$

$$\begin{array}{r} \times 1368\ \text{см} \\ 5 \\ \hline 6840\ \text{см} \end{array}$$

$6840\ \text{см} = 68\ \text{м}\ 40\ \text{см}$

3. Розв'яжи рівняння.

$x : 3 = 96$

$x = 96 \cdot 3$

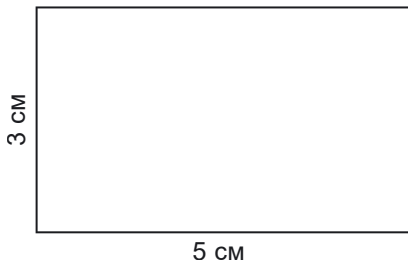
$x = 288$

$288 : 3 = 96$

4. Побудуй прямокутник зі сторонами 5 см і 3 см. Знайди його периметр і площу.

$5 \cdot 2 + 3 \cdot 2 = 16$  (см) – периметр прямокутника.

$5 \cdot 3 = 15$  (см<sup>2</sup>) – площа прямокутника.



*Додаткове завдання*

Знайди  $\frac{5}{6}$  від числа 5874. Запиши, на скільки знайдене число менше від числа 5874.

1)  $5874 : 6 \cdot 5 = 4895$

2)  $5874 - 4895 = 979$

Відповідь: на 979.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З МОВИ

Мова і мовлення. Текст

*І варіант*

1. Познач ознаку, яка не характерна для культури мовлення.

**В** Використання жестів.

2. Прочитай текст. Визнач його тему.

Нерідко можна побачити, як хлоп'ята, потрапивши до лісу, починають руйнувати мурашники. А мурашки – найкорисніші для лісу створіння. За один день мурашина сім'я знищує багато шкідливих комах. Крім цього, мурашки розпушують ґрунт, що сприяє надходженню до коріння дерев та кущів води і кисню.

*За М. Івіним*

**Г** У тексті повідомляється про користь, яку приносять мурашки.

3. Вибери план, який відповідає тексту.

**ХТО НАЙКРАЩИЙ МАЙСТЕР НА ЗЕМЛІ?**

В одному селі в Україні дівчатам і жінкам захотілося показати свою майстерність. Домовились, що кожна принесе найкраще, що вона зробила своїми руками: вишитий рушник, полотно, скатертину.

У неділю дівчата і жінки принесли безліч дивовижних речей. Але несподівано перемогла Марина. Вона привела п'ятирічного сина Петруся. А Петрусь приніс жайворонка, якого сам вирізав з дерева. Приклав Петрик жайворонка до губів – заспівала, защебетала пташка.

Кращий майстер на землі той, хто може виховати розумну й добру людину.

*За В. Сухомлинським*

**В** **План**

1. Яке змагання влаштували жінки?

2. Чому перемогла Марина?

3. Хто найкращий майстер на землі?

4. Визнач, яку роль виконують у тексті виділені слова.

**ВІРНИЙ ДРУГ**

Зима. Сніжок заповоршив річку, вкриту тонкою кригою.

Сергійко із санчатами пішов до її крутого берега. За ним побіг його вірний **Дружок**. **Собака** радісно скавчав і стрибав біля господаря.

Сергійко сів на санчата і вирішив з'їхати до річки. Але що це з Дружком? **Песик** голосно загавкав і перепинив шлях хлопчиків. Сергійко відштовхнув собаку. Тоді **чотириногий друг** кинувся до річки. Під вагою

собаки тріснула слабка крига. Пес обережно відступив назад. Хлопчик зрозумів, яка небезпека його підстерігала.

*Із журналу*

**В** Допомагають уникнути повторення тих самих слів.

**5.** Прочитай текст. Добери й запиши до нього заголовок.

### ЛЮБИТЬ ГРАТИ

– Павлику, – запитує Марійка, – а чому це ти, коли терликаєш на своїй скрипці, обов'язково відчиняєш вікна?

– А це для того, щоб чули наші сусіди, – каже Павлик. – Вони всі збігаються і просять маму не примушувати мене більше грати.

Ой же любив Павлик грати на скрипці!

*М. Герасименко*

**6.** Прочитай текст. Визнач і запиши його мету.

Ніколи не чисть зуби чужою щіткою. Слід мати свою зубну щітку і тримати її в чистоті. Перед тим як чистити зуби, щітку помий теплою водою, після чищення – помий її з милом і постав у склянку щетиною догори.

Розповісти, як доглядати за зубною щіткою.

**7.** Прочитай текст. Склади й запиши його план.

Поки ластівок не було, у їхнє гніздо шугнув горобець. Згодом він висунув звідти голівку і зацвірінькав.

Незабаром прилетіла ластівка. Вона побачила гостя, захищала й полетіла.

Невдовзі з'явилася зграйка ластівок. Пташки приносили в дзьобиках мокру глину й замурували в гнізді отвір. Коли отвору не стало, ластівки зі свистом полетіли.

*За Л. Толстим*

### План

1. Горобець у ластівчиному гнізді.

2. Побачила гостя.

3. Зграйка ластівок.

**8.** Придумай і запиши продовження тексту.

Була осінь. Діти з учителькою пішли в ліс.

Дуже гарно й тихо було в лісі. Іноді повіє вітерець, і жовте листя полетить з дерев, закружляє метеликами в повітрі.

Раптом на молоденькій ялині діти побачили білочку. Всі завмерли. А білочка озирнулася, потім витягнула ший – ніби прислухалася до тиші. Зненацька неподалік каркнула ворона. Білочка злякалась і втекла.

### II варіант

**1.** Познач ознаку, яка не характерна для культури спілкування.

**Г** Намагання переконати співрозмовника силою голосу.

**2.** Прочитай текст. Визнач його мету.

Птахи володіють відчуттям часу. Кожна пташка прокидається в певний час. Соловейко починає співати близько другої години ночі. На початку третьої години прокидаються перепілка, жайворонок польовий, зозу-

ля, іволга, горихвістка. О четвертій годині вилітають «на роботу» шпаки, трясогузки. Близько шостої години зустрічають день горобці.

**Б** Розповісти, в який час прокидаються різні птахи.

**3.** Визнач, який з текстів відповідає поданому плану.

### План

1. Шпак живе не лише у шпаківні.
2. Шпаки люблять старі ліси.
3. Багато шкідників винищують шпаки.

**В** Усі звикли, що шпак біля людини, у шпаківні, живе. Але так буває не завжди.

Шпаки люблять старі ліси, де багато дуплястих дерев. У дуплах вони й мостять гнізда.

Збирати їжу для пташенят шпаки летять на поля, на городи й луки. Багато винищують вони комах, личинок, гусені.

**4.** Визнач, яку роль виконують у тексті виділені слова.

### ЦУЦЕНЯ

Це було влітку.

Василько гуляв берегом річки. Раптом він почув у кущах шарудіння. Хлопчик нахилився, розсунув кущі й побачив маленьке **цуценя**. **Песик** був мокрий і жалісно пищав.

Василькові стало жаль **невдачу**, і він приніс його додому.

На горіщі знайшов ящик, настелив туди ганчір'я та й поклав у нього свою **знахідку**. У ящику новому **другові** хлопчика було тепло і зручно.

*Із журналу*

**Г** Допомагають уникнути зайвих повторів у тексті.

**5.** Прочитай текст. Добери й запиши до нього заголовок.

### ПО ЩИРОСТІ

Прийшов один господар з міста, дає своєму синові бублика та й каже:

– На, Васильку, та поділися з Івасиком по щирості.

– Як же то по щирості? – питає Василько.

– А так, синку, – каже батько, – як переломиш бублика, то більшу частину даси Івасикові, а собі залишиш меншу. Ото й зветься «по щирості ділити».

– Е, – каже Василько, – то дайте, тату, бублика Івасикові: нехай він ділить «по щирості»!

*Олена Пчілка*

**6.** Прочитай текст. Визнач і запиши його тему.

Люди, які втратили зуби, погано пережовують їжу. А це спричиняє захворювання шлунка й кишечника. Ось чому зуби слід берегти й доглядати за ними.

Розповідається про те, чому зуби слід берегти.

**7.** Прочитай текст. Склади й запиши його план.

Стояла тепла осінь. Юрко й Катруся пішли в ліс по гриби.

На узліссі біля старого дуба вони зупинилися перепочити. Раптом у дуплі дерева діти побачили страшного звіра. Вони кинули кошики і щодуху побігли з лісу.

Дорогою діти зустріли лісника і про все йому розповіли. Лісник з рущицею вигнав з дупла переляканого котика.

За В. Сутєєвим

### План

1. У ліс по гриби.
2. Страшний звір у дуплі.
3. Лісник вигнав з дупла котика.
8. Придумай і запиши продовження тексту.

Осінь побувала у шкільному дворі. Усюди видно її сліди.

Дерева стоять похмурі, невдоволені від того, що доведеться розлучатися зі своїм убранням. Деякі квіточки ще не хочуть здаватися, поспішають доцвісти, поки перші морози не вдарять по них. Але й ці останні квіти теж ніби зажурені, що скоро прийдуть холоди.

### Речення

#### І варіант

1. Визнач, яке речення в тексті спонукальне.

1. Допмагай мамі в домашніх справах. 2. У такий спосіб ти висловиш їй свою вдячність. 3. Адже вона завжди турбується про тебе. 4. Хіба не хочеться тобі зробити щось приємне рідній матусі?

А перше

2. Визнач головні члени речення.

Клен, укритий багрянцем, стоїть на узліссі, як зачарований.

Б клен стоїть

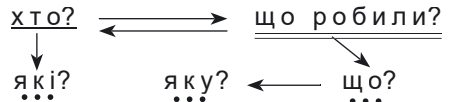
3. Прочитай речення. Визнач, з яким словом зв'язане слово **стрімки**.

Альпіністи люблять долати стрімкі, іноді аж обривисті гори.

В гори

4. Вибери речення, яке відповідає схемі.

А Запорозькі козаки мали веселу вдачу.



5. Підкресли в реченні однорідні члени.

Спочиває степ, набирається прохолоди після денної спеки.

6. Прочитай речення. Постав пропущені розділові знаки.

Сонце сьогодні не пекло, а гріло рівно й ласкаво. Наталя, Марійка і Катруся пішли до річки купатися.

7. Підкресли головні члени речення. Випиши з нього словосполучення за зразком.

У садку весело вспівував дзвінкоголосий соловейко.

Вспівував (*де?*) у садку, *вспівував (як?)* весело.

8. Пошир речення й запиши.

Над Дніпром височіє древній Київ. Місто славиться музеями, театрами, соборами.

## II варіант

1. Визнач, якого типу речення в тексті немає.

1. Холодний осінній вітер безжально зриває з дерев жовте вбрання.  
2. Листя опускається на землю й одягає її в золоті шати. 3. Яке це неповторне диво!  
4. Чи можна бути байдужим до чудернацьких витівок природи?

**В** спонукального

2. Визнач головні члени речення.

Лісова галявина, наповнена запахом лісових квітів, вабила до себе бджілок.

**А** галявина вабила

3. Прочитай речення. Визнач, з яким словом зв'язане слово **стомлені**.

Стомлені після важкого походу туристи із задоволенням мили руки і ноги у прохолодній воді.

**Г** туристи

4. Вибери речення, яке відповідає схемі.

**Б** Вітер розчісував віти білоторій березі.

5. Підкресли в реченні однорідні члени.

Дмитрик схопився з ліжка й кинувся до прочиненого вікна.

6. Прочитай речення. Постав пропущені розділові знаки.

У садку дозрівали яблука, груші і сливи. Плоди були красиві, але кислі.

7. Підкресли головні члени речення. Випиши з нього словосполучення за зразком.

Веселі дітлахи дружно побігли до ставка.

Побігли (*куди?*) до ставка, побігли (*як?*) дружно.

8. Пошир речення й запиши.

Я відвідую шкільну бібліотеку. У бібліотеці багато цікавих книжок.



## Іменник

### I варіант

1. Прочитай речення. Визнач відмінок виділеного іменника.

На крутій скелі височать руїни старої **фортеці**.

**Г** родовий

2. Визнач, у якому іменнику відбулася зміна приголосного перед закінченням **-і**.

На широкім лузі  
у густій лозі  
вдалося схватись  
бабусі й козі.

*К. Дідух*

**А** лузі



3. Визнач, у якому випадку звук [і] в слові **сі́ль** чергується з [о]. Встав пропущені букви.

**В** набрати солі

4. Познач речення, у якому вжито неправильну форму виділеного іменника.

**Б** По **дорогам** снували автомобілі різних марок.

5. Запиши іменники у формі давального відмінка.

Ложка – ложці, завірюха – завірюсі, райдуга – райдузі, муха – мусі, дівчинка – дівчинці, підлога – підлозі.

6. Утвори й запиши іменники від поданих слів. Визнач рід іменників.

Радість – ж. р., просьба – ж. р., сум – ч. р., любов – ж. р.

7. Спиши речення, розкривши дужки.

Бабуся пригостила онука гарячим чаєм, запашним медом, свіжим калачем.

8. Склади й запиши речення з кожним словосполученням, поставивши його в давальному відмінку.

Степанко запропонував дядькові Сергію зіграти в шахи.

Даринка допомагає діду Іванові збирати яблука в саду.

## *II варіант*

1. Прочитай речення. Визнач відмінок виділеного іменника.

На **каліні** примостився червоногрудий снігур.

**Г** місцевий

2. Визнач, у якому іменнику відбулася зміна приголосного перед закінченням *-і*.

На полях в горосі,  
просі і вівсі  
шукають поживу  
сірі горобці.

*К. Дідух*

**А** горосі

3. Визнач, у якому випадку звук [і] в слові **піч** чергується з [е]. Встав пропущені букви.

**Б** зварити в печі

4. Познач речення, у якому вжито неправильну форму виділеного іменника.

**А** По **полям** розгулювала хуртовина.

5. Запиши іменники у формі місцевого відмінка.

Фіалка – на фіалці, нога – на нозі, комаха – на комасі, дорога – на дорозі, невдаха – на невдасі, картинка – на картинці.

6. Утвори й запиши іменники від поданих слів. Визнач рід іменників.

Навчання – с. р., читання – с. р., сміх – ч. р., життя – с. р.

7. Спиши речення, розкривши дужки.

У школі Наталя подружилася з веселою Марією, старанною Оксаною і скромною Олею.

8. Склади й запиши речення з кожним словосполученням, поставивши його в давальному відмінку.

Софійка подзвонила дідусеві Андрію і привітала його з днем народження. Моєму братові Степану на день народження подарували велосипед.

## Прикметник

### I варіант

1. Вибери словосполучення, у якому прикметник ужито в переносному значенні.

**В** темна справа

2. Познач антонім до слова **порожній**.

**Б** повний

3. Визнач, у якому рядку подано слова, спільнокореневі з прикметником **давній**.

**А** давно, давнина

4. Визнач відмінок виділеного прикметника.

**Я** ніколи не перепливав **широкої** річки.

**А** родовий

5. Утвори від поданих слів прикметники й запиши їх.

Козак – козацький, село – сільський, Запоріжжя – запорізький.

6. Заміни подані словосполучення одним прикметником. Запиши дібрані слова.

Мудріший за всіх – наймудріший, смачніший за все – найсмачніший, веселіший за всіх – найвеселіший.

7. Спиши речення, поставивши слова, що в дужках, у відповідній формі.

Катруся подарувала мамі букет із червоного маку, синього барвінку і запашного чебрецю.

8. Добери й запиши якомога більше прикметників, якими можна описати **дуб**.

Могутній, великий, розлогий, сильний, кремезний, міцний.

### II варіант

1. Вибери словосполучення, у якому прикметник ужито в переносному значенні.

**А** дорога людина

2. Познач антонім до слова **старий**.

**Г** новий

3. Визнач, у якому рядку подано слова, спільнокореневі з прикметником **сміливий**.

**В** сміливо, сміливість

4. Визнач відмінок виділеного прикметника.

Туристи відпочивали під **могутнім** дубом.

**В** орудний

5. Утвори від поданих слів прикметники й запиши їх.

Завод – заводський, Париж – паризький, ткач – ткацький.

6. Заміни подані словосполучення одним прикметником. Запиши дібрані слова.

Сміливіший за всіх – найсміливіший, красивіший за все – найкрасивіший, молодший за всіх – наймолодший.

7. Спиши речення, поставивши слова, що в дужках, у відповідній формі.

Теплого літнього дня хлопці пішли до сільського ставка ловити рибу.

8. Добери й запиши якомога більше прикметників, якими можна описати **березу**.

Білокура, струнка, тендітна, гнучка, довгокоса, висока, витончена.

## Числівник

### I варіант

1. Визнач, яке слово в реченні є числівником.

Весела п'ятірка хлоп'ят схопила п'ять п'ятаків і накивала п'ятами.

**Б** п'ять

2. Визнач, яке з виділених у реченні слів є числівником.

Хлопчики вишикувалися в одну шеренгу. Андрій стояв **першим**, Сашко був **наступним**, Сергій – **передостаннім**, а Максим – **останнім**.

**А** першим

3. Вибери правильну форму пропущеного в реченні числівника.

У ... років ти одержиш паспорт.

**Б** шістнадцять

4. Визнач, яку форму числівника треба вставити в речення.

Від ... відняти сорок п'ять – буде п'ять.

**Г** п'ятдесяти

5. Запиши відповідь на запитання. Числівник запиши словом.

Я прокидаюся о сьомій годині.

6. Спиши словосполучення, записуючи числівники словами.

Одинадцять січня, о двадцять першій годині, шістсот гривень.

7. Прочитай рівності. Запиши їх словами.

До сімдесяти додати тридцять – буде сто.

Від сорока відняти вісімнадцять – буде двадцять два.

8. Від поданих числівників, які відповідають на питання скільки?, утвори числівники, що відповідають на питання як и й?. Запиши утворені числівники словами.

Дев'ятий, тринадцятий, шістдесят восьмий, сотий.

### II варіант

1. Визнач, яке слово в реченні є числівником.

З гнізда сорбки вилетіла сорбка, а за нею ще сорбок сорбок.

**В** сорбок

2. Визнач, у якому реченні виділене слово не є числівником.  
Г Не **три** гумкою в зошиті – це робить його неохайним.
3. Вибери правильну форму пропущеного в реченні числівника.  
Рік налічує ... днів.  
Б триста шістдесят п'ять
4. Визнач, яку форму числівника треба вставити в речення.  
Сума чисел п'ятдесят і тридцять дорівнює ... .  
Б вісімдесяти
5. Запиши відповідь на запитання. Числівник запиши словом.  
Я йду до школи о восьмій годині.
6. Спиши словосполучення, записуючи числівники словами.  
Чотирнадцяте січня, о двадцять другій годині, п'ятдесят гривень.
7. Прочитай рівності. Запиши їх словами.  
Від сімдесяти відняти двадцять – буде п'ятдесят.  
До шістдесяти додати шістнадцять буде – сімдесят шість.
8. Від поданих числівників, які відповідають на питання скільки?, утвори числівники, що відповідають на питання як и й?. Запиши утворені числівники словами.  
Перший, шістнадцятий, тридцять сьомий, сороковий.

## Займенник

### I варіант

1. Знайди в реченні займенник.  
Сім літ минуло, як музика грала, а він ще й тепер скаче.  
В він
2. Вибери рядок, у якому записано тільки займенники.  
А його, мною, тебе, нас, вони
3. Знайди в тексті займенник 1-ї особи однини.  
Чи знаєте ви українську ніч? О, ви не знаєте української ночі! Я розповім вам про її красу.

За М. Гоголем

В я

4. Визнач, яку форму займенника треба вставити в речення.  
... очі – наче волошки в житі. (А. Головка)  
Г У нього
5. Знайди й підкресли у вірші займенники.

Хороші друзі в мене є, і ми – одна сім'я.  
Ми завжди думаєм одне – і ти, і він, і я.

Г. Борян

6. Спиши словосполучення, поставивши займенники, що в дужках, у правильній формі.

Скажи їй, допоможи мені, підійди до них, дякую вам.

7. Спиши текст, вставляючи замість крапок займенники.

Петрик любить зиму. У нього хороші ковзани. Після школи за ним заходить Павлик. Удвох друзі йдуть на ковзанку. Там їм дуже весело.

8. Прочитай текст. Спиши, замінивши слова, що повторюються, займенниками.

Як виглядає клен навесні, коли все навколо цвіте? Він серед інших дерев не вирізняється. Квіти у нього непоказні. Але бджоли прилітають до них по нектар.

## *II варіант*

1. Знайди в реченні займенник.

Справжній друг завжди тобі лише добра багатиме.

**Б** тобі

2. Вибери рядок, у якому записано тільки займенники.

**Г** тобі, мене, вас, вона, нам

3. Знайди у вірші займенник 2-ї особи однини.

Я тобі, мій краю,  
пісню заспіваю,  
розкажу, як важко  
мені в чужині.

*К. Дідух*

**Б** тобі

4. Визнач, яку форму займенника треба вставити в речення.

... хусточка рябенька, а сама вона гарненька.

**Г** На ній

5. Знайди й підкресли у вірші займенники.

Нам любе сонце золоте, долини і поля.

Ми дуже любим рідний край – і ти, і він, і я.

*Г. Борян*

6. Спиши словосполучення, поставивши займенники, що в дужках, у правильній формі.

Віднеси йому, дякую вам, подарую тобі, візьми у нас.

7. Спиши текст, вставляючи замість крапок займенники.

Оля гуляла в парку. Настрій у неї був піднесений. Вона раділа весні. Дівчинку привабила берізка. На її гілочках Оля побачила жовті сережки.

8. Прочитай текст. Спиши, замінивши слова, що повторюються, займенниками.

Дивовижний клен восени! Він палахкотить жовтогарячим полум'ям. Ніби золоті зірки, летить за вітром його листя. На землі воно утворює барвистий килим.

## Дієслово

### I варіант

1. Визнач, у якому рядку подано дієслова в неозначеній формі.

**В** прочитати, намалювати, перепливти

2. Знайди в тексті дієслово, вжите у формі минулого часу.

Ти марно зриваєш у лісі квітки, складаєш їх у букети. Квіти дуже швидко зів'януть. А ліс уже втратив їх назавжди.

**Г** втратив

3. Знайди в реченні дієслово чоловічого роду.

Мурчик підійшов до бабусі, третється об її ноги, лащиться і лагідно муркоче.

**А** підійшов

4. Визнач, у якому випадку дієслово записане правильно.

**Г** любиться

5. Спиши прислів'я, розкривши дужки.

З вогнем не жартуй, з водою не дружи, вітрові не вір.

6. Запиши дієслова **читати**, **вивчати** в різних часових формах.

**Теперішній час**

читаю

вивчаю

**Минулий час**

читав

вивчав

**Майбутній час**

читатиму

вивчатиму

7. Спиши вірш, поставивши дієслова, що в дужках, у формі теперішнього часу.

Ти вранці прокидаєшся –  
водичкою вмиваєшся.  
А квітка прокидається –  
росою умивається.

*За А. М'ястківським*

8. Прочитай текст. Підкресли в ньому дієслова. Спиши текст, замінивши дієслова антонімами.

Сонечко сідає. Смеркає. Закінчується день. Засинає природа.

Сонечко встає. Світає. Починається день. Прокидається природа.

### II варіант

1. Визнач, у якому рядку подано дієслова в неозначеній формі.

**В** засміятися, розказати, привітатися

2. Знайди в тексті дієслово, вжите у формі майбутнього часу.

На обрії все вище піднімається сонце. Вийдеш на вулицю і відчуваєш лагідне тепло його проміння, милуєшся світанком.

**Б** вийдеш

3. Знайди в реченні дієслово чоловічого роду.

Дідусь наловив риби, зараз її почистить, покладе в казанок і зварить смачну юшку.

**А** наловив

4. Визнач, у якому випадку дієслово записане правильно.

Г смієшся

5. Спиши прислів'я, розкривши дужки.

Мокрий дощу не боїться. Не хитруй, не мудруй, а чесно працюй.

6. Запиши дієслова **писати**, **знати** в різних часових формах.

Теперішній час	Минулий час	Майбутній час
пише	написав	напише
знає	знав	знатиме

7. Спиши вірш, поставивши дієслова, що в дужках, у формі майбутнього часу.

Ти вранці проснешся –  
мамі усміхнешся.  
Пташечка проснеться –  
сонечку всміхнеться.

*К. Дідух*

8. Прочитай текст. Підкресли в ньому дієслова. Спиши текст, замінивши дієслова антонімами.

Ось і розвидняється. Піднімається сонце. Розпочинається день. Прокидається природа.

Ось і смеркає. Опускається сонце. Закінчується день. Засинає природа.

## Прислівник

### *І варіант*

1. Вибери серед слів прислівник.

Б весело

2. Визнач, у якому реченні виділене слово є прислівником.

А У таборі діти **добре** відпочили й щасливими поверталися додому.

3. Познач прислівник, який є антонімом до слова **гарно**.

Б погано

4. Визнач, яким прислівником можна замінити вислів **по гарячих слідах**.

В негайно

5. Добери й запиши до поданих прислівників синоніми.

Чудово, блискуче, прекрасно.

Охайно, акуратно, чисто.

Лагідно, ніжно, доброзичливо.

6. Прочитай прислів'я. Випиши з них прислівники у три колонки за питаннями.

Хвали день увечері. Гірко поробиш – солодко з'їси. Коли гнів попереду, розум позаду. Готуй воза взимку, а сани – влітку.

Як?	Де?	Коли?
гірко	попереду	увечері
солодко	позаду	взимку
		влітку

7. Утвори й запиши прислівники від поданих слів.

Ввічливий – ввічливо, старанний – старанно, вчорашній – вчора, ранок – вранці, лівий – вліво.

8. Спиши речення, розкривши дужки.

Увечері дощ тихенько бив у шибку вікна. Навкруги на луках зацвіли квіти. Цапа бівся спереду, коня – ззаду, а лихої людини – з усіх боків.

### *II варіант*

1. Вибери серед слів прислівник.

**Б** сумно

2. Визнач, у якому реченні виділене слово є прислівником.

**В** Як **хороше** повернутися додому після довгих мандрів!

3. Познач прислівник, який є антонімом до слова **ГОЛОСНО**.

**Б** тихо

4. Визнач, яким прислівником можна замінити вислів **як сніг на голову**.

**А** несподівано

5. Добери й запиши до поданих прислівників синоніми.

Радісно, весело, втішно.

Чемно, ввічливо, приязно.

Тяжко, нелегко, важко.

6. Прочитай прислів'я. Випиши з них прислівники у три колонки за питаннями.

Удома й стіни допомагають. Спочатку думай, а потім роби. Краще поруч друга розпізнати, ніж далеко шукати. Чесне діло роби сміло.

Як?	Де?	Коли?
краще	удома	потім
сміло	далеко	спочатку
	поруч	

7. Утвори й запиши прислівники від поданих слів.

Правильний – правильно, умілий – уміло, сьогоднішній – сьогодні, день – вдень, правий – вправо.

8. Спиши речення, розкривши дужки.

Нарешті ми побували на концерті. Зранку діти з корзинами пішли збирати гриби. Вдень у небі гуляє, а ввечері на землю сідає.

## ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ АУДІАТИВНИХ УМІНЬ

### Тестові завдання до твору Василя Сухомлинського «Скупий»

1. Познач, де Скупий посадив виноград.

**Б** На городі.

2. Познач, скільки років було хлопчикові.

**Г** Три.



3. Вибери, у якому місці пробилася виноградна гілочка.  
**В** На вершині паркану.
4. Визнач, через що розірвалося серце Скупого.  
**В** Хлопчик побачив виноград.
5. Вибери, кому дістався виноградник після смерті Скупого.  
**Г** Людям.
6. Визнач, яка основна думка оповідання.  
**Б** Жадібність нікому не приносить добра.

**Тестові завдання до твору**  
*Павла Стефарова «Лісовий санаторій»*

1. Познач, де живуть борсуки.  
**А** У підземній норі.
2. Вибери, коли сплять борсуки.  
**Б** Удень.
3. Познач, що допомагає борсукам відчувати небезпеку.  
**Г** Добрий нюх.
4. Познач, куди борсучиха поклала своїх малят.  
**Г** Біля берези.
5. Визнач, чому борсучиха негайно позаносила малят у нору.  
**А** Бо припекло сонце.
6. Познач, чому оповідання називається «Лісовий санаторій».  
**В** Бо борсучиха влаштувала малятам сонячні ванни, як у санаторії.

**Тестові завдання до твору**  
*Олександра Івича «Про сіль»*

1. Познач, чому їжу солять.  
**В** Бо людському організму потрібна сіль.
2. Вибери, звідки добувають кам'яну сіль.  
**Б** З-під землі.
3. Познач, де добувають сіль у нашій країні.  
**А** На Донбасі.
4. Познач, у якому вигляді піднімають сіль із шахти.  
**Б** Великими шматками.
5. Визнач, чому не можна вживати неочищену сіль, добуту з морської води.  
**В** Бо вона гірка.
6. Познач, скільки солі в організмі дорослої людини.  
**Б** Півкілограма.

**Тестові завдання до твору**  
*Анатолія Закревського «Про короля і мудрого шевця»*

1. Визнач, чому спорожніла державна скарбниця.  
**В** Бо король жив пустим життям.
2. Познач, що допомогло королеві зустрітися з ремісником.  
**Б** Короля дратувала весела пісня шевця.
3. Визнач, чому швець був щасливішим за короля.  
**А** Бо мав улюблену роботу.
4. Познач, як поставився король до простого майстра.  
**В** Попросив мудрої поради.
5. Вибери, чому король удруге засумував.  
**В** Бо не вистачало робітників.
6. Визнач, що вдруге порадив королеві швець.  
**А** Дати роботу простим людям.

**Тестові завдання до твору**  
*Григора Тютюнника «Бушля»*

1. Познач, як Арсен заховався від дощу.  
**В** Прикрив голову та плечі лантухом.
2. Вибери, який птах сів Арсенові на голову.  
**Б** Бушля.
3. Визнач, чому Арсен не помітив птаха.  
**В** Бо голова Арсена була накрита лантухом.
4. Познач, хто кого розбудив.  
**Б** Бушля розбудив Арсена.
5. Визнач, чому бушля не могла злетіти.  
**Б** Бо її кігті заплуталися в лантушинні.
6. Познач, як усе село дізналося про пригоди Арсена.  
**В** Арсен розказав про пригоди бабі, баба розказала сусідці, а сусідка – усьому селу.

К. І. Пономарьова

ЗОШИТ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

4 клас

I СЕМЕСТР

ТЕСТОВА ПЕРЕВІРКА МОВНИХ ЗНАНЬ № 1

з розділів «Мова і мовлення», «Текст», «Речення»

*I варіант*

1. Познач рядок з ознаками культури мовлення.

**А** правильне, виразне, зрозуміле

2. Вибери з-поміж поданих текстів міркування.

**В** Чищення зубів – одне із щоденних завдань кожної людини. Адже від вигляду зубів залежить перше враження про людину. Також від стану зубів залежить здоров'я всього організму. У тих, хто не доглядає за зубами, виникають шлунково-кишкові захворювання. Ось чому догляд за зубами такий важливий.

3. Визнач тему тексту.

**КИЇВ**

Київ – одне з найкращих міст світу. Понад півтори тисячі років красується він над широким Дніпром. У Києві дуже багато зелених насаджень: скверів, алей, бульварів. В усі пори року це місто нагадує величезний парк. Та особливо красивий Київ навесні, коли на його вулицях цвітуть каштани.

**В** Текст розповідає про красу Києва.

4. Познач речення з однорідними членами.

**В** Я схопився з ліжка і кинувся до вікна.

5. Склади й запиши план тексту.

Чудовий ліс у вересні. Розфарбувала його осінь жовтими, червоними, коричневими кольорами.

Тиша. Раптом зовсім близько пролетіла сойка. Сіла на пеньок. У дзьобі вона тримала жолудь. Я тихенько сховався за дерево. Що вона робитиме? А сойка огляділась і давай ховати жолудь під коріння. Та це ж вона на зиму запаси робить!

Часто сойка їх так і не знаходить. А весною жолудь проросте. З нього маленький дубок буде.

**План**

1. Ліс у вересні.

2. Сойка робить запаси на зиму.

3. Весною жолудь проросте.

6. Підкресли головні члени речення.

Біля куща калини протікав маленький струмочок із чистою джерельною водою.

7. Склади й запиши речення за поданою схемою.

..., ..., ... \_\_\_\_\_ =\_\_\_\_\_ ... .

Червоне, коричневе, золоте листя опадає з дерев.

8. Продовж текст за поданим початком.

Сьогодні у Марійки день народження. Її прийшли привітати друзі.

Вони принесли різні подарунки. Єва подарувала Марійці книжку «Лебедине озеро» із цікавим сюжетом та яскравими ілюстраціями. Данилко подарував набір для розфарбовування торбинки. Софійка – набір для виготовлення прикрас. А Матвійко подарував букет квітів та шоколадні цукерки.

Мама Марійки запросила гостей до столу й пригостила пирогом з вишнями.

## *II варіант*

1. Познач рядок з ознаками культури писемного мовлення.

**В** грамотне, каліграфічне, охайне

2. Визнач з-поміж поданих текстів опис.

**Г** Ялиновий шишкар – невеликий птах, трохи більший за горобця. Самець шишкаря має оперення яскраво-червоного кольору. Характерною ознакою цього птаха є великий дзьоб, верхня частина якого загнута вниз, а нижня – угору.

3. Визнач мету тексту.

## ГАЗЕТА

Дві подружки, Оля і Ніна, сиділи в парку на лавці. Доріжкою, спираючись на палицю, проходив дідусь. Недалеко від дівчаток він зупинився і, вийнявши носову хусточку, почав протирати нею окуляри. І тут у нього з-під пахви впала складена трубкою газета.

– Дідусю! – загукала Оля. – У вас газета впала.

А Ніна не стала кричати. Підхопилася з лавки, підняла газету і простягла її дідусеві.

– Ви загубили, – сказала вона. – Візьміть, будь ласка.

*В. Росін*

**Б** Показати, що допомагати краще ділом, а не словом.

4. Познач речення з однорідними членами.

**В** А вранці взяли снасті й рушили до річки.

5. Склади й запиши план тексту.

Настала осінь. Повіяв холодний вітер. Небо затягли хмари. Часто йдуть дощі. Зів'яли квіти. Жовте листя опадає з дерев. Птахи відлітають у теплі краї.

Лісові мешканці вже приготувались до зими. Моторна білочка насушила грибів, назбирала горіхів і жолудів. Їжак заснув до весни. Зайчик міняє літнє хутро на зимове.

Природа готова зустріти зиму. Чекає її приходу.

## План

1. Настала осінь.
2. Лісові мешканці приготувалися до зими.
3. Природа чекає приходу зими.
6. Підкресли головні члени речення.

На шкільному подвір'ї красувалася золотистим осіннім вбранням біло-кора берізка.

7. Склади й запиши речення за поданою схемою.

... \_\_\_\_\_, \_\_\_\_\_, \_\_\_\_\_.

У саду ростуть яблуні, груші, сливи.

8. Продовж текст за поданим початком.

Був сонячний літній день. Наша сім'я почала збиратися в похід.

Ми йтимемо не дуже далеко. Наш маршрут пролягатиме через ліс до річки. На березі річки ми зробимо привал: пообідаємо, відпочинемо, пограємо в м'яча. Похід триватиме один день. Вирушатимемо назад о 18 годині.

## ТЕСТОВА ПЕРЕВІРКА МОВНИХ ЗНАНЬ № 2

### з розділів «Іменник», «Прикметник»

#### I варіант

1. Познач рядок, у якому всі іменники вживаються тільки у множині.

Г ножиці, окуляри, пахоці

2. Визнач, у якому іменнику відбулася зміна приголосного звука перед закінченням *-і*.

Б при дорозі

3. Познач прикметник, у якому допущено помилку.

Б селяньський

4. Вибери словосполучення, в якому прикметник ужито в переносному значенні.

Г кам'яне серце

5. Прочитай речення. Допиши пропущені закінчення слів.

Галина разом з Наталею, Оксаною і Марією попрямували до річки. Там вони насолоджувалися красою і тишею.

6. Спиши речення, поставивши слова, що в дужках, у правильній формі.

1. Я вдячна своєму вчителю Вікторові Петровичу. 2. Марійка подарувала братові Богдану футбольного м'яча.

7. Перебудуй подані словосполучення так, щоб у них були прикметники.

Сміх дитини – дитячий сміх.

Краса осені – осіння краса.

День улітку – літній день.

8. Спиши словосполучення, розкривши дужки.

Осіннім днем, сонячним промінням, стиглою грушею, ранньою порою.

## *II варіант*

1. Познач рядок, у якому всі іменники, вживаються тільки у множині.  
**В** двері, штани, сани
2. Визнач, у якому іменнику відбулася зміна приголосних звуків перед закінченням *-і*.  
**А** у молоці
3. Познач прикметник, у якому допущено помилку.  
**Г** запоріжський
4. Вибери словосполучення, у якому прикметник ужито в переносному значенні.  
**Б** срібний передзвін
5. Прочитай речення. Допиши пропущені закінчення слів.  
Петрик разом з Андрієм, Олесем і Сашком грали у футбол. Усі дружно бігали за м'ячем. Кожний хотів відзначитися забитим голом.
6. Спиши речення, поставивши слова, що в дужках, у правильній формі.  
1. Онуки допомагали дідусеві Івану обривати яблука. 2. Учителька доручила учню Андрієві Кравчуку роздати зошити.
7. Перебудуй подані словосполучення так, щоб у них були прикметники.  
Лагідність погляду – лагідний погляд.  
Щирість слів – щирі слова.  
Квітка в полі – польова квітка.
8. Спиши словосполучення, розкривши дужки.  
Червоним яблуком, смаженою картоплею, пізньою осінню, дорожнім знаком.

## **II СЕМЕСТР**

### **ТЕСТОВА ПЕРЕВІРКА МОВНИХ ЗНАТЬ № 3**

#### **з розділів «Числівник», «Займенник»**

#### *I варіант*

1. Познач числівник.  
**В** другий
2. Вибери форму числівника, яку треба вставити в речення замість крапок.  
У класі було ... учнів.  
**Г** двадцять п'ять
3. Познач рядок, у якому записано займенники.  
**В** він, нас, вам
4. Познач початкову форму займенника **МНОЮ**.  
**В** я

5. Спиши речення, записуючи числівники словами.

Я прокидаюся о сьомій годині. Через тридцять хвилин снідаю і йду до школи.

6. Запиши рівність словами, вживаючи слово **до**.

$$50 + 16 = 66$$

До п'ятдесяти додати шістнадцять – буде шістдесят шість.

7. Встав пропущені в реченнях займенники.

Я люблю кататися на санках.

Ви ходите в зимовий ліс?

Ми граємося в сніжки.

Ти вмієш кататися на лижах?

8. Спиши текст, замінивши слова, що повторюються, займенниками.

Кішка – особа таємнича. Вона чужинка. Походження її – загадка для вчених. В одному вони впевнені – до нас кішку завезли з Єгипту

За А. Коваль

## II варіант

1. Познач числівник.

**Б** третій

2. Вибери форму числівника, яку треба вставити в речення замість крапок.

Від двадцяти відняти чотири – буде ... .

**Б** шістнадцять

3. Познач рядок, у якому записано займенники.

**А** його, тебе, ми

4. Познач початкову форму займенника **вам**.

**Г** ви

5. Спиши речення, записуючи числівники словами.

Велика перерва починається після третього уроку і триває двадцять хвилин.

6. Запиши рівність словами, вживаючи слово **від**.

$$70 - 15 = 55$$

Від сімдесяти відняти п'ятнадцять – буде п'ятдесят п'ять.

7. Встав пропущені в реченнях займенники.

Ви готуетесь до новорічних свят?

Ми купуємо подарунки під ялинку.

Я розучую дві щедрівки.

Ти знаєш колядки?

8. Спиши текст, замінивши слова, що повторюються, займенниками.

Андрійко любить зиму. Особливо його захоплюють зимові розваги. У нього хороші ковзани. На катку з Андрійком катається Юрко.

## ТЕСТОВА ПЕРЕВІРКА МОВНИХ ЗНАНЬ № 4

### з розділів «Дієслово», «Прислівник»

#### I варіант

1. Познач неозначену форму дієслова.

**В** гратися

2. Визнач, яке дієслово в реченні стоїть у формі майбутнього часу.

Піду в парк помилуватися красою природи – вона заспокоює, відволікає від буденних турбот.

**А** піду

3. Вибери рядок, у якому записано тільки прислівники.

**В** весело, зблизька, зліва

4. Вибери синонім до прислівника **голосно**.

**Б** гучно

5. Упиши в закінченнях дієслів пропущені букви.

Ми приходимо в ліс у різні пори року. Допомагаємо тваринам взимку. Приносимо їм корм.

6. Спиши речення, поставивши слова, що в дужках, у формі теперішнього часу.

Наталочка дивиться у дзеркало, усміхається і милується своєю вродою.

7. Від поданих прикметників утвори прислівники.

Темний – темно, лівий – вліво, несподіваний – несподівано, зимовий – взимку.

8. Спиши речення, розкривши дужки.

Навесні на галявині з'явилися підсніжники. У садку ввечері тьохкав соловейко. Зранку з даху звисали бурульки.

#### II варіант

1. Познач неозначену форму дієслова.

**Б** сміятися

2. Визнач, яке дієслово в реченні стоїть у формі минулого часу.

Іду садом і придивляюся, чи достигли яблука, тоді я вже поласую ними.

**В** достигли

3. Вибери рядок, у якому записано тільки прислівники.

**Г** увечері, добре, пізно

4. Вибери антонім до прислівника **швидко**.

**А** повільно

5. Упиши в закінченнях дієслів пропущені букви.

Ми турбуємося про природу. Не ламаємо дерев і кущів, садимо квіти.

6. Спиши речення, поставивши слова, що в дужках, у формі теперішнього часу.

Квітка прокидається – росами вмивається. Ну, а ми з сестричкою вмиваємося водичкою.



7. Від поданих прикметників утвори прислівники.

Сухий – сухо, вечірній – ввечері, доброзичливий – доброзичливо, правий – вправо.

8. Спиши речення, розкривши дужки.

Дмитрик учора побував у зоопарку. По дорозі попереду нас рухалася вантажівка. Нарешті ми поїхали на озеро.

## АУДІЮВАННЯ

### ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ТЕКСТУ

#### «Козацькі човни»

1. Познач, із чого козаки робили човни.

**Б** З деревини.

2. Визнач, чому козацькі човни називалися чайками.

**А** Бо своєю формою нагадували чайок на воді.

3. Познач, чому чайки мали переваги над морськими кораблями.

**Г** Їх не треба розвертати, щоб змінити напрямок руху.

4. Хто винайшов і побудував перші чайки.

**В** Самійло Кішка.

5. Познач, як далеко плавали чайки.

**А** Перетинали Чорне море.

6. Познач, як козакам вдавалося непомітно підпливати до ворога.

**Г** Перекидали човни і пірнали під них.

### ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДО ТЕКСТУ

#### «Перші електричні трамваї»

1. Познач, де з'явився перший трамвай.

**А** В Уельсі.

2. Познач, як називалися перші трамваї.

**А** Конки.

3. Визнач, яка основна вада була в перших трамваїв.

**Г** З кіньми було багато турбот і незручностей.

4. Познач, хто створив перший електричний трамвай.

**В** Вернер фон Сіменс.

5. Визнач, чому в Києві кінні трамваї були невідгидними.

**Б** На крутих пагорбах коні швидко втомлювались.

6. Познач, як поставилися кияни до електричних трамваїв.

**Г** Трамваї швидко завоювали популярність.

Віра Науменко

ЗОШИТ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ  
З ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

4 клас

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ТЕМАТИЧНОГО (ПОТОЧНОГО)  
ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

I СЕМЕСТР

У країні давнини

МІФИ

1. Визнач жанр твору, який присвячений виникненню життя, богам, героям, над-природним явищам.

**В** міф

2. Укажи найголовнішу ознаку єгипетських міфів.

**Б** богів зображували людьми з головами тварин

3. Познач назву міфу, у якому є такі рядки: *«Від дитини й справді йшло таке сліпуче сяйво, що Всесвіт, який досі перебував у пітьмі, ураз освітився й ожив».*

**В** «Бог сонця Ра»

4. Познач, у яких міфах ідеться про Білобога й Чорнобога.

**Б** слов'янських

5. За слов'янськими міфами, Білобог і Чорнобог спочатку були:

**Б** Білим лебедем і Чорним лебедем

6. Запиши, що дав Сокіл-Род лебедям перед тим, як перетворити їх у людиноподібних велетнів.

Сокіл-Род дав лебедям Слово і Розум.

7. Допиши, ким стали створені Соколом-Родом Білобог і Чорнобог.

Білобог став володарем Світла й Білого світу.

Чорнобог став володарем Ночі й Пітьми.

8. Порівняй, як пояснюється в міфах різних народів вічна боротьба між світлом і пітьмою, добром і злом. Заповни таблицю.

Міф	Назва міфу	Спільне у міфах	Висновок у змісті міфу
Єгипетський	«Ра та Апоп»	<b>Щоночі</b> в підземному світі відбувається <b>битва між силами світла і пітьми.</b>	Битва закінчується перемогою світла. Але даремно Ра пожалів Апопа. Зло ніколи не скориться світлу.

Міф	Назва міфу	Спільне у міфах	Висновок у змісті міфу
Слов'янський	«Білобог і Чорнобог»	Білобог і Чорнобог. Ви є добро і зло, світло і п'тьма. Ви будете завжди, будете скрізь, будете вічно. Ви є Життя.	І ті, що прийдуть, не знають Добра без Зла, бо інакше – не знатимуть, що таке Життя і навіщо жити в ньому.

### ВІД МІФУ ДО КАЗКИ

1. Познач, як називають твори, у яких розповідається про реальні події, реальних історичних осіб (особливістю цих творів є наявність вигаданого, часто – чарівні перетворення).

Б легенда

2. Визнач з опорою на українські легенди, чому тополя є символом України.

Б колись тополя була дівчиною

3. Познач, кого з героїв легенд описано такими словами: **«очі – терен, шовкова коса, а усмішка, мов лагідний ранок».**

А княжну Либідь

4. Визнач, чим особлива притча.

В це короткий фольклорний або літературний твір з повчальним змістом

5. Познач слова, які треба вставити замість крапок у реченні з притчі Леонардо да Вінчі «Лебідь».

**Йому вдалося пронести в ... .. своє вбрання через усі життєві незгоди і випробування.**

В незаплямованій чистоті

6. Де поселилися Кий, Щек, Хорив? З'єднай стрілочками.

Кий → на горі між смерек, де волхви зупинялися віщі  
 Щек → на горі, де обрив  
 Хорив → на стрімкій горі, де дзвеніли тополі сріблісті

7. З'єднай стрілочками жанр та назву твору з його основною думкою.

Українська народна казка «Золотий черевичок» → Щасливо там живеться, де мир і злагода.  
 Киргизька народна казка «Злагода» → Уславлення гідних учинків протягом усього життя з його випробуваннями.  
 Притча «Лебідь», автор Леонардо да Вінчі → Доля нагороджує за доброту, працьовитість, милосердя.

8. Поясни слова, які промовило щастя в киргизькій народній казці «Злагода»: **«...Де злагода, там мушу бути і я».** Запиши свій варіант їх тлумачення.

Якщо у родині не буде сварок, усі разом ухвалюватимуть рішення, прислухатимуться одне до одного, то буде й щастя.

## Краса світу в художньому творі

### ЛІРИКА

1. Познач, які вірші належать до пейзажної лірики.

**Б** які присвячені опису картин природи

2. Познач автора вірша «Встала й весна...».

**Б** Тарас Шевченко

3. Підкресли слова – назви ознак, якими Тарас Шевченко описує Дніпро, вітер, верби.

Реве та стогне Дніпр широкий,  
Сердитий вітер завива,  
Додолу верби гне високі,  
Горами хвилю підійма.

4. Визнач, яку картину природи описує Іван Франко у вірші «Полудень».

**Б** безлюдне поле

5. Познач тему вірша Дмитра Павличка «Зернина».

**В** хліб – це багатство

6. Пронумеруй у клітинках послідовність розташування рядків у вірші Лесі Українки «Вже сонечко в море сіда».

**4** немов оксамит, зеленіє.

**2** у тихому морі темніє;

**1** Вже сонечко в море сіда;

**3** прозора, глибока вода,

7. З'єднай стрілочками рядки з творів та їхніх авторів.

*Місяченько світло і рожеве,  
й срібне кида-розсипає...*

*Вгорі пливе місяць, і під  
тобою пливе місяць.*

*Одначе я дивлюся знову:  
а що там глибше, що на дні?*

Дмитро Павличко

Леся Українка

Марко Вовчок

8. Подумай і запиши, чому вірш Ліни Костенко «Красива осінь вишиває клени» має таку назву.

Осіньне листя на деревах нагадує поетесі вишиті візерунки.

### ПЕЙЗАЖ У ПРОЗОВИХ ТВОРАХ

1. Персонажам твору Івана Сенченка Левкові та Женьці всі трави і квіти над стежкою здавалися незвичайно красивими, тому що:

**А** у хлопців був гарний настрій, адже вони одержали чудові оцінки

2. Познач, у якому творі є такі рядки: «**Качур випишував веселі кола, а тоді стрімко поплив назустріч, тримаючи в дзьобі жмутик водоростей, немов перший весняний букет**».

**Б** Василь Чухліб «Чомга і весна»

3. Підкресли в реченні слова, якими передано настрої каменя у творі Василя Чухліба «Чомга і весна».

А сивий Валун сумовито лежав на березі і з жалем думав, що, мабуть, вже забулася про нього Чомга, навіщо їй тепер старий камінь.

4. Чому оповідання Олеся Гончара має назву «Солов'їна сторожа»?

**В** Перед самісіньким входом до музею було гніздечко солов'я. Отже, тут було безпечно.

5. Познач, де саме у Василя Сухомлинського виникли гострі почуття синівської любові до України, про які він написав: **«Я вперше відчув, що переді мною – Україна, що я її син».**

**Б** на високій горі, де поховано Тараса Шевченка

6. Які почуття передано рядками оповідання Олеся Гончара «Солов'їна сторожа»? З'єднай стрілочками.

Всюди ж така краса! Життям буяє соковита зелень хлібів, садки та гаї.

Марні наші лови. Так і не вдалося побачити: яка ж вона?

– Що то синіє?

– Волошка.

– Гарна яка!

жаль

цікавість із захопленням

захоплення

7. Пронумеруй у клітинках послідовність речень опису природи у творі Михайла Коцюбинського.

5 Так тихо, спокійно в зелених берегах, що хочеться сісти на човен й поплисти.

1 На небі сонце – серед нив я.

3 Йду...

2 Більше нікого.

4 Тихо пливе блакитними річками льон.

8. Запиши, як ти розумієш слова Василя Сухомлинського: **«Рідна мова – це наша чиста криниця, без якої ми не зможемо жити».**

Людина не може жити без рідної мови так само, як без чистої води.

ТЕКСТ І ЗАВДАННЯ ДО НЬОГО ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ЧИТАННЯ МОВЧКИ

**Ірен Роздобудько**

**ВИНАХІДЛИВІ ГНОМИ**

1. Твір «Винахідливі гноми» – це:

**В** літературна казка

2. Познач, на яке запитання Олі Гном дав відповідь.

**В** Чому зацвітають квіти?

3. Познач слово, яке треба вставити замість крапок у реченні з казки:

**На ньому були смугасті ... шкарпетки, великі дерев'яні чоботи та зелений капелюх із широкими крисами.**

**В** вовняні

4. Познач вираз обличчя гномів, який викликав у найстаршого Гнома обурення.

**В** похнюплений

5. Під час роботи гномів зігрівало:

**В** сам процес роботи

6. З'єднай стрілочками слова та персонажа, який їх промовляє.

*Адже ми такі слабкі  
й маленькі...*

*Пам'ятаймо: ми маленькі,  
але дужі! Наблизити вес-  
ну – в наших силах!*

найстарший Гном

Гном

7. Запиши риси, якими в казці був наділений найстарший Гном.

Винахідливий, найсміливіший.

8. Запиши, за якої обов'язкової умови паперові квіти, висаджені гномами, оживали.

Від посмішок людей розтанув сніг. Тала вода напоїла землю, а паперові квіти стали живими.

### Василь Чухліб

#### НЕХАЙ ПРИХОДЯТЬ ЗАЙЦІ

1. Кузьма Овсійович – це:

**А** сусід Дениска і Варочки

2. У словах дядька Кузьми Варочку дуже стурбувало, що:

**Б** він стрілятиме в зайчиків, коли ті заберуться в його сад

3. Зайці більше не прийшли в сад дядька Кузьми, бо вони:

**В** їли моркву і капусту, залишені дітьми

4. Дениско не дозволив Варочці розказати, що зайці приходили вночі, бо:

**А** сусід міг зашкодити зайцям

5. Вибери, хто і як присоромив сусіда, що той почервонів і набундючився.

**Б** Варочка запитанням: «А навіщо вам багато шапок, дядьку? У нашого татка тільки одна»

6. Упиши в речення відповідні слова з тексту.

То захурделить на кілька днів та ночей сніговицею, то затріщить морозом, розмалює шибки візерунками, то засріблиться інеєм на деревах.

7. Пронумеруй у клітинках, у якій послідовності діти збиралися, щоб вирішити проблему захисту зайчиків.

2 Лаврик

1 Дениско

3 Валерій

8. Випиши з тексту виділені слова. Запиши, про кого вони. Вислови свою думку щодо вчинку дітей.

Розпашілі, вивалені в снігу – Дениско, Варочка.

Долаючи колючий вітер – Дениско.

Хутко вдягнувся – Валерій.  
Першими прибігли – Дениско, Варочка.  
Раділа, підстрибнула – Варочка.  
Смикнув, не втримався, пирснув – Дениско.  
Вчинок дітей показує, що вони є справжніми друзями природи.

## ТЕКСТ І ЗАВДАННЯ ДО НЬОГО ДЛЯ ПІДСУМКОВОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

### КАЛИНОВА СОПІЛКА *Українська народна легенда*

1. Познач істотну ознаку прочитаного тексту, за якою можна стверджувати, що це – легенда.

**В** на тлі реальних історичних подій розгортається історія трембітаря із чарівною калиною сопілкою

2. Події, про які йдеться в легенді, відбувалися:

**В** за часів Київської Русі

3. Замок воєводи був побудований:

**Г** над річкою на високій скелі

4. Батько воєвода мріяв видати свою красуню доньку заміж за:

**Б** королевича сусідньої держави

5. Донька воєводи полюбила простого вівчаря за:

**В** чудові пісні, які він співав і вигравав на сопілці

6. Познач негативного персонажа легенди, підлого зрадника.

**Б** боярин Хорт

7. Якими були пісні вівчаря Яреська в різний час? З'єднай стрілочками.

**У** тихий, спокійний час

тривожні

**У** небезпечний для народу час

прекрасні, чудові

8. Пронумеруй у клітинках послідовність повідомлень Хорта воєводі, які підступний боярин вигадав, щоб звести зі світу трембітаря Яреська.

**2** хоче продати в неволю панну Парашку

**1** вівчар Яресько таємно зустрівся в горах з монголами

**3** хоче показати таємні ходи до замку

9. З'єднай стрілочками вчинки з рисами характеру боярина Хорта.

Зустрічався з посланцями хана, щоб розправитися з трембітарем, а отже, дати їм можливість зненацька захопити верховинців.

завбачливий

Вигадав звинувачення на Яреська.

ненадійний,  
зрадливий

Узяв камінці з Великої Печери.

підступний

10. Доповни словами з тексту опис стану Хорта, коли він говорив з воєводою.

– Я бачив, я сам бачив, – заторохтів Хорт.

Хорт затрясся, але не так зі страху, як від радості, бо в його кишені лежало кілька червоних камінців з Великої Печери.

11. Коротко напиши, як вівчар допомагав своєму народові боротися з ворогами. Що в цій легенді про трембітаря може бути правдою, а що – вигадкою?

Попереджав народ про набіги орди тривожними мелодіями на трембіті. Реальні історичні події про набіги монголів на українські землі, а вигадка – чарівний предмет: калинова сопілка.

12. Склади кінцівку легенди. При цьому зверни увагу на виділені речення в тексті. Використай додаткову інформацію про те, що в Карпатах є гора Парашка, її висота 1268 м.

Воевода наказав забрати у пастуха калинову сопілку, а його заарештувати. Про це дізналася Парашка і вирішила попередити Яреська. Побігла вона в гори, швидко долаючи крутосхили. Проте стріла розлюченого Хорта догнала доньку воеводи на вершині гори. Відтоді гора в Українських Карпатах має назву Парашка.

## II СЕМЕСТР

### У країні дитинства

#### ЖАНРИ ПРОЗИ. ОПОВІДАННЯ

1. Познач автора оповідання «Ксеня».

**Б** Борис Грінченко

2. Познач назву оповідання, у якому герой згадує своє дитинство, дорогу подругу тих часів.

**Б** «Ксеня»

3. Всеволод Нестайко назвав оповідання «Трое за парканом», тому що:

**В** другокласник зрозумів, що ті троє йому не товариші

4. В оповіданні Михайла Слабошпицького «Славко і жако» тато, коли від'їжджав до Африки, подарував синові:

**В** книжки «Життя тварин»

5. Познач, чому в оповіданні Михайла Слабошпицького «Славко і жако» друзі під час літнього відпочинку обсадили саме Славка.

**Б** він цікаво розповідав про рослини і тварин, бо багато читав і знав

6. З'єднай стрілочками назву оповідання та його автора.

«Гойдарики» → Всеволод Нестайко

«Трое за парканом» → Михайло Слабошпицький

«Славко і жако» → Василь Чухліб

7. З'єднай стрілочками назву твору та його основну думку.

«Ксеня» → У будь-якій складній ситуації треба вміти відстояти свою гідність, як це зробив другокласник.

«Трое за парканом» → Стався дбайливо до природи, будь спостережливим. Вона тобі багато цікавого розкаже.

«Дикі каченята» → Гарна дружба залишається в серці на все життя.



8. Напиши, як Василеві, герою оповідання Бориса Грінченка «Ксеня», вдалося долати страх і бажання плакати, коли вони з Ксенєю заблукали в лісі.

Ксеня шукала підтримки у Василя. Він відчував відповідальність за неї як друг, а потім не видавав свого страху й невпевненості.

### ПОВІСТЬ

1. Твір Олеся Донченка «Лісничиха» – це:

**Б** повість

2. Познач слова, які треба вставити замість крапок у речення з твору «Лісничиха» Олеся Донченка.

*Її кругле ніжне підборіддя схоже було на яблуко, а припечений сонцем кирпатенький ніс скидався на ... .., яка вистигла проти сонця.*

**Б** жовту лісову грушку

3. Познач, чому подружки називали дівчинку Улянкою-кульбабкою.

**В** дівчинка своїм білим і легким, як пух, волоссям була схожа на кульбабку

4. Познач головного героя автобіографічної кіноповісті Олександра Довженка «Зачарована Десна».

**В** Сашко

5. Твір Олександра Довженка «Зачарована Десна» є автобіографічною повістю, тому що:

**А** письменник згадує багато подій зі свого життя

6. Доповни опис осіннього лісу з повісті Олеся Донченка «Лісничиха» словами з довідки.

Як же поріділи дерева! Наче довго хтось брів по коліна в опалому листі, в золотому шумі, прийшов і навстіж розчинив у лісі тисячу синіх віконець. У кожне з них, як у дзеркало, по черзі зазирає Улянка.

(Д о в і д к а: золотому, дзеркало, поріділи, синіх віконець.)

7. Пронумеруй у клітинках послідовність подій, які трапились із Сашком на Десні.

**3** І вже я не ходжу, а тільки літаю, ледве торкаючись лугу.

**1** Стрибаю з кручі в пісок до Десни, миюся, п'ю воду.

**2** П'ю ще раз, убрівши по коліна і витягнувши шию, як лошак, потім стрибаю на кручу і гайда по сінокоосу.

**4** Вбігаю в ліс – гриби.

8. Заповни таблицю.

Назва твору	Автор	Жанр	Персонажі твору	Опис чудовиська
«Чудове чудовисько»	Олександр Дерманський	повість	Соня, бабуся, чудовисько	Воно було трохи вище за Соню, з великою головою, волохате, засніжене, яскраво-рожевого кольору в синю цяточку

## У країні гумору

### ЖАРТІВЛИВІ ВІРШІ

1. Познач автора вірша, у якому хлопчик бідкався, що на канікулах не має часу для відпочинку: усе читає книжку.

**Б** Грицько Бойко

2. Вірш Грицька Бойка «Хвастунець» має таку назву, тому що:

**В** автор по-доброму підсміюється з вихвалень хлопчика своєю сміливістю

3. Познач правильне тлумачення вислову **прикусити язика**.

**А** утриматися від необдуманих висловлювань, раптово замовкнути

4. Визнач основну думку вірша Івана Світличного «Я їм про Хому, а вони про Ярему».

**В** не спи довго, бо нікуди не встигнеш

5. У вірші «Павучок – рудий бочок» Ірина Жиленко жартівливо розповідає про таку людську рису характеру, втілену в образі павучка, як:

**В** неорганізованість

6. З'єднай стрілочками назву вірша та його автора.

«Павучок – рудий бочок» — Грицько Бойко  
«Я їм про Хому, а вони про Ярему» — Ірина Жиленко  
«Викрутився» — Іван Світличний

7. Підкресли в рядках вірша Ірини Жиленко «Павучок – рудий бочок» слова, якими передано ставлення автора до героя твору.

Павучок – рудий бочок  
мив надвечір ніжки.  
Був він добрий павучок,  
та дурненький трішки.

8. Порівняй, у чому кумедність описаної ситуації у двох віршах. Заповни таблиці.

Назва вірша	Автор	Ситуація, у яку потрапив герой, її кумедність
«Павучок – рудий бочок»	Ірина Жиленко	Герой заплутався у своїх ніжках
«Стонога»	Ян Бжехва	Стонога переплутала свої ноги

### ГУМОРИСТИЧНІ ОПОВІДАННЯ

1. Визнач за описом персонажа зі збірки «Мисливські усмішки» Остапа Вишні.

**Невеликий болотяний птах, сіренький, з біленьким на пузі пір'ячком, дуже меткий, з дуже довгим дзьобом, довгенькими ногами, зривається з характерним для нього криком і летить, навіжений, зигзагами.**

**В** бекас

2. Автором твору, у якому розповідається про зустріч діда Арсена з білою марою, є:  
**Б** Григір Тютюнник

3. Доповни словами з довідки опис світанку з оповідання Григора Тютюнника «Біла мара».

На небі, поміж хмарами, ще висів блідий ріжок місяця, а на сході вже біліла вузьенька смужка світанку.

(Д о в і д к а: блідий, біліла, ріжок, вузьенька, смужка, місяця, хмарами.)

4. Визнач основну думку оповідання Григора Тютюнника «Біла мара».

**В** краще посміятися із себе, ніж розсердитися на себе

5. Познач, хто у творі Григора Тютюнника «Біла мара» на підході до Крутої балки обзивав діда Арсена боягузом.

**В** дід сам себе так обзивав

6. Запиши, як ти розумієш слова Остапа Вишні з «Мисливських усмішок»: **«...Полювати на бекаса без собаки – це все одно, що справляти весілля без музики».**

Під час полювання на бекаса собака відіграє дуже велику роль.

7. Запиши, яке визначення в «Мисливських усмішках» дав Остап Вишня собаці.

Голова, чотири ноги, хвіст і гавкає.

8. Заповни таблицю.

<b>Назва твору</b>	«Біла мара»
<b>Автор твору</b>	Григір Тютюнник
<b>Персонажі</b>	дід Арсен, їжак
<b>Головний герой твору</b>	дід Арсен
<b>Назва комічного випадку</b>	випадок на риболовлі

## У країні знань

### НАУКОВО-ХУДОЖНІ ОПОВІДАННЯ

1. В оповіданні Анатолія Давидова «Свідки минулих епох» Петько з друзями їхав:

**Б** побачити незвичайних тварин, птахів

2. Шкільні друзі Петько і Славко захоплювалися:

**Б** кінозйомками

3. Познач, де Славко і Петько зняли кінострічку про життя рінника.

**Б** у Карпатах

4. Діти разом з Петьковим татом побачили:

**В** хохулю

5. Оповідання Анатолія Давидова «Свідки минулих епох» належить до науково-художніх, тому що:

**А** письменник не лише розповідає про зустріч героїв твору з хохулями, а й наводить наукові факти про життя цих звірків

6. Які емоції дітей передано поданими реченнями? З'єднай стрілочками.

Іра не зводила з хохулі бінокля.

Петько аж підстрибував.

– Невже приїхали? – спитала Іра.

здивування

зацікавлення

захоплення

7. З'єднай стрілочками матеріал для письма з місцевістю, у якій його було винайдено.

папір

папірус

пергамент

Стародавній Єгипет

стародавнє грецьке місто Пергам

Китай

8. Заповни таблицю.

Назва твору	Автор	Яку відповідь дає автор на запитання: «Із чого і як виготовляють зараз папір?»
«Гості з далеких берегів»	Паола Утевська	Із деревини, яку дрібнять, варять, потім додають клей і перепускають через папероробну машину

### ІСТОРИЧНІ ОПОВІДАННЯ

1. Оповідання Антіна Лотоцького, присвячені періоду Київської Русі, особливі тим, що:

**Б** автор, розповідаючи про події тих часів, переплітає їх з легендами

2. Оповідання Антіна Лотоцького «Ольга Перевізниківна» має таку назву, тому що:

**Б** у творі розповідається про доньку перевізника Ольгу

3. Ім'я перевізника, батька Ольги:

**А** Мирослав

4. Доповни речення з оповідання «Ольга Перевізниківна» словами з довідки.

Гарно дівчатам у віночках. Мов русалки тії, пливуть високою квітчастою травою... **А** вже з усіх найкраща таки Ольга Перевізниківна. Дівчата так і звуть її княгинею своєю.

(**Д о в і д к а:** русалки, найкраща, у віночках, високою квітчастою, княгинею.)

5. Познач, хто передбачив долю Ользі.

**В** старець

6. Склади опис старця, який зустрівся Ользі. З'єднай стрілочками за змістом твору правий і лівий стовпчики.

одяг

волосся

борода

очі

лагідні, така добрість б'є з них

біла як сніг

біле, довге

білий

7. Пронумеруй у клітинках послідовність подій напередодні Купала.

**4** Пісень співають купальських.

**1** – Олю, Олечко, ходи з нами зілля збирати на Купала.

2 Швидко зібралась.

3 Пішли.

5 Бо незабаром вечір Купала святкуватимуть, багаття палитимуть, танки купальські водитимуть.

8. Заповни таблицю.

Жанр	Назва, автор	Персонажі	Головний герой	Риси характеру головного героя
Історичне оповідання	«Ольга Перевізниківна», Антін Лотоцький	Ольга, старець, Ігор, батько	Ольга	Добра, смілива, працьовита

## У країні світової літератури

### ТВОРИ ЗАРУБІЖНИХ ПИСЬМЕННИКІВ

1. Познач жанр твору Миколи Носова «Мишкова каша».

**В** оповідання

2. Познач, який випадок із життя друзів описав Микола Носов у творі «Мишкова каша».

**Б** уперше самі варили кашу

3. Познач пояснення вислову *передає куті меду* у творі Миколи Носова «Мишкова каша».

**В** Мишко більше, ніж треба, насипав крупи

4. Автором повісті-казки «Аліса в Країні Чудес» є:

**Б** Льюїс Керролл

5. Просто перед Алісою в полі прошмигнув:

**Б** білий Кролик

6. Познач у клітинках послідовність розташування частин речення з казки Льюїса Керролла «Аліса в Країні Чудес».

1 Вона взагалі давала собі дуже добрі поради,

3 аж сльози виступали на очах,

2 а іноді так жорстоко картала себе,

5 що обдурила сама себе, граючи за двох у крокет.

4 і навіть, пам'ятається, якимось чином собі вуха за те,

7. Які ознаки чарівної казки є в повісті-казці Льюїса Керролла «Аліса в Країні Чудес»? Допиши речення, вибравши з довідки відповідні слова.

Події починаються у звичайному світі. Потім Аліса переноситься в чарівний світ. Там відбуваються чарівні перетворення, дива. Є чарівні речі: ключик, пляшечка з написом «Випий мене», пиріжок.

8. Подумай і запиши, якою ти уявляєш Алісу, які риси їй притаманні.

Аліса – допитлива дівчинка. Вона чемна, розумна, ввічлива, життєрадісна, не втрачає віри у свої сили. Любить тварин: сумує за своєю кішкою.

## ТЕКСТ І ЗАВДАННЯ ДО НЬОГО ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ ЧИТАННЯ МОВЧКИ

Василь Чухліб

### ОБРУЧ

1. Познач головного персонажа твору.

Б Андрійко

2. Андрійко сумував, тому що:

Б хлопці не приймали його до гурту

3. Хлопці не приймали Андрійка до гурту, бо:

Б був несміливий і нерішучий

4. Познач важливі для Андрійка слова, які видзеленькував обруч.

В не всі сміливцями народжуються, сміливцями – стають

5. Познач, через яке перше випробування пройшов Андрійко.

Б довго вагався перед калюжею, але переборов страх і дістав обруч

6. Запиши, після чого хлопці запросили Андрійка до свого гурту.

Після того як Андрійко забрав обруч у цапа.

7. З'єднай стрілочками персонажів та їхні слова.

Андрійко	→	– Казки розказуєш!
обруч	→	– Ну що ж, казки – то й казки.
хлопці	→	– Не всі сміливцями народжуються, сміливцями – стають!

8. Визнач та запиши основну думку оповідання.

Сміливцем можна стати.

Микола Герасименко

### ПОЛІТ НА ЧЕРЕШНІ

1. Персонажами оповідання є:

В Дмитрик, Олесик, Сергійко

2. Познач, чия розповідь про політ найбільше зацікавила хлопців.

В Сергійкова

3. Познач, у якому значенні Олесик використав слово **летів** у реченні: **«Може, з черешні летів?»**.

А упав

4. Вибери слова Сергійка, якими він з гумором описує свій політ.

Б одне тільки погано було: під час польоту ягоди не можна було їсти

5. Познач слова, якими Сергійко розказав, що на черешні було дуже багато ягід.

**Б** листя майже не видно було

6. З'єднай стрілочками, хто з хлопчиків на чому літав.

Дмитрик	→	на гелікоптері
Олесик	→	на черешні
Сергійко	→	на літаку

7. Пронумеруй у клітинках послідовність подій у розповіді Сергійка про свій політ.

4 Так захопився, що й не помітив, як наблизилася буря.

1 І ось одного разу заліз я на ту черешню і ласую стиглими ягодами.

3 Я одну за одною зриваю – і до рота.

7 Вирвала її з коренем, підняла високо вгору і понесла.

5 Страшенна.

2 Вони хоч і невеличкі, але смачнючі-пресмачнючі!

6 Як крутонула вона черешню!..

8. Напиши, як спілкувалися хлопчики: чи вміли слухати один одного, чи дозволяли кожному закінчити свою розповідь, як виявляли своє ставлення до розповіді друзів.

Хлопчики уважно слухали один одного. До розповіді Сергійка спочатку недовірили поставилися, а потім – із цікавістю.

## ТЕКСТ І ЗАВДАННЯ ДО НЬОГО ДЛЯ ПІДСУМКОВОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

**Ярема Гоян**

**БДЖОЛИНА ПРАЦЯ**

1. Познач головного персонажа твору.

**Г** Лесик

2. Визнач слова, які допомагають з'ясувати, що Лесик приїхав у гості з міста.

**В** у місті дитині трамвай спати не дає

3. Вибери правильне закінчення речення.

**Нічого, хай звикає...**

**Б** вставати разом із сонцем, коли в росі коса дзвонить, а бджола з вулика вилітає

4. Дід Петро, заспокоюючи Лесика, сказав, що півень чесно заробив свій сніданок, тому що:

**А** Лесика розбудив

5. Познач слова, які треба вставити замість крапок у реченні з твору.

**Цвітуть соняшники, як ... .**

**В** маленькі сонечка

6. Познач слово, яким треба доповнити речення з тексту.

**... пряде і випускає кашку, і високі, розлогі стебла стоять, як вусати козаки з шаблями в зелених піхвах.**

**Б** кукурудза

7. Пронумеруй у клітинках послідовність, у якій описано зустріч Лесика з півнем.

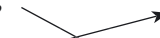
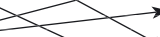
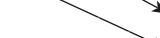

2 Півень-соліст виявився ще й спритним злодієм.

1 Раптом – дзьоб – і пиріжка немає.

4 Спочатку Лесик хотів заплакати, але пригадав, що чоловікам плакати не пасує, і тільки кулачки стиснув від злості.

3 Украв пиріжок, поніс у куточок двору і скликає на снідання всю курачу громаду.


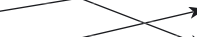

8. З'єднай стрілочками початок і продовження кожного речення.

Бачиш, вони не бавляться,  із сонця.  
Чуєш, яку радісну пісню  солодкий і лікувальний.  
Тому і мед такий  а так весело і завзято працюють.  
Мед  виспівують їх крильця?

9. Допиши речення з тексту про те, із чим дід порівняв бджолину працю.

Бджолина праця – як музика.

10. З'єднай стрілочками слова з тексту, протилежні за значенням.

важке  веселе  
нудне  працюють  
бавляться  легке

11. Запиши, чому Лесикові стало ніяково перед дідом, бджолами й перед собою.

Лесикові стало ніяково за свою лінь. Одного разу мама попросила Лесика помити посуд, а він не хотів, аж плакав. А то буває лінь йому і ложку до рота підносити.

12. Запиши, що розказав і показав дід Лесикові, над чим задумався хлопчик.

Дід показав Лесикові, як бджоли весело і завзято працюють. Задумався хлопчик над словами діда: «Праця – як музика».



ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ПРИРОДОЗНАВСТВА

4 клас

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

ТЕСТ № 1

Уявлення давніх людей про Землю та Всесвіт.

Склад Сонячної системи: Сонце, великі та карликові планети, малі тіла. Земля – планета Сонячної системи

ВАРІАНТ 1

1. Навколо Сонця обертається:

✓ 8 планет

2. Планета, найвіддаленіша від Сонця:

✓ Нептун

3. Планета, на якій існує життя:

✓ Земля

4. З'єднай лініями поняття з його визначенням.

планета ●	●	мале небесне тіло, що світиться, з «хвостом»
комета ●	●	уламок твердого тіла, що падає з космосу на Землю
метеорит ●	●	небесне тіло у формі кулі, що обертається навколо Сонця

5. Установи відповідність між назвою планети і її характерною ознакою. З'єднай лініями.

Меркурій ●	●	планета, оточена системою кілець, що складаються із часточок криги, гірських порід і пилу
Юпітер ●	●	найменша планета Сонячної системи, що розташована найближче до Сонця
Сатурн ●	●	планета земної групи, яку називають червоною
Марс ●	●	найбільша планета Сонячної системи

6. Доповни речення.

Великі планети Сонячної системи поділяють на: планети земної групи і планети-гіганти.

7. Напиши про значення сонячної енергії для життя на Землі.

Без сонячного тепла і світла не було б життя на Землі. Сонячна енергія потрібна людям, тваринам, рослинам, щоб рости, розвиватися. А людям і тваринам ще й для того, щоб рухатися.

ВАРІАНТ 2

1. Навколо Сонця обертається:

✓ 8 планет

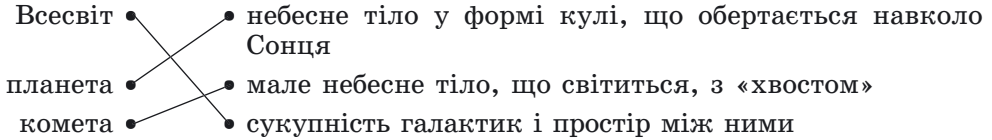
2. Планета, орбіта якої найближча до Сонця:

✓ Меркурій

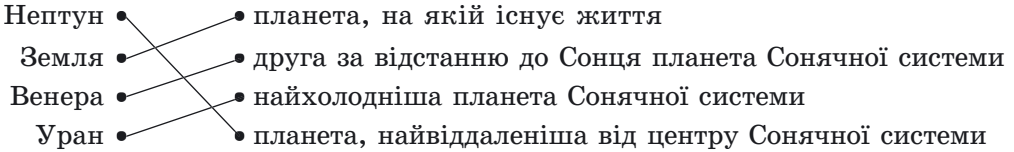
3. Планета-гігант:

✓ Юпітер

4. З'єднай лініями поняття з його значенням.



5. Установи відповідність між назвою планети і її характерною ознакою. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Сонце – це найближча до Землі зірка, що є центром Сонячної системи.

7. Напиши, як у повсякденному житті люди використовують сонячну енергію.

Сонячною енергією ми користуємося, коли засмагаємо, споживаємо їжу, спалюємо пальне.

## ТЕСТ № 2

### Вплив Сонця на різноманітність природи Землі. Теплові пояси. Добовий і річний рух Землі. Місяць – природний супутник Землі

#### ВАРІАНТ 1

1. Обертання Землі навколо своєї осі зумовлює зміну:

✓ дня і ночі

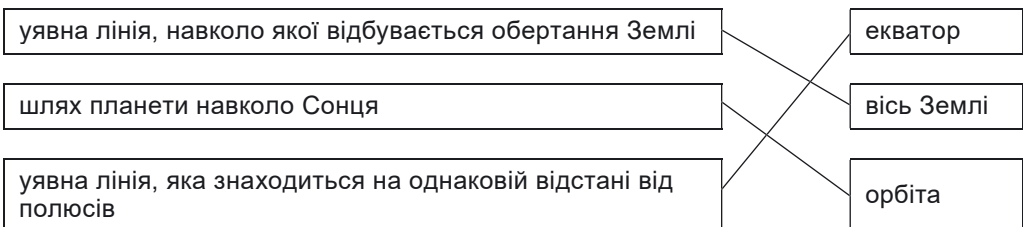
2. По обидві сторони від екватора розміщений:

✓ тропічний пояс

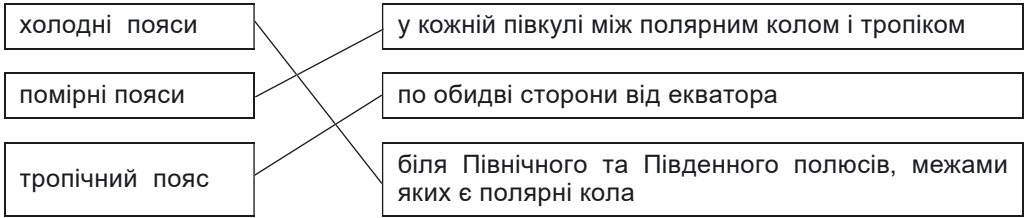
3. Місяць – це:

✓ природний супутник Землі

4. Установи відповідність. З'єднай лініями.



5. Установи відповідність між назвами теплових поясів та їх розташуванням. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Земля рухається навколо Сонця та обертається навколо своєї осі.

7. Напиши, чому відбуваються зміни пір року на Землі.

Зміна пір року відбувається внаслідок руху Землі навколо Сонця.

### ВАРІАНТ 2

1. Проміжок часу, за який Земля робить повний оберт навколо своєї осі:

✓ доба

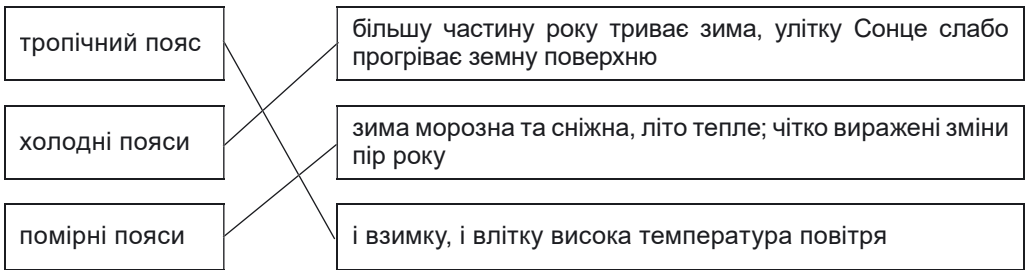
2. Планета Земля обертається навколо:

✓ своєї осі та Сонця

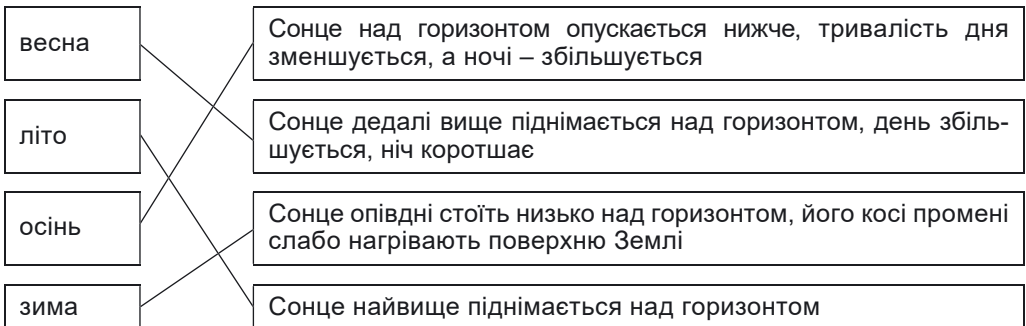
3. Повний оберт навколо Сонця Земля здійснює:

✓ за рік

4. Установи відповідність. З'єднай лініями.



5. Установи відповідність між назвою пори року та її ознаками. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Місяць – природний супутник Землі, який світиться під дією відбитих сонячних променів.

7. Напиши, чому відбувається зміна дня і ночі на Землі.

Зміна дня і ночі відбувається внаслідок обертання Землі навколо своєї осі.

### ТЕСТ № 3

## Сузір'я. Велика та Мала Ведмедиця. Полярна зоря. Молочний Шлях – наша Галактика. Сучасні уявлення про Всесвіт

### ВАРІАНТ 1

1. Групи зір, розташування яких нагадує контур чи фігуру, називають:

✓ сузір'ями

2. Сузір'я Великої Ведмедиці об'єднує:

✓ сім зірок

3. Якщо стати обличчям до Полярної зорі, то попереду буде:

✓ північ

4. Підкресли назви професій, пов'язаних з дослідженням космосу.

Комбайнер, астронавт, астроном, водій, планетолог, столяр.

5. Установи відповідність. З'єднай лініями.

Галактика	•	•	Полярна зоря
найближча до нас зоря	•	•	Молочний Шлях
Мала Ведмедиця	•	•	Сонце

6. Доповни речення.

Зорі – це великі розпечені кулі, що різняться між собою за розмірами, кольором, температурою.

7. Напиши, для чого люди досліджують Всесвіт.

Дослідження Всесвіту збагачує науку новими знаннями про небесні тіла. У Всесвіті дослідники шукають нові джерела для забезпечення населення Землі енергією, корисними копалинами, територіями для проживання.

### ВАРІАНТ 2

1. На північну сторону горизонту завжди вказує:

✓ Полярна зоря

2. Молочний Шлях – це:

✓ Галактика

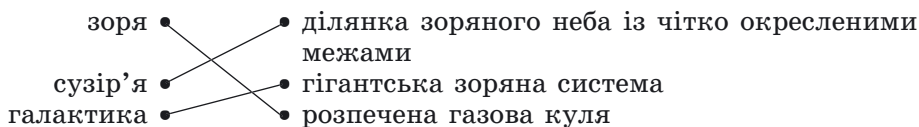
3. На нічному небі за сузір'ям Великої Ведмедиці легко відшукати:

✓ Полярну зорю

4. Підкресли назви професій, пов'язаних з дослідженням космосу.

Агроном, астронавт, геолог, планетолог, астроном, моряк.

5. Установи відповідність. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Молочний Шлях – це Галактика, до складу якої входить Сонячна система.

7. Напиши, чим зорі різняться між собою.

Зорі різняться між собою розміром, кольором, температурою.

## ПЛАН І КАРТА

### ТЕСТ № 4

**Горизонт, сторони горизонту. Орієнтування на місцевості за Сонцем, компасом, місцевими ознаками. Зображення місцевості на плані, умовні знаки. Масштаб. Географічна карта, умовні знаки на карті. Робота з планом і картою**

#### ВАРІАНТ 1

1. Рівні ділянки суходолу на фізичній карті позначають:

✓ зеленим кольором

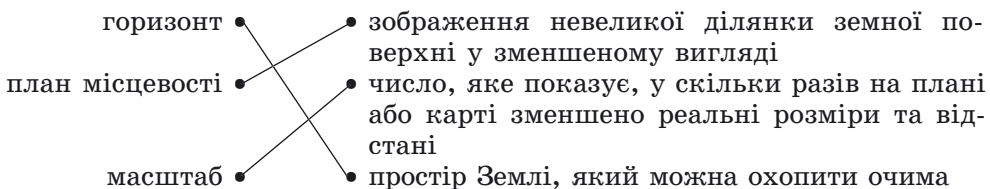
2. За допомогою компаса можна визначити:

✓ сторони горизонту

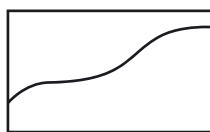
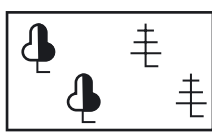
3. Діти, збираючи ягоди в лісі, натрапили на будинок лісника, який розташований на півдні від їхнього села. У якому напрямку потрібно рухатися дітям, щоб потрапити додому?

✓ на північ

4. Установи відповідність. З'єднай лініями.



5. Установи відповідність між умовним знаком та його визначенням. З'єднай лініями.



мішаний ліс

ґрунтова дорога

міст

будівля

**6. Доповни речення.**

Географічна карта – це зменшене у багато разів зображення земної кулі або її частин на площині.

**7. Напиши, для чого потрібні плани місцевості.**

За планом місцевості можна віднайти потрібну вулицю, будинок, визначити маршрут подорожі. Плани місцевості відіграють важливу роль у житті людей багатьох професій.

**ВАРІАНТ 2**

**1. Частину земної поверхні, де добре видно лінію горизонту, називають:**

✓ відкритою місцевістю

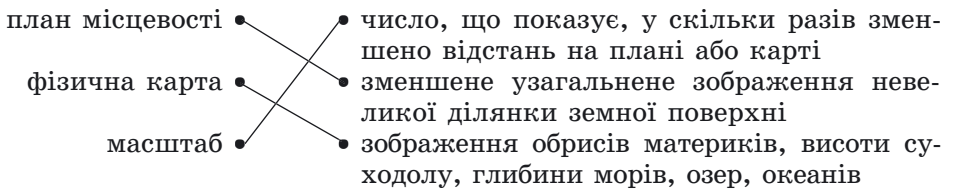
**2. Якщо на плані місцевості не зазначено сторони горизонту, то північною стороною вважають:**

✓ верхню частину плану

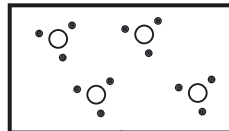
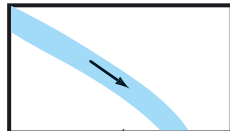
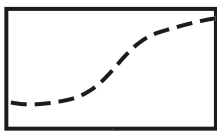
**3. У яку сторону потрібно рухатися туристам, щоб вийти з лісу, якщо вони заходили туди з південного напрямку?**

✓ на південь

**4. Установи відповідність. З'єднай лініями.**



**5. Установи відповідність між умовним знаком та його визначенням. З'єднай лініями.**



чагарники

стежка

луки

річка

**6. Доповни речення.**

Лінію горизонту добре видно на відкритій місцевості. Такий горизонт називають видимим.

**7. Продовж висловлювання.**

Визначати сторони горизонту – означає вміти добре орієнтуватися на місцевості.

# ПРИРОДА МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ

## ТЕСТ № 5

### Населення Землі. Умови життя на Землі. Материки і океани

#### ВАРІАНТ 1

1. На карті півкуль зображено:

✓ Західну й Східну півкулі

2. Над рівнем океану підносяться величезні ділянки суші:

✓ материки

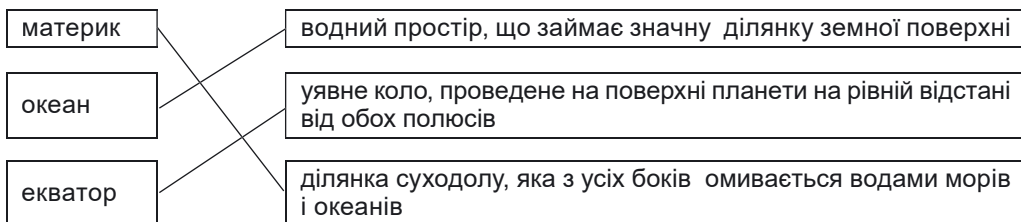
3. Біля берегів суходолу океани формують:

✓ моря

4. Підкресли «зайве» слово.

Африка, Євразія, Південна Америка, Гренландія, Антарктида, Австралія.

5. Установи відповідність. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Океан – це великий водний простір, що займає значну ділянку земної поверхні.

7. Продовж висловлювання.

До розселення на Землі людей змусили пошуки їжі та зміни клімату.

#### ВАРІАНТ 2

1. На карті півкуль зображено:

✓ Західну й Східну півкулі

2. Уявну лінію, яка розміщена на однаковій відстані від обох полюсів, називають:

✓ екватором

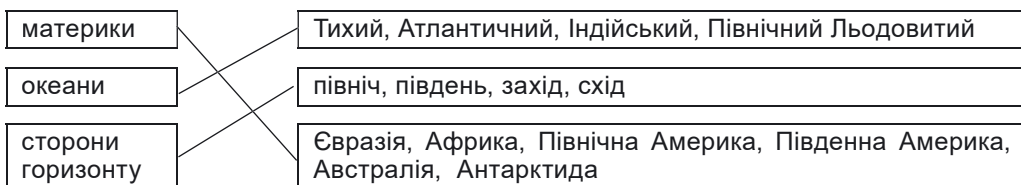
3. Модель планети Земля – це:

✓ глобус

4. Підкресли «зайве» слово.

Африка, Австралія, Євразія, Північна Америка, Азія, Антарктида.

5. Установи відповідність. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Материка з усіх боків омивають води морів та океанів.

7. Продовж висловлювання.

Нерівномірність розселення людей на Землі зумовлена тим, що природні умови на планеті були неоднакові. Люди селилися там, де умови були найсприятливіші: поблизу водойм, де родючі ґрунти, де є достатня кількість опадів та тепла.

### ТЕСТ № 6

## Особливості природи океанів. Тихий океан. Атлантичний океан. Індійський океан. Північний Льодовитий океан

### ВАРІАНТ 1

1. Північний Льодовитий океан омиває береги материка:

✓ Євразія

2. Найбільшим океаном на Землі є:

✓ Тихий

3. Атлантичний океан має велику протяжність:

✓ з півночі на південь

4. Установи відповідність між назвою океану та його характерною ознакою. З'єднай лініями.

Індійський океан	•	найглибший
Північний Льодовитий океан	•	найсолоніший
Атлантичний океан	•	найхолодніший
Тихий океан	•	найпротяжніший

5. Познач тварин, які мешкають у Тихому океані.



6. Доповни речення.

Найменшим океаном на Землі вважають Північний Льодовитий, він розташований у Північній півкулі.

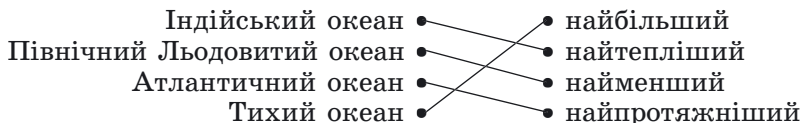
7. Напиши, які організми живуть в океанах на різній глибині.

У верхньому шарі води живуть рослини й тварини. Щодалі у глибину, то стає менше рослинності. На великій глибині живуть молюски, креветки.

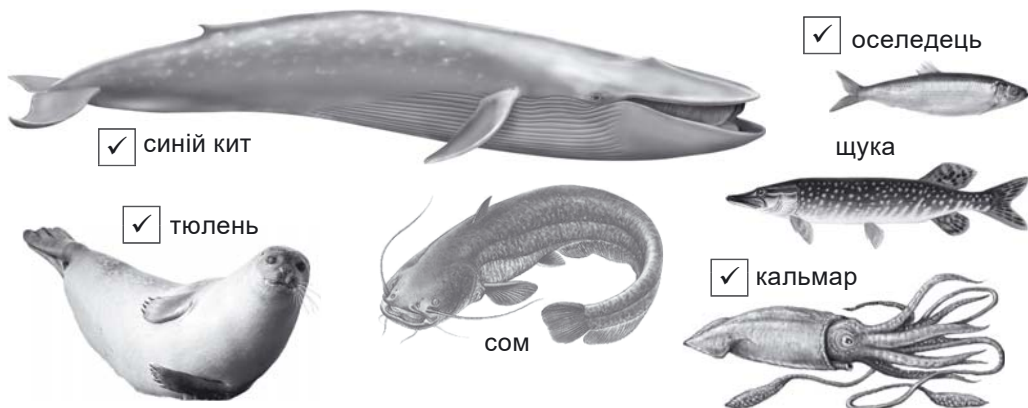


## ВАРІАНТ 2

1. Атлантичний океан омиває береги материка:  
✓ Африка
2. На узбережжі якого океану живуть білі ведмеді?  
✓ Північного Льодовитого
3. Найсолонішим океаном є:  
✓ Індійський
4. Установи відповідність між назвою океану та його характерною ознакою. З'єднай лініями.



5. Познач тварин, які мешкають в Атлантичному океані.



6. Доповни речення.

Улітку поверхня Північного Льодовитого океану частково звільняється від криги.

7. Напиши, від чого залежить життя організмів в океанах.

Життя в океанах залежить від світла, солоності, температури води.

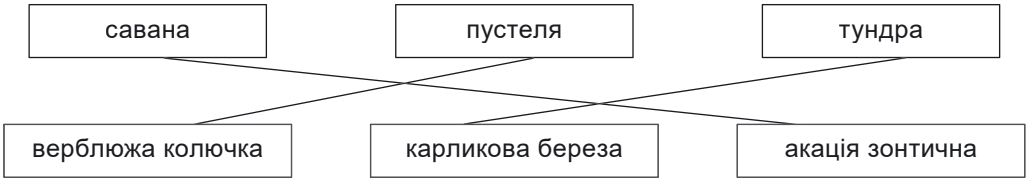
## ТЕСТ № 7

### Особливості природи материків Землі. Євразія. Африка

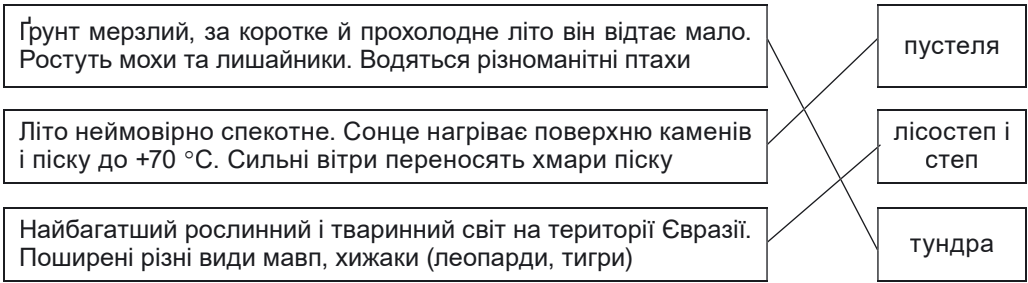
#### ВАРІАНТ 1

1. Другий за величиною материк земної кулі:  
✓ Африка
2. Материк, на якому розташована Україна:  
✓ Євразія
3. Яка річка найдовша?  
✓ Ніл

4. Установи відповідність між назвою природної зони та рослиною. З'єднай лініями.



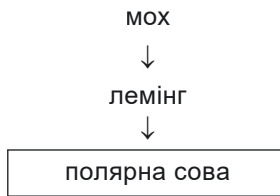
5. Установи відповідність. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Найбільший материк Землі – Євразія. Його умовно поділяють на дві частини: Європу та Азію.

7. Допиши ланцюг живлення в зоні тундри.



### ВАРІАНТ 2

1. Материк, що омивається водами чотирьох океанів:

✓ Євразія

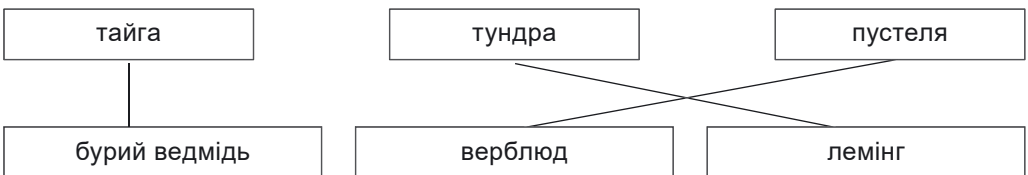
2. Рослини пустель Африки пристосувалися:

✓ до нестачі вологи

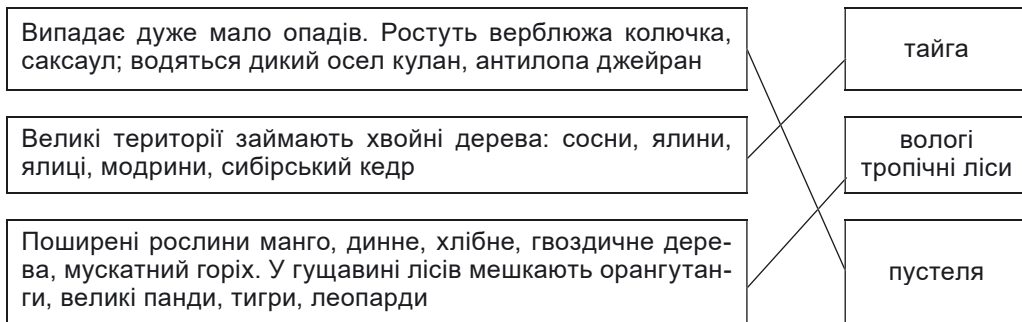
3. Улітку тундра вкривається:

✓ мохами та лишайниками

4. Установи відповідність між назвою природної зони Євразії та твариною. З'єднай лініями.



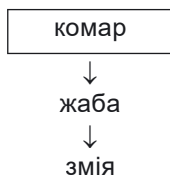
5. Установи відповідність. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Материк Африка омивається водами Атлантичного та Індійського океанів.

7. Допиши ланцюг живлення в зоні тайги.



## ТЕСТ № 8

### Особливості природи материків Землі. Північна Америка. Південна Америка. Австралія. Антарктида

#### ВАРІАНТ 1

1. Поверхню Антарктиди вкрито товщею:

✓ криги

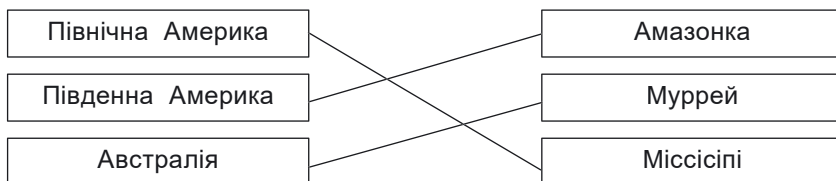
2. На заході Південної Америки простягаються гори:

✓ Анди

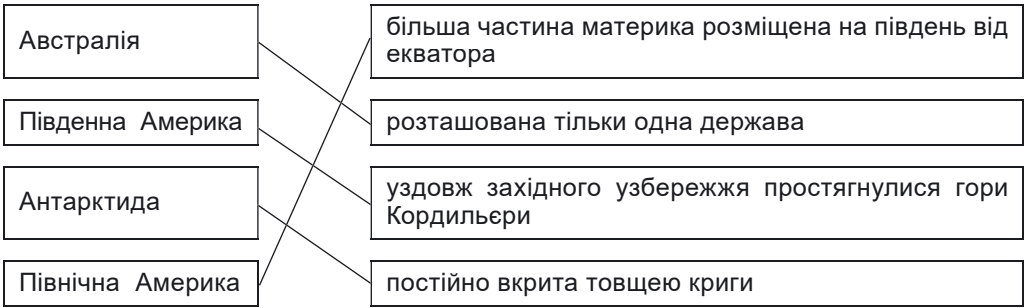
3. У вологих тропічних лісах Південної Америки росте:

✓ какао

4. Установи відповідність між назвою материка та назвою річки. З'єднай лініями.



5. З'єднай лініями назву материка з його характерною ознакою.



6. Доповни речення.

Материк Північна Америка розташований у Північній півкулі та омивається водами Північного Льодовитого, Тихого, Атлантичного океанів.

7. Напиши назви п'ятох тварин, які водяться тільки в Австралії.

Кенгуру, коала, качконіс, ехидна, вомбат.

### ВАРІАНТ 2

1. Антарктиду вважають пустелею:

✓ крижаною

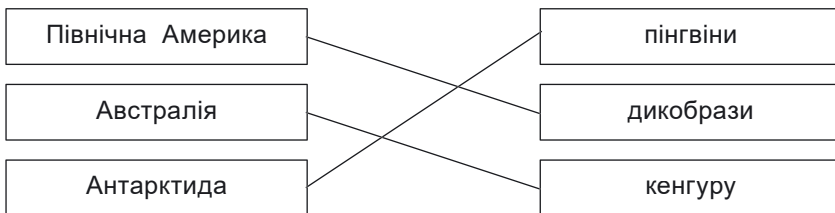
2. На заході Північної Америки простягаються гори:

✓ Кордильєри

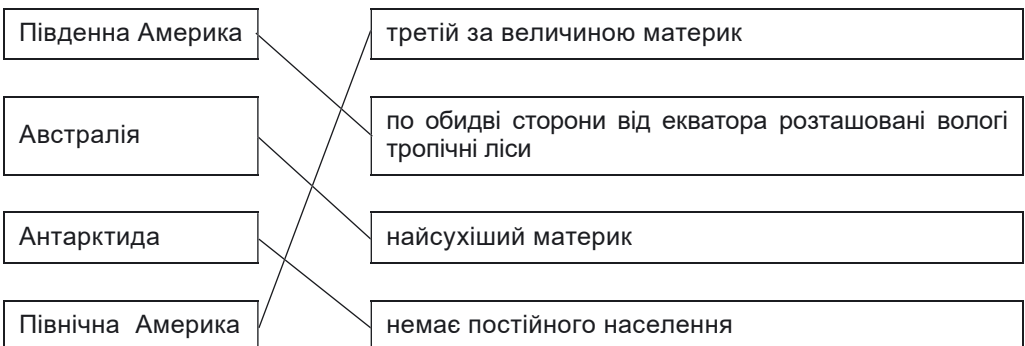
3. У пустелях Північної Америки росте:

✓ кактус

4. Установи відповідність між назвою материка і назвою тварини. З'єднай лініями.



5. З'єднай лініями назву материка з його характерною ознакою.



6. Доповни речення.

Материк Південна Америка розташований у Західній півкулі та омивається водами Атлантичного і Тихого океанів.

7. Напиши назви п'яťох тварин, для яких вологі тропічні ліси Південної Америки є домівкою.

Мавпи, лінивці, ягуар, гарпія, колібрі.

## ПРИРОДА УКРАЇНИ

### ТЕСТ № 9

#### Україна на карті світу. Карта України. Форми земної поверхні України. Корисні копалини, їх види

#### ВАРІАНТ 1

1. Височинами називають:

✓ підвищені рівнини

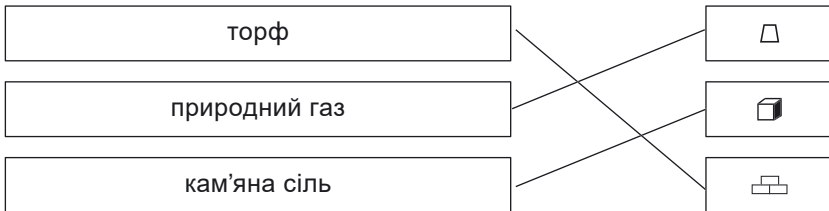
2. На карті зеленим кольором позначено:

✓ низовини

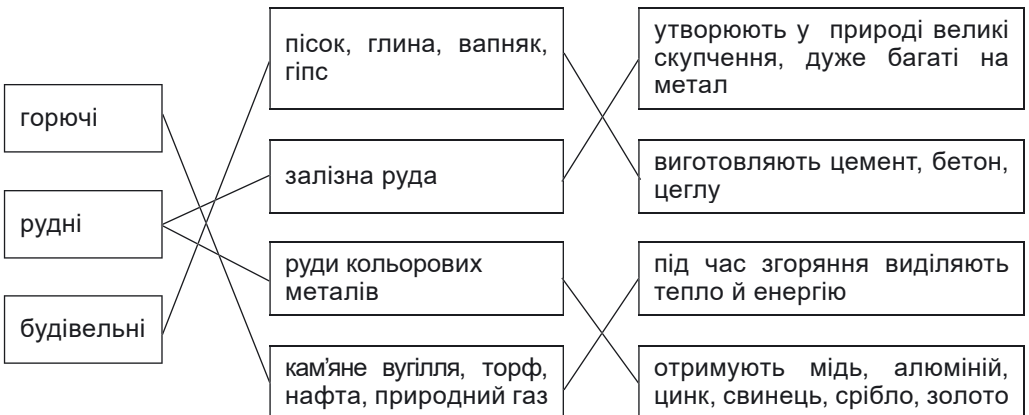
3. Українські Карпати належать до гір:

✓ середніх (від 1000 до 2000 м)

4. Установи відповідність між назвою корисної копалини та її умовним позначенням.



5. З'єднай лініями назви корисних копалин з їх видом та характерною ознакою або застосуванням.



6. Доповни речення.

З південного боку Україна омивається Чорним та Азовським морями.

7. Напиши, чому люди поселяються переважно на рівнинах.

На рівнинах зручніше зводити будинки, обробляти поля і прокладати дороги.

### ВАРІАНТ 2

1. Підвищення на рівнині називається:

✓ горбом

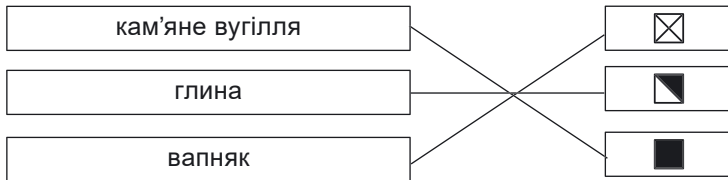
2. Україна – найбільша з країн, території яких повністю розташовані:

✓ в Європі

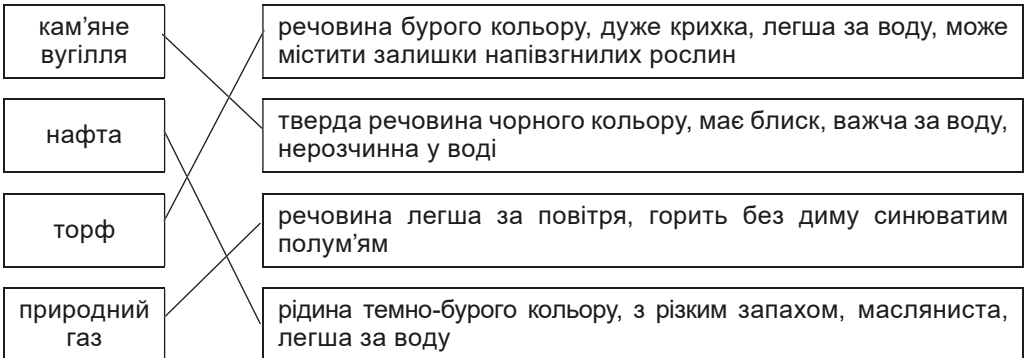
3. Кримські гори належать до гір:

✓ середніх (від 1000 до 2000 м)

4. Установи відповідність між назвою корисної копалини та її умовним позначенням.



5. З'єднай лініями назву корисної копалини з її характерними ознаками.



6. Доповни речення.

На території України розташовані гори Кримські і Карпати.

7. Запиши назви п'яти держав, з якими межує Україна.

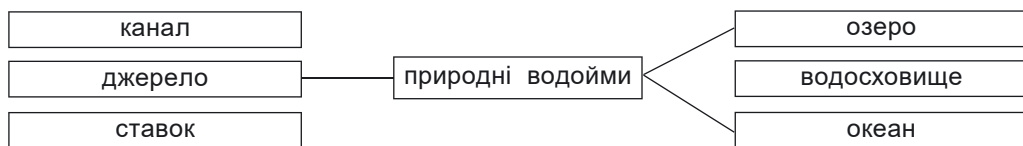
Білорусь, Росія, Польща, Угорщина, Молдова.

## ТЕСТ № 10

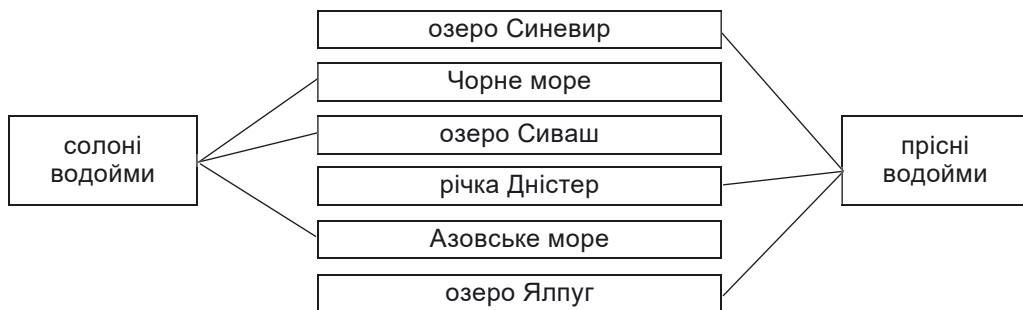
### Водойми України. Природні та штучні водойми. Охорона водойм. Ґрунти України, їх охорона

#### ВАРІАНТ 2

1. Місце, де річка впадає в море, озеро чи іншу річку, називають:  
✓ гирлом
2. Який складник найбільше впливає на родючість ґрунту?  
✓ перегній
3. Водойма, яка виникла у природних западинах на поверхні Землі:  
✓ озеро
4. Які водойми належать до природних? З'єднай лініями.



5. Установи відповідність. З'єднай лініями.

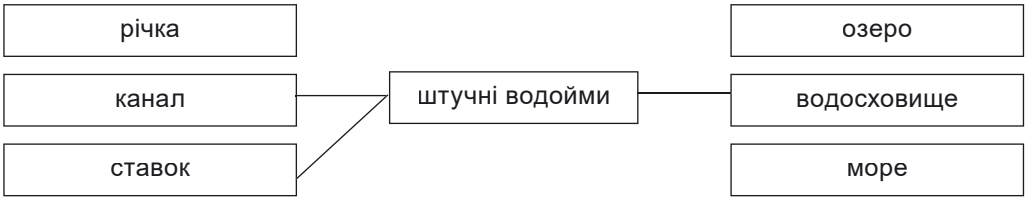


6. Доповни речення.  
Річка бере початок з витоків, яким може бути джерело, озеро, болото.
7. Укажи причини забруднення водойм.
  1. Вода з отруйними речовинами з фабрик і заводів.
  2. Забруднена вода з ферм.
  3. Аварії суден.
  4. Миття автомобілів на берегах річок, озер.

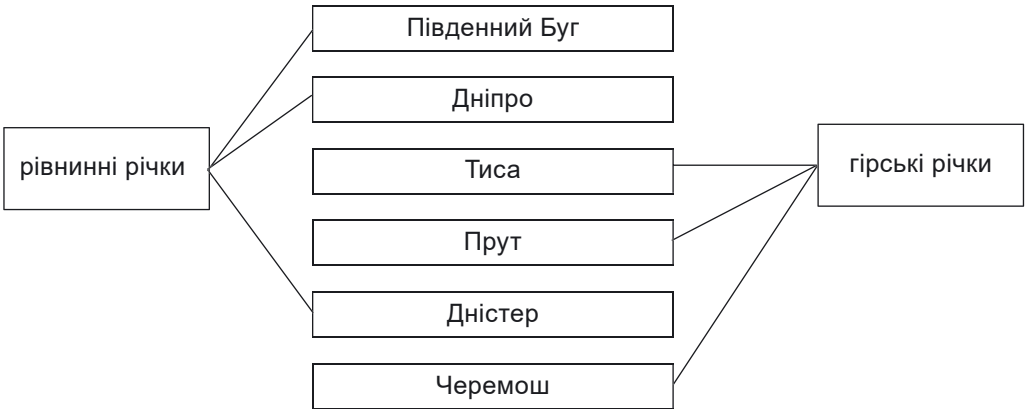
#### ВАРІАНТ 2

1. Озеро, яке заростає трав'янистими рослинами, поступово перетворюється на:  
✓ болото
2. Заглибину, у якій тече річка, називають:  
✓ руслом
3. Які ґрунти найпоширеніші в Україні?  
✓ чорноземні

4. Які водойми належать до штучних? З'єднай лініями.



5. Установи відповідність. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Найбільшим за площею прісним озером України є озеро Ялпуг, а соляним – Сиваш.

7. Напиши про значення водойм у природі та житті людини.

У водоймах містяться значні запаси води, без якої неможливе життя на Землі. У них мешкає велика кількість представників рослинного і тваринного світу.

Людина використовує водойми як судноплавні шляхи. На річках побудовано гідроелектростанції.

## ТЕСТ № 11

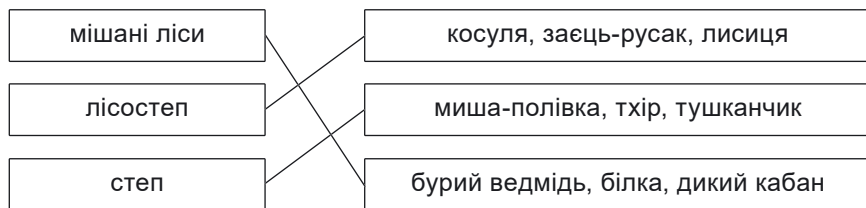
### Природні зони України. Карта природних зон. Мішані ліси (Полісся)

#### ВАРІАНТ 1

- У зоні мішаних лісів ростуть дерева:  
✓ хвойні й листяні
- У мішаному лісі навесні першим зацвітає:  
✓ підсніжник
- Які ґрунти переважають у лісостеповій зоні?  
✓ чорноземні



4. Установи відповідність. З'єднай лініями.



5. Познач рослини, поширені в зоні мішаних лісів.

- |   |  |
|---|--|
| <input type="checkbox"/> катран татарський    | <input checked="" type="checkbox"/> сосна звичайна |
| <input checked="" type="checkbox"/> сон-трава | <input type="checkbox"/> волошка розлога           |
| <input checked="" type="checkbox"/> дуб       | <input type="checkbox"/> ковила                    |

6. Доповни речення.

Зона мішаних лісів розташована в Північній частині України. Її ще називають Українським Поліссям.

7. Напиши, як ти можеш допомогти у збереженні диких тварин рідного краю.

Підгодовувати птахів узимку; не полювати на тварин; не розпалювати у лісі багаття; у лісі, парку, на луці не залишати після себе сміття.

## ВАРІАНТ 2

1. Південна частина України розташована в зоні:

✓ степу

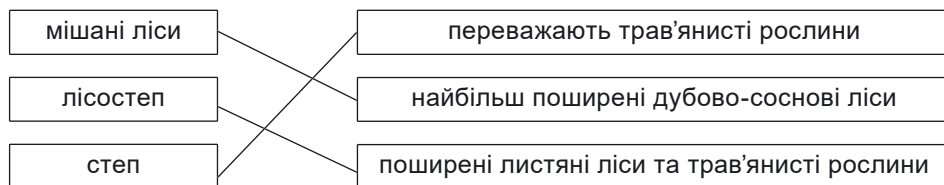
2. Зону мішаних лісів називають:

✓ Поліссям

3. Природні зони змінюються:

✓ з півночі на південь

4. Установи відповідність між природною зоною та поширеною на ній рослинністю. З'єднай лініями.



5. Познач тварин, поширених у зоні мішаних лісів.

- |   |   |
|---|---|
| <input type="checkbox"/> бабак              | <input checked="" type="checkbox"/> дикий кабан |
| <input type="checkbox"/> ховрах             | <input type="checkbox"/> тушканчик              |
| <input checked="" type="checkbox"/> ондатра | <input checked="" type="checkbox"/> кіт лісовий |

6. Доповни речення.

Найбільші річки Полісся – Дніпро, Десна, Прип'ять.

7. Напиши, як ти можеш допомогти у збереженні рослин рідного краю.

Не зривати для букетів лісові й польові квіти; посадити дерево, кущ, квіти й доглядати за ними; у лісі ходити стежками, щоб не втоптувати трав'янисті рослини; у лісі, парку, на луці не залишати після себе сміття.

## ТЕСТ № 12

### Природні зони України. Лісостеп. Степ

#### ВАРІАНТ 1

1. У лісостепу переважають:

✓ листяні ліси

2. У степу в період спеки рослини:

✓ вигоряють

3. У лісостеповій зоні:

✓ тепле літо та помірно холодна зима

4. Допиши ланцюг живлення у степу.



5. Які тварини мешкають у степовій зоні? З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Літо у степах спекотне й посушливе, а зима холодна і малосніжна.

7. Напиши, як рослини степу пристосувалися до природних умов.

Оскільки у цій місцевості мало води, то у багатьох рослин степу листки вузькі або дрібно розсічені, жорсткі. Це зменшує випаровування води. Деякі рослини мають довге коріння, щоб отримати воду з глибини.

#### ВАРІАНТ 2

1. Літо у степовій зоні:

✓ посушливе

2. Які ґрунти переважають у степовій зоні?

✓ чорноземні

3. Лісостепова зона розташована:

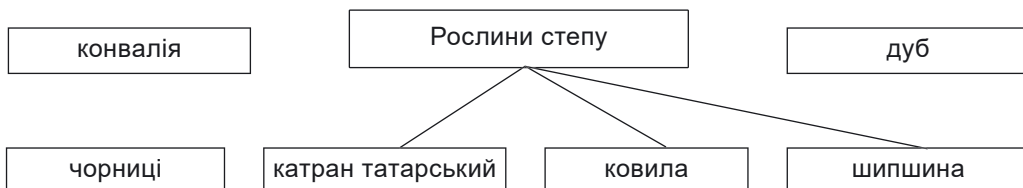
✓ у центрі України

4. Допиши ланцюг живлення у степу.



коренями рослин → тушканчик →

5. Які рослини ростуть у степовій зоні? З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Степова зона України простягається на південь від лісостепової природної зони до узбережжя Чорного та Азовського морів.

7. Напиши, як тварини степу пристосувалися до природних умов.

Тварини степу мають жовто-сіре забарвлення, що робить їх непомітними серед пожовклої трави. Багато тварин живуть у норах, де вони ховаються від спеки і хижаків та виводять потомство. Степові птахи гніздяться на землі.

### ТЕСТ № 13

## Українські Карпати. Кримські гори

### ВАРІАНТ 1

1. Для збереження природи в Україні створюють:

✓ заповідники

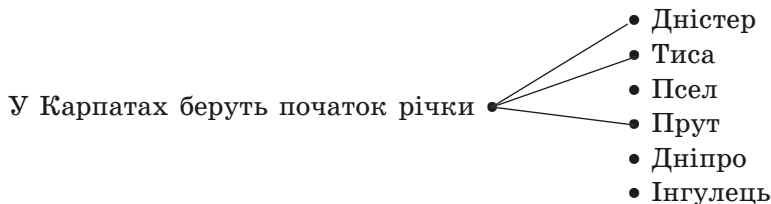
2. Найвища вершина Кримських гір:

✓ Роман-Кош

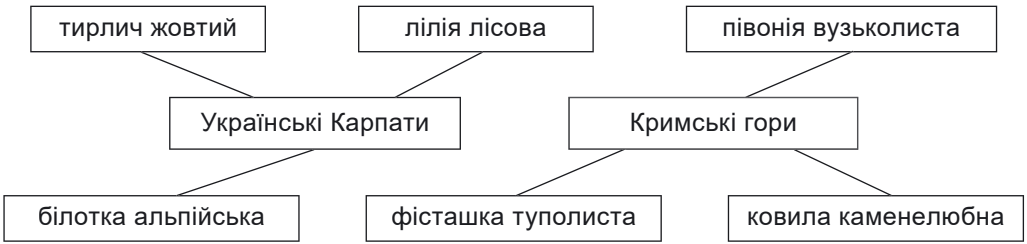
3. Що таке полонини?

✓ гірські луки

4. Які річки беруть початок у Карпатах? З'єднай лініями.



5. Установи відповідність. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Рослинний світ Карпат змінюється від підніжжя до вершин гір.

7. Напиши, яких правил безпеки потрібно дотримуватися в лісі під час літньої спеки.

Не можна розпалювати багаття в сухому лісі. Перед тим як піти з лісу, потрібно залити багаття водою.

### ВАРІАНТ 2

1. Найбільша річка Карпат:

✓ Дністер

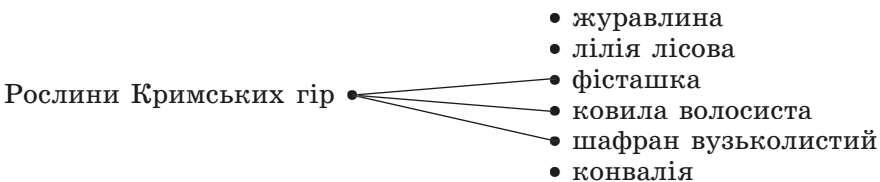
2. Найбільший в Україні державний заповідник:

✓ Кримський

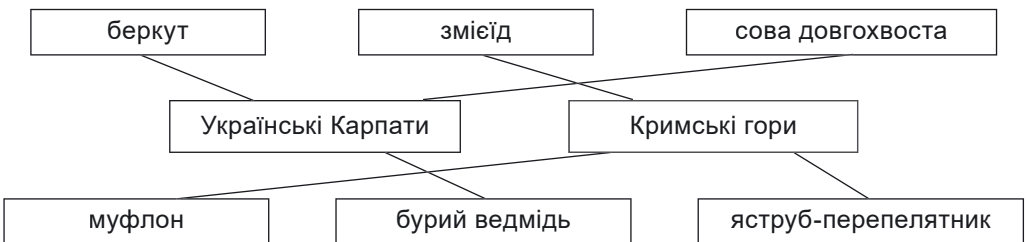
3. Що таке яйли?

✓ пласкі гірські вершини

4. Визнач рослини Кримських гір. З'єднай лініями.



5. Установи відповідність. З'єднай лініями.



6. Доповни речення.

Рослинний світ Кримських гір змінюється від підніжжя до вершин.

7. Напиши, яких правил безпеки потрібно дотримуватися в полі під час літньої спеки.

Слід одягати головний убір, не перебувати довго на сонці. Не можна підпалювати суху траву.

## ПІДСУМКОВЕ ТЕСТУВАННЯ (ЗА РІК)

### ТЕСТ № 14

#### ВАРІАНТ 1

1. Гірські породи – граніт, вапняк, крейда – належать:

✓ до будівельних

2. Проміжок часу, за який Земля здійснює повний оберт навколо Сонця:

✓ рік

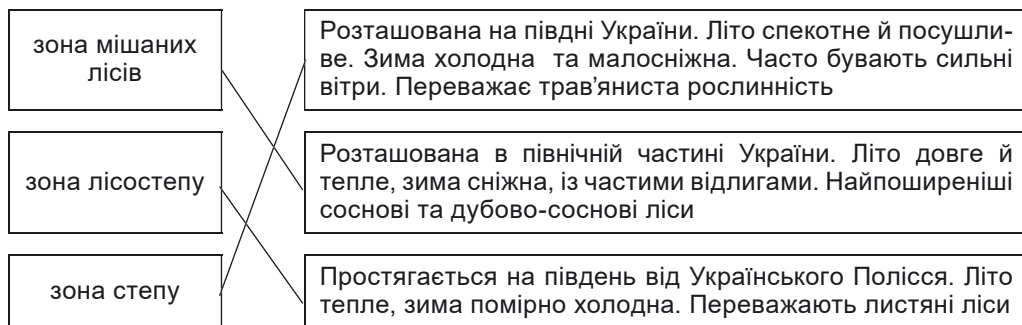
3. Українські Карпати височіють:

✓ на заході України

4. Установи відповідність між природною зоною і природним заповідником. З'єднай лініями.



5. З'єднай лініями назву природної зони України з її характерними ознаками.



6. Доповни речення.

Найхолоднішим океаном на Землі вважають Північний Льодовитий, він розташований у Північній півкулі.

7. Напиши, як природа і людина взаємопов'язані між собою.

Людина не може обходитися без неживої природи: Сонця, повітря, води, корисних копалин, ґрунту, та живої природи: рослин, тварин. Адже природа нас годує, одягає, лікує, дає деревину, паливо, прикрашає наше життя.

#### ВАРІАНТ 2

1. Корисні копалини – кам'яне вугілля, торф, нафта – належать:

✓ до паливних

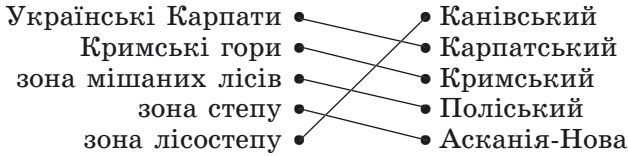
2. Проміжок часу, за який Земля здійснює повний оберт навколо своєї осі:

✓ доба

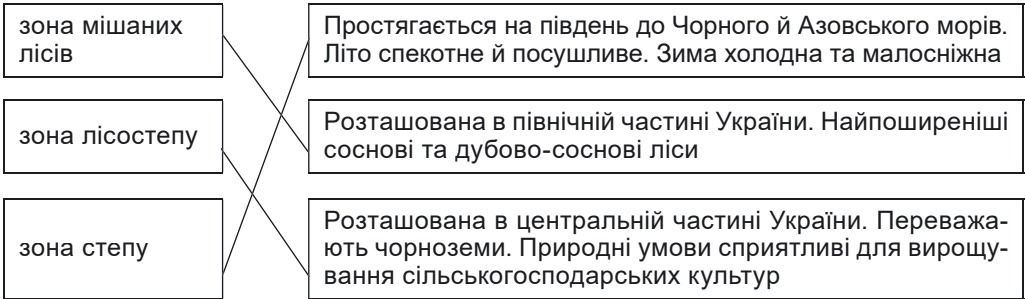
3. Кримські гори височіють:

✓ на півдні України

4. Установи відповідність між природною зоною і природним заповідником. З'єднай лініями.



5. З'єднай лініями назву природної зони України з її характерними ознаками.



6. Доповни речення.

На карті півкуль планету Земля зображено у вигляді двох частин – Західної і Східної півкуль.

7. Напиши, як змінюється природа внаслідок діяльності людини.

Людина використовує природні багатства для власних потреб: вичерпує невідновлювані джерела енергії, вирубує ліси, осушує болота, зриває дикорослі рослини для букетів, полює на тварин. Це призводить до того, що дикорослі рослини і тварини стають рідкісними або зникаючими.

Я. С. Фруктова

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З ОСНОВ ЗДОРОВ'Я  
4 клас

ТЕСТОВІ РОБОТИ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

ТЕСТ № 1

за темами «Цінність і неповторність життя і здоров'я людини»,  
«Про безпеку життєдіяльності. Безпечні і небезпечні ситуації»,  
«Складові здоров'я. Чинники здоров'я»

Варіант I

1. Найцінніше, що має людина, – це життя.  
✓ Так
2. Безпечна ситуація – це ситуація, коли ніхто і ніщо не загрожує життю та здоров'ю людини.  
✓ Так
3. Людина повинна весь час випробовувати себе: займатися небезпечними видами спорту, наражати себе та інших на небезпеку.  
✓ Ні
4. Познач державний документ, у якому зазначено про цінність життя і здоров'я людини.  
**Б** Конституція України
5. Головними цінностями людини мають бути  
**А** здоров'я, стосунки з рідними, друзями
6. Поеднай стрілочками номери телефонів та назви відповідних служб.



7. Познач предмети побуту, з якими слід бути особливо обережними, поясни чому.



Якщо забути вимкнути плиту із чайником на ній, праску, обігрівач, то може статися пожежа.

8. Запиши, що треба робити для збереження і зміцнення здоров'я.

- 1) Дотримуватися правил гігієни.
- 2) Займатися фізкультурою і спортом.
- 3) Правильно й корисно харчуватися.
- 4) Загартовуватися.
- 5) Уміти керувати своєю поведінкою.
- 6) Дотримуватися розпорядку дня.

*Варіант II*

1. Найцінніше, що має людина, – це коштовні речі.

✓ Ні

2. Небезпечна ситуація – це ситуація, що загрожує життю і здоров'ю людини.

✓ Так

3. Щоб жити повноцінним життям, треба бути здоровим.

✓ Так

4. Познач, що потрібно робити, щоб запобігти потраплянню в небезпечну ситуацію.

Ⓐ уникати небезпечних ситуацій, бути передбачливим

5. Познач правила безпечної поведінки.

Ⓑ передбачай небезпеку, по можливості уникай її, у разі потреби – дій

6. Поєднай стрілочками номери телефонів та назви відповідних служб.



7. Познач місця у дворі, де слід бути особливо обережними, поясни чому.



Бо можна травмуватися, створити дорожньо-транспортну пригоду.

8. Перелічи основні правила здорового способу життя. Розкажи, яких правил ти дотримуєшся.

- 1) Правильне та корисне харчування.
- 2) Заняття фізкультурою і спортом.



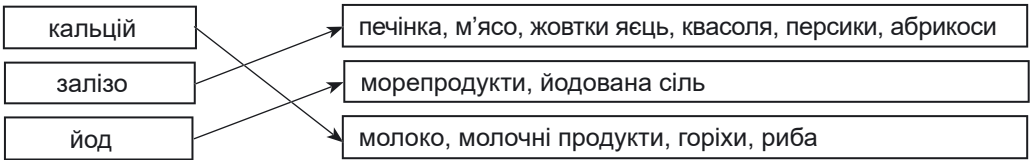
- 3) Загартовування.
- 4) Дотримання правил гігієни, розпорядку дня.
- 5) Доброзичливе ставлення до оточуючих.
- 6) Відсутність шкідливих звичок.

## ТЕСТ № 2

### за темами «Харчування і здоров'я», «Про рух і загартовування»

#### Варіант I

1. Щоб рости й розвиватися, поновлювати витрачену енергію, людині потрібна їжа.  
✓ Так
2. Білки містяться у продуктах тваринного й рослинного походження.  
✓ Так
3. Улітку та після фізичних навантажень організм потребує меншої кількості води.  
✓ Ні
4. Познач речовини, які потрібні для засвоєння певних вітамінів.  
**Б** жири
5. Познач чинники, які сприяють загартуванню організму.  
**А** свіже повітря, обливання водою, заняття спортом
6. Поєднай стрілочками назви мінеральних речовин та продукти, багаті на них.



7. Познач зображення продуктів, які містять велику кількість вітаміну С. Напиши про значення цього вітаміну для організму.



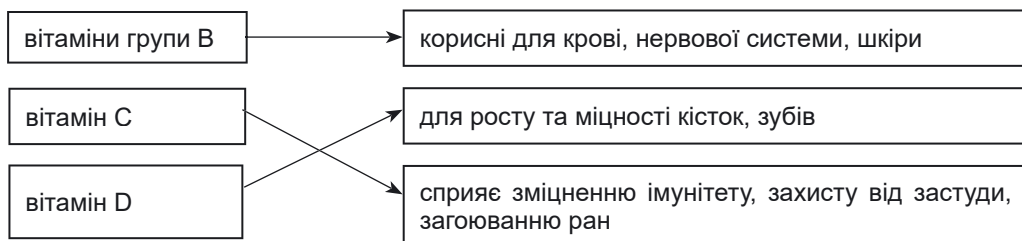
Вітамін С сприяє зміцненню імунітету, зокрема захисту від застуди, загоюванню ран. Корисний для кровоносних судин.

8. Напиши, чому людині щодня потрібно рухатися. Чи достатньо ти рухаєшся протягом дня?

Людині щодня потрібно рухатися, щоб бути міцною, здоровою, бадьорою, енергійною.

## Варіант II

1. Ми отримуємо з їжею всі потрібні для життєдіяльності речовини.  
✓ Так
2. Людина споживає жири лише тваринного походження.  
✓ Ні
3. Вітамін А забезпечує нормальний стан шкіри, волосся, гарний зір.  
✓ Так
4. Познач, у яких продуктах міститься найбільше води, потрібної для організму.  
**Б** овочі та фрукти
5. Познач чинники, які сприяють загартуванню організму людини.  
**Б** ранкова зарядка, активний відпочинок
6. Поеднай стрілочками назви вітамінів та їх значення для організму.



7. Познач зображення продуктів, які містять велику кількість вуглеводів. Опиши їх значення для нашого організму.



Вуглеводи — основне джерело енергії.

8. Напиши, як можна загартувати організм протягом року. Розкажи, як загартовуєшся ти.

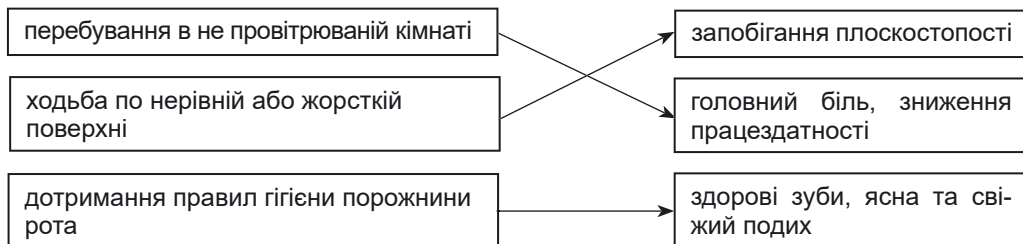
Загартування протягом року — це щоденні (якщо тільки немає дощу) прогулянки на вулиці не менше ніж дві-три години і при цьому не закутуватися в одяг.

### ТЕСТ № 3

за темами «Щоб очі добре бачили, а вуха чули. Бережи органи чуття!», «Про поставу. Плоскостопість», «Щоб мати здорові зуби... Гігієна порожнини рота», «Яким повітрям ми дихаємо. Стеж за чистотою в оселі», «Як виконувати домашні завдання і самостійно вчитися»

#### Варіант I

1. Світ ми сприймаємо за допомогою органів чуття.  
✓ Так
2. Важливе значення для здоров'я людини має постава.  
✓ Так
3. Головний ворог для вух – це гучні звуки.  
✓ Так
4. Познач, що може негативно впливати на зір людини.  
Ⓐ читання та перегляд телевізора лежачи
5. Познач, що сприяє запобіганню плоскостопості.  
Ⓐ ходіння влітку босоніж по траві, піску, гальці
6. З'єднай стрілочками причину та наслідок.



7. Познач малюнки, на яких учні правильно готуються до виконання домашніх завдань. Поясни, яких помилок припустилися інші діти.



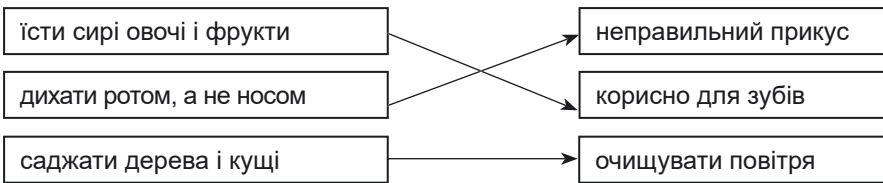
Дівчинка виконує домашні завдання пізно ввечері.

8. Запиши, як потрібно піклуватися про чистоту власної оселі.

Щоб оселя була чистою, слід регулярно її прибирати: мити підлогу, витирати пил, пиლოსосити. Заходячи до оселі, треба витерти взуття біля порога і перевзутися в кімнатні капці. Зняти верхній одяг і повісити в коридорі.

### Варіант II

1. Постава – це звичне положення тіла людини у спокої та в русі.  
✓ Так
2. Твоє робоче місце має бути в затінку.  
✓ Ні
3. Не можна читати в транспорті, це шкодить органам зору.  
✓ Так
4. Познач фактори, які негативно впливають на слух.  
Ⓐ часте слухання гучної музики, крики у вухо
5. Познач правила роботи за столом.  
Ⓑ Ноги мають стояти на підлозі або підставці.
6. Установи відповідність між причиною і наслідком. З'єднай стрілочками.



7. Познач малюнки, на яких діти доглядають за чистотою своєї оселі. Поясни, навіщо вони це роблять.



Від чистоти оселі залежить самопочуття людини.

**8. Запиши правила виконання домашніх завдань.**

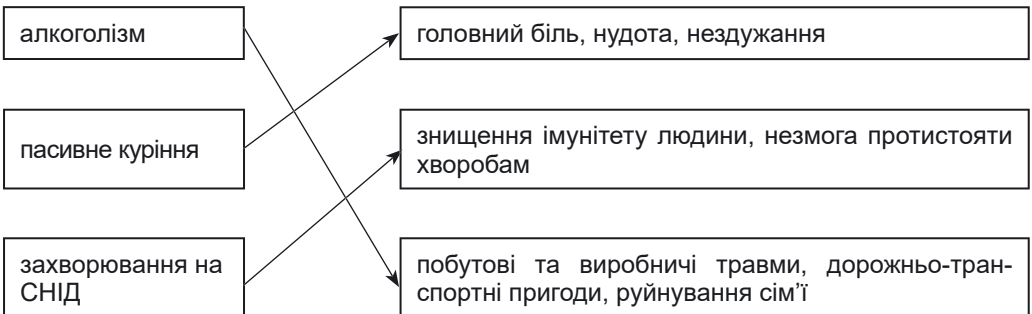
Домашні завдання краще виконувати в той самий день, коли їх було задано. Під час їх виконання не можна дивитися телевізор, їсти, розмовляти по телефону, грати на комп'ютері. Кожні 15 хвилин робити фізкультпаузи, гімнастику для очей. Після закінчення роботи зібрати в рюкзак все необхідне на наступний день. Прибрати робоче місце.

**ТЕСТ № 4**

**за темами «Традиції збереження здоров'я в родині»,  
«Про знайомство і дружбу. Дружні стосунки»,  
«Умій сказати “Ні!”», «Руйнівники здоров'я»,  
«Користування телевізором, комп'ютером,  
мобільним телефоном», «Про рекламу»,  
«Туберкульоз і СНІД – хвороби, що набули соціального  
значення», «Охорона здоров'я дітей. Гуманне ставлення  
до людей з особливими потребами»**

*Варіант I*

1. Етикет – це правила поведінки людей у суспільстві.  
✓ Так
2. Реклама допоможе обрати якісні товари.  
✓ Ні
3. Безперервно працювати за комп'ютером можна 1 годину.  
✓ Ні
4. Познач шляхи зараження туберкульозом.  
Ⓐ через повітря під час кашлю, чхання
5. Познач вчинки справжнього друга.  
Ⓐ зарадить у біді, збереже твою таємницю
6. Поеднай стрілочками причину і наслідок.



7. Познач на малюнках ситуації, коли ти маєш впевнено сказати «Ні». Поясни чому.

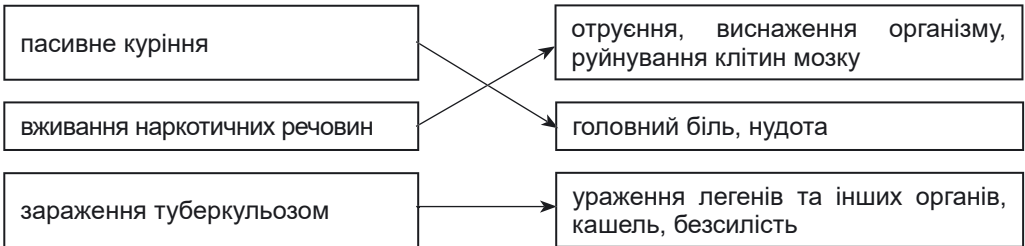


Куріння, сварки, конфлікти шкодять здоров'ю.

8. Запиши, які традиції збереження здоров'я існують у твоїй родині.  
(Завдання для індивідуального виконання.)

*Варіант II*

1. Дружба – це можливість користуватися речами іншого.  
✓ Ні
2. Тримати телефон треба якнайдалі від тіла.  
✓ Так
3. Купувати потрібно всі продукти й речі, які рекламують.  
✓ Ні
4. Познач шляхи передачі вірусу імунодефіциту.  
ⓑ татуювання, через нестирильний шприц
5. Познач правила користування комп'ютером.  
ⓑ Відстань від очей до монітора має бути 40–80 см.
6. Установи відповідність між причиною і наслідком.





7. Познач на малюнках ситуації, коли ти маєш упевнено сказати «Ні». Поясни чому.



Однокласник регулярно не виконуватиме домашні завдання і від спусування ніякої користі йому не буде. Куріння – шкодить здоров'ю.

8. Які традиції збереження здоров'я існують в українського народу? Чи потрібно їх дотримуватися сьогодні?

В Україні настання весни зустрічали веснянками, поєднуючи пісні з іграми й танцями. Крім фізичної витривалості та спритності під час танців, отримували ще й заряд бадьорості. Також існував звичай обливатися водою. Вважалося, що «облити» стануть чистими, сильними, розумними, здоровими. Дитячі ігри та забави були спрямовані на формування та зміцнення здоров'я.

### ТЕСТ № 5

за темами «Дії під час пожежі», «Поведінка під час масових шкільних заходів. Як поводитися в натовпі», «Правила безпечної поведінки на вулиці. Як знайти вихід з непередбачуваних ситуацій»

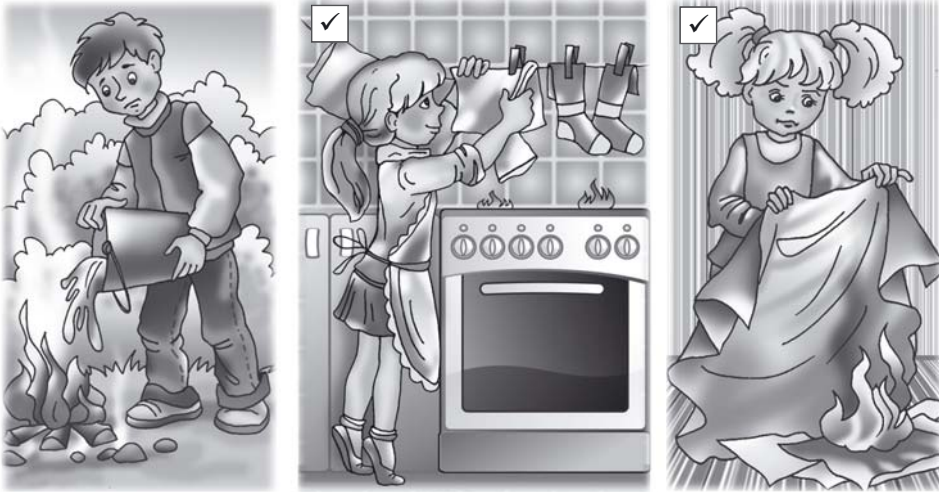
#### Варіант I

- Збираючись на прогулянку, варто одягати коштовні речі.  
✓ Ні
- Слід уникати шляхів, що проходять через звалища, пустирі.  
✓ Так
- Якщо поспішаєш, можна сідати до незнайомців у машину.  
✓ Ні
- Познач правильні дії в занадто задимленому приміщенні.  
Ⓐ рухатися повзком або пригнувшись
- Якщо ти опинився в натовпі, потрібно  
Ⓐ зігнути руки в ліктях і тримати на рівні грудей

6. Познач речі, які можуть стати небезпечними в натовпі.



7. Познач малюнки, на яких діти не дотримуються правил пожежної безпеки.



8. Опиши, як треба діяти в разі, якщо на вулиці з тобою хоче познайомитися доросла людина.

Треба ввічливо відмовитися від цієї пропозиції. Якщо доросла людина продовжує тебе переслідувати, потрібно зайти до магазину чи іншого громадського закладу. Якщо є телефон, подзвонити батькам або звернутися до працівника установи, поліцейського.

### Варіант II

1. У під'їзді, у якому сталася пожежа, не можна користуватися ліфтом.  
✓ Так
2. Під час масових заходів треба зайняти відповідні місця.  
✓ Так
3. Збираючись на прогулянку, треба брати дорогі речі.  
✓ Ні
4. Обери правильні дії, якщо на людині зайнявся одяг.  
Ⓐ лягти на підлогу чи землю і перекинутися
5. У разі загрози потрапляння в натовп необхідно  
Ⓐ позбутися гострих, колючих і скляних предметів



6. Познач предмети, які не можна брати на масові заходи.



7. Познач малюнки, на яких зображено правильні дії під час пожежі в багатоповерховому будинку.



8. Напиши, про які події завжди треба повідомляти батьків, учителя.

Про будь-яку небезпечну ситуацію, що трапилася зі мною, чи завдану мені кимось шкоду треба обов'язково розповідати батькам, учителю.

### ТЕСТ № 6

за темами «Безпека руху пішоходів», «Сигнали регулювання дорожнього руху», «Види перехресть. Рух майданами», «Дорожньо-транспортні пригоди», «Дорожні знаки»

#### Варіант I

1. Найнебезпечнішою ділянкою на дорозі є перехрестя.

✓ Так

2. У разі наближення спеціальних автомобілів з увімкненими маячками та звуковими сигналами слід утриматися від переходу проїзної частини.

✓ Так

3. Якщо відсутні тротуари, пішоходи можуть рухатися велосипедними доріжками.

✓ Так

4. Познач, чиїми сигналами потрібно керуватися в разі, коли на перехресті одночасно працює і світлофор, і регулювальник.

Ⓐ регулювальника

5. Розфарбуй правильно дорожні знаки.

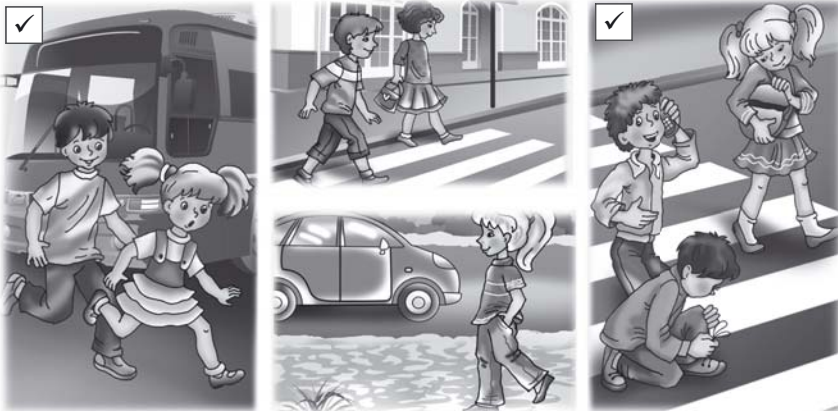
Див. підручник «Основи здоров'я, 4 клас» (автор О.В. Гнатюк) с. 130–132



6. Установи відповідність між сигналами регулювальника та їх значенням. Поєднай стрілочками.

руки витягнуті у сторони, опущені або права рука зігнута перед грудьми	→	пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною і перед грудьми регулювальника
права рука витягнута вперед	→	пішоходам дозволено переходити проїзну частину за спиною регулювальника
рука піднята вгору	→	рух пішоходів заборонено в усіх напрямках

7. Познач малюнки, на яких діти порушують правила дорожнього руху.



8. Опиши свої дії, якщо ти став свідком дорожньо-транспортної пригоди.

Потрібно повідомити поліцію про пригоду і перебувати на місці до її прибуття; надати посильну допомогу потерпілим.

*Варіант II*

1. У разі відсутності пішохідних переходів проїзну частину можна переходити на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч.

✓ Так

2. Пішоходи повинні триматися правого боку, коли рухаються велосипедними доріжками.

✓ Так

3. У темну пору доби пішоходи мають прикріпити на одяг або рюкзак світловідбивальні елементи.

✓ Так

4. Познач, чим відрізняється світлофор для пішоходів від інших світлофорів.

Ⓑ формою

5. Розфарбуй правильно дорожні знаки.

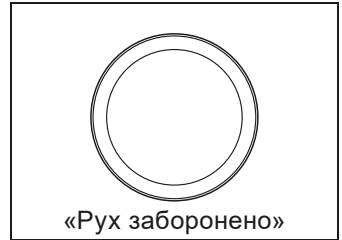
*Див. підручник «Основи здоров'я, 4 клас» (автор О.В. Гнатюк) с. 131–132*



«Доріжка для пішоходів»



«Лікарня»



«Рух заборонено»

6. Установи відповідність між сигналами регулювальника та їх значенням. Поєднай стрілочками.

руки витягнуті у сторони,  
опущені або права рука зі-  
гнута перед грудьми

пішоходам дозволено переходити про-  
їзну частину за спиною і перед грудьми  
регулювальника

права рука витягнута вперед

пішоходам дозволено переходити про-  
їзну частину за спиною регулювальника

рука піднята вгору

рух пішоходів заборонено в усіх на-  
прятках

7. Познач малюнки, на яких діти правильно поведуться на проїзній частині.



8. Запиши причини дорожньо-транспортних пригод.

- 1) Порушення правил дорожнього руху водіями або пішоходами.
- 2) Незадовільний стан проїзної частини дороги.
- 3) Несправність транспортних засобів.
- 4) Хворобливий стан водія.
- 5) Неправильне закріплення вантажу на транспортному засобі.

### ТЕСТ № 7

за темами «Самооцінка і поведінка людини», «Упевненість і самовпевненість», «Хочу, можу, треба. Воля», «Як досягти мети»

#### Варіант I

1. Оцінювання людиною самої себе, своїх можливостей і якостей, своєї значущості називається самооцінкою.

✓ Так

2. Людина, яка має волю, свідомо керує своїми діями і вчинками для досягнення мети.

✓ Так

3. Самовпевненість – це нічим не підкріплена впевненість людини у власних силах, у тому, що вона не має недоліків і негативних рис характеру.

✓ Так

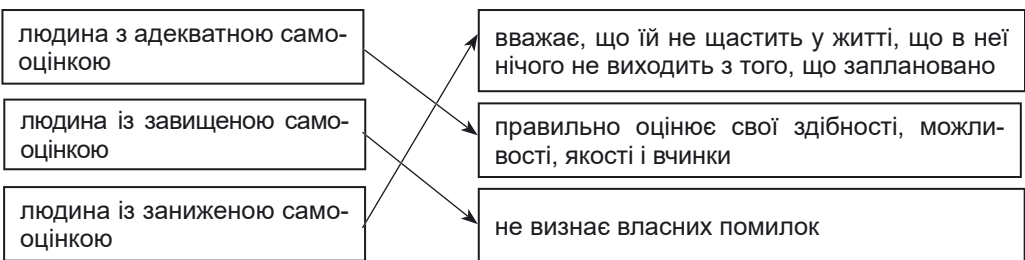
4. Людину безініціативну, нерішучу, уперту, нестриману називають

Ⓐ безвольною

5. Іван має гарні оцінки, займається плаванням, але мало спілкується з однолітками, говорить, що вони «не рівня» йому. У хлопчика самооцінка

Ⓑ завищена

6. Установи відповідність між самооцінкою людини та її поведінкою. З'єднай стрілочками.



7. Опиши героїв української народної казки «Півник і двоє мишенят», використовуючи слова «самооцінка», «воля», «упевненість».

Півник має адекватну самооцінку, оскільки він впевнено йде до своєї мети. У нього є воля до її досягнення. Мишенята ж мають завищену самооцінку. Вони не хочуть нічого робити, а лише отримувати те, що зроблять інші. Круть і Верть – герої зі слабкою волею. Вони безініціативні.



8. Поясни різницю між «можу», «хочу», «треба».

«Хочу» — це значить бажати чогось досягти або отримати.

«Треба» – це необхідність робити не так, як хочеться, а так, як потрібно.

«Можу» – це можливість. Людина повинна зрозуміти, чи зможе вона щось зробити, чи вистачить у неї на це сил.

### Варіант II

1. Упевненість – тверде переконання в чомусь, щодо когось, віра в кого-небудь або що-небудь; усвідомлення своєї сили, власних можливостей.

✓ Так

2. Від того, яка в людини самооцінка, залежить поведінка, вимогливість до себе, ставлення до власних успіхів і невдач.

✓ Так

3. У житті люди мають поводитися лише так, як їм хочеться, не звертаючи увагу на інших.

✓ Ні

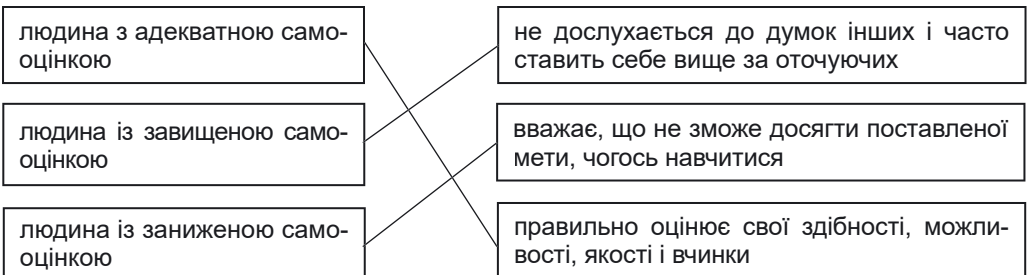
4. Людину, яка перебільшує свої можливості, хворобливо реагує на критику оточуючих і не сприймає думок інших людей, називають

Ⓑ самовпевненою

5. Марічка гарно вчиться, співає в хорі, має багато друзів та вважає, що в житті їй багато чого ще треба навчитися. У дівчинки самооцінка

Ⓑ адекватна

6. Установи відповідність між самооцінкою людини і її поведінкою. З'єднай стрілочками.



7. Опиши героїв української народної казки «Котик і Півник», використовуючи слова «самооцінка», «воля», «упевненість».

Котик — це герой, упевнений у своїх силах. У нього адекватна самооцінка. У Півника завищена самооцінка. Він упевнений у своїх силах, проте постійно потребує допомоги Котика.

8. Напиши, як занижена самооцінка людини впливає на її життя. Порадь, як її можна підвищити.

Людина із заниженою самооцінкою постійно собі докоряє. Її вчинки залежать від думок інших людей. Вона може вирізнитися зовнішнім виглядом: ходить ізсутулившись, рухи



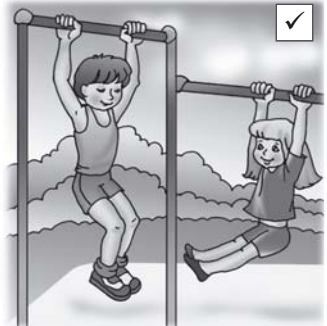
скуті. Щоб підвищити самооцінку, потрібно перестати вважати себе невдахою. Припинити сварити й повчати себе, не соромитися висловлювати власну думку, діяти впевненіше і рішуче.

### ТЕСТ № 8

#### за темами «Повага і самоповага», «Звички і здоров'я», «Розвиток творчих здібностей»

##### Варіант I

1. Повага – це почуття шани, прихильне ставлення до людини.  
✓ Так
2. Потрібно шанобливо ставитися до людей, особливо до старших.  
✓ Так
3. Творчі здібності не потрібно розвивати.  
✓ Ні
4. Те, що ти здійснюєш, майже не замислюючись, робиш ніби автоматично, називається  
Ⓐ звичкою
5. Виявляти свою повагу можна  
Ⓑ уважним ставленням до оточуючих
6. Познач малюнки, які ілюструють корисні звички.





7. Прочитай вірш «Лісові порядки». Поясни, чому звичка мити руки корисна для здоров'я.

Мама в школу привела білохвосте оленятко,  
щоб навчилося воно лісових порядків.  
Строгий вчитель лось сказав:  
– Щоб порядки путні вчити,  
треба йти до озерця і копитечка помити...

*В. Кривега*

Протягом дня потрібно мити руки після занять фізичними вправами, прогулянки, туалету, перед вживанням їжі, щоб бактерії та віруси не потрапили в організм людини.

8. Напиши, чи маєш ти творчі здібності. Які ще здібності треба тобі розвивати?  
(Завдання для індивідуального виконання.)

### Варіант II

1. Самоповага формується з визнання власних чеснот.

✓ Так

2. Не обов'язково шанобливо ставитися до друзів.

✓ Ні

3. Виявити творчі здібності можна лише під час діяльності.

✓ Так

4. Познач корисні звички.

Ⓐ дотримування режиму дня, виконання фізичних вправ

5. Виявляти свою повагу можна

Ⓐ щирим привітанням, уважним ставленням до оточуючих

6. Познач малюнки, які ілюструють шкідливі звички.



7. Прочитай вірш «Внучка». Напиши, хто має рацію і чому.

Бабуся внучці каже:

- Любцю мила, хоч перед їжею ти б руки мила.
- Не буду мити, – закричала внучка, – і так про мене кажуть: «Білоручка».

*С. Воскресенко*

Бабуся має рацію, бо перед вживанням їжі обов'язково потрібно мити руки, щоб бактерії та віруси не потрапили в організм.

8. Опиши ситуації, коли ти виявляв (виявляла) повагу до інших людей.

*(Завдання для індивідуального виконання.)*

## РОБОТИ ДЛЯ ТЕМАТИЧНОГО КОНТРОЛЮ

### ТЕСТ № 1

### «Здоров'я людини»

#### Варіант I

1. Людина, її життя і здоров'я визнаються Конституцією України найвищою соціальною цінністю.

✓ Так

2. У кожній квартирі чи будинку є місця з підвищеною небезпекою.

✓ Так

3. Безпечна поведінка – поведінка людини, що не загрожує її життю і здоров'ю та безпеці інших людей.

✓ Так

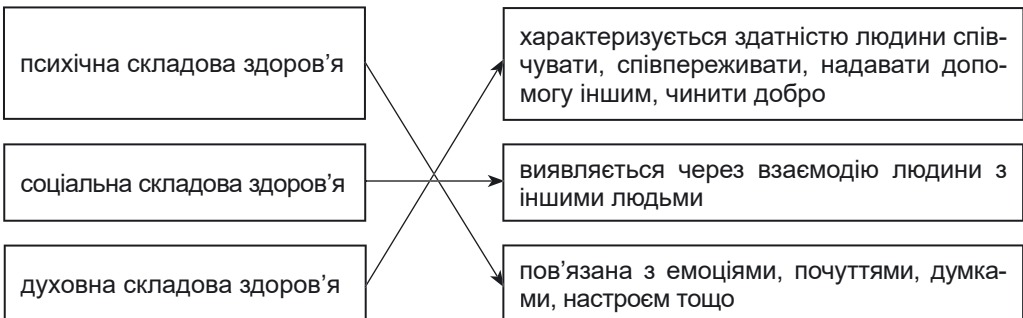
4. Здорова людина має

Ⓑ міцний сон, гарний апетит

5. Обери правильну відповідь. Хвора людина

Ⓐ має підвищену температуру тіла, неспокійний стан

6. Поєднай стрілочками складові здоров'я та їх характеристики.





7. Познач місця у дворі, де слід бути особливо обережними, поясни чому.



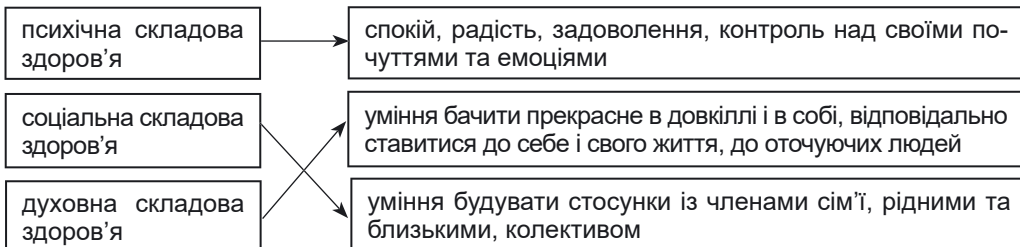
Можна травмуватися, створити дорожньо-транспортну пригоду.

8. Наведи приклади позитивного впливу на здоров'я людини різних чинників. Поясни їх значення.

Розпорядок дня, гігієна, заняття фізкультурою, спортом, загартовування, правильне і корисне харчування, відсутність шкідливих звичок, доброзичливе ставлення до оточуючих.

### Варіант II

1. Найцінніше, що має людина, – це гроші.  
✓ Ні
2. Щоб запобігти потраплянню в небезпечну ситуацію, потрібно бути передбачливим.  
✓ Так
3. Не слід заходити у вагон поїзда метро, двері якого вже зачиняються.  
✓ Так
4. Щоб мати здорові зуби і ясна, потрібно  
Ⓑ дотримуватися правил порожнини рота
5. Познач принципи загартування  
Ⓐ поступовість, систематичність, дозованість, комплексність
6. Поєднай стрілочками складові здоров'я та їх показники.



7. Познач місця у квартирі, де слід бути особливо обережними, поясни чому.



Пожежа, витік газу, несправність водогону можуть статися в будь-який момент.

8. Наведи приклади негативного впливу на здоров'я людини різних чинників. Поясни їх значення для здоров'я людини.

Забруднене повітря, спадковість, невідповідальне ставлення до себе та свого життя, до оточуючих людей, кепський настрій, шкідливі звички, недотримання правил гігієни, малорухомий спосіб життя.

**ТЕСТ № 2**  
**«Фізичне здоров'я»**  
*Варіант I*

1. Овочі і фрукти містять велику кількість води у своєму складі.  
 Так
2. Йод потрібен нам для нормальної роботи щитоподібної залози.  
 Так
3. Стоматолога треба відвідувати тільки тоді, коли болять зуби.  
 Ні
4. Познач чинники, які негативно впливають на слух людини.  
 слухання плеєра
5. Перед виконанням домашніх завдань потрібно  
 провітрити кімнату     прибрати зі столу зайві речі
6. Поєднай стрілочками причину і наслідок.



7. Познач малюнки, на яких діти турбуються про свою поставу. Поясни свій вибір.

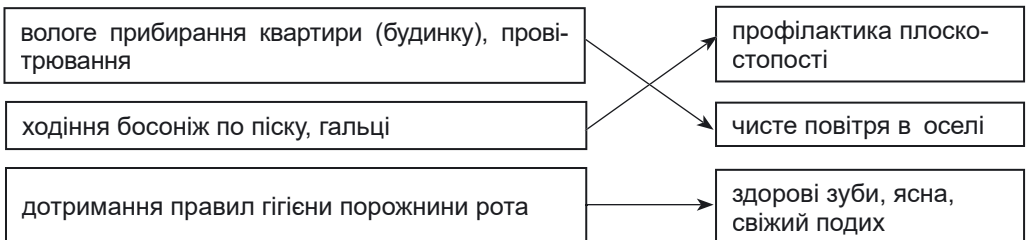


Сидять рівно, не згинаючи хребта. Плечі на одному рівні, голова трохи нахилена вперед. Не лягають на стіл. Ноги стоять на підлозі.

8. Запиши правила загартування. Яких із цих правил ти дотримуєшся? Поступовість, систематичність, дозованість, комплексність.

### Варіант II

- Тіло людини більш ніж на дві третини складається з води.  
✓ Так
- Білки називають головним будівельним матеріалом організму людини.  
✓ Так
- Після кожного прийому їжі потрібно ополіскувати рот теплою водою.  
✓ Так
- Обери чинники, які сприяють загартуванню організму.  
 обливання холодною водою, активні види спорту
- Для формування правильної постави необхідно  
 стояти прямо, не опускаючи голови, тримаючи плечі розведеними
- Установи відповідність між причиною і наслідком. З'єднай стрілочками.



7. Познач малюнки, на яких діти дотримуються правил гігієни зору. Поясни свій вибір.



Під час виконання уроків та шиття робоче місце має добре освітлюватися. Відстань від очей до зошита, книжки має становити 30–40 см. Захищати очі від сонця сонцезахисними окулярами. Перевіряти зір у лікаря-офтальмолога.

8. Рух – це природна потреба організму. Поясни, навіщо людині рухатися.

Щоб людина була міцною, здоровою, бадьорою та енергійною, треба більше рухатися: займатися фізкультурою і спортом, грати в рухливі, спортивні ігри, ходити пішки.

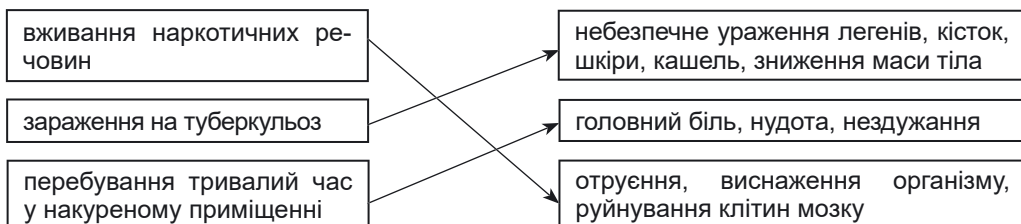
### ТЕСТ № 3

#### «Соціальне здоров'я»

##### Варіант I

- Етикет – правила поведінки людей у суспільстві.  
✓ Так
- Людам з особливими потребами необхідні спеціальні умови та допоміжні предмети.  
✓ Так
- Монітор комп'ютера не бажано ставити навпроти вікна.  
✓ Так
- Познач ситуацію, коли ти маєш упевнено сказати «Ні».  
**Б** Знайомі пропонують подразнити хлопчика в інвалідному візку.
- Якщо ти бачиш, що наближається натовп, слід  
**А** позбутися гострих, колючих і скляних предметів  
**Б** скинути громіздкий, довгий і надто вільний одяг

6. Установи відповідність між причиною і наслідком.



7. Познач малюнки, на яких діти дотримуються правил дорожнього руху.



8. Напиши правила користування мобільним телефоном. До яких наслідків може призвести їх порушення?

Щоб зменшити вплив випромінювання мобільного телефона на власний організм, потрібно тримати його якнайдалі від тіла (у рюкзаку). Не залишати біля себе, коли заряджається. Не класти під подушку, коли лягаєш спати. Підносити до вуха лише після з'єднання.

*Варіант III*

1. Традиції – це звичаї, досвід, правила поведінки, культурні надбання, що передаються з покоління в покоління.

✓ Так

2. Якщо люди ображають один одного, псують настрій, сваряться – це шкодить їхньому здоров'ю.

✓ Так

3. За необхідності можна рухатися проти натовпу.

✓ Ні

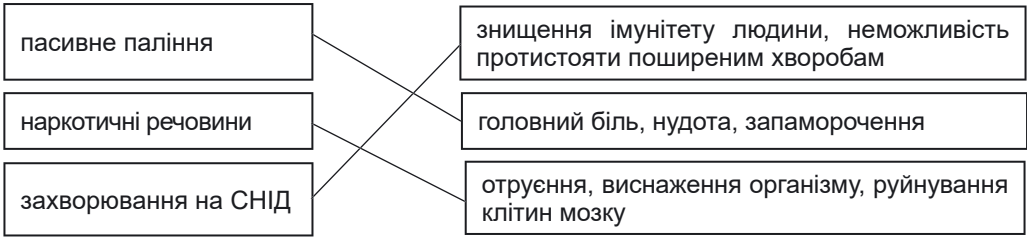
4. Обери вчинки справжнього друга.

Ⓐ буде радіти твоїм перемогам, здобуткам

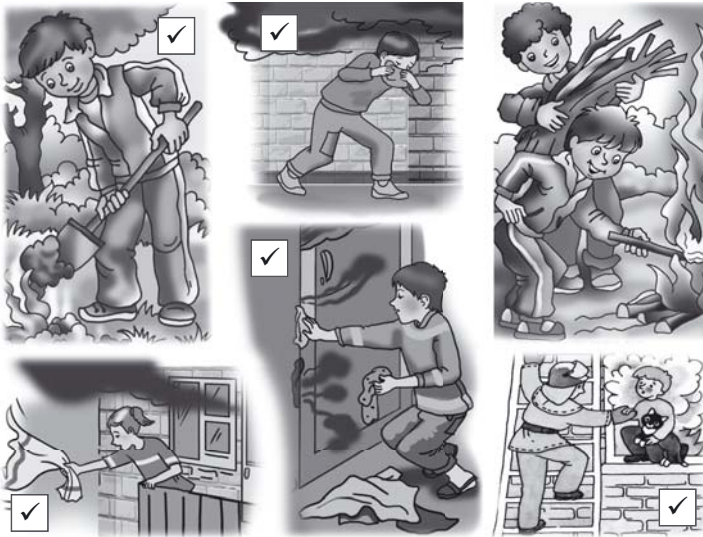
5. Познач ситуації, коли ти маєш упевнено сказати «Ні».

ⓑ Знайомі пропонують спробувати пиво.

6. Установи відповідність між причиною і наслідком.



7. Познач малюнки, на яких діти обрали правильні дії під час пожежі.



8. Запиши правила дорожнього руху, яких мають дотримуватися пішоходи. До яких наслідків може призвести їх порушення?

Пішоходи мають рухатися тротуарами або пішохідними доріжками, тримаючись правого боку. У темну пору доби прикріпити на одяг світло-відбивальні елементи. Переходити проїзну частину по пішохідних переходах. Керуватися сигналами світлофора. Порушення цих правил може призвести до дорожньо-транспортної пригоди.

#### ТЕСТ № 4

### «Психічна і духовна складові здоров'я»

#### Варіант I

1. Виявити творчі здібності можна лише під час діяльності.

✓ Так

2. Поведінка людини не залежить від її впевненості.

✓ Ні



3. Самоповага формується завдяки фізичній силі людини.

✓ Ні

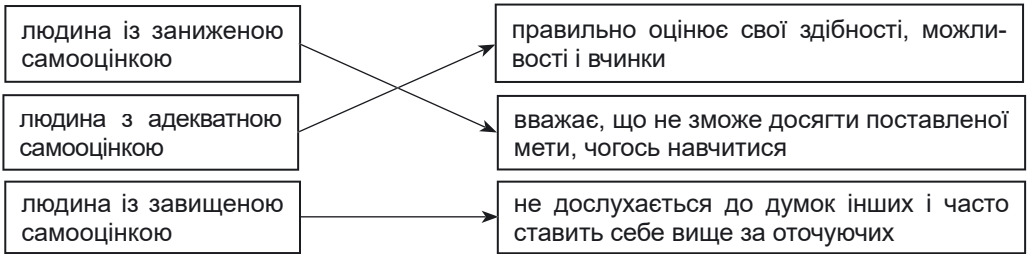
4. Виявляти свою повагу до людей можна

Ⓑ уважним ставленням до оточуючих

5. Даринка погано вчиться, не відвідує гуртки, має мало друзів та вважає, що вона просто не здатна нічого навчитися. У дівчинки самооцінка

Ⓐ занижена

6. Установи відповідність між самооцінкою людини і її поведінкою.



7. Познач малюнки, які ілюструють шкідливі звички. До чого вони можуть призвести?



Шкідливі звички послаблюють волю людини, знижують працездатність, погіршують стан здоров'я, скорочують тривалість життя.

8. Напиши, хто з твоїх улюблених казкових чи кіногероїв виявляв вольові зусилля в досягненні мети. Поясни, як допомагала йому ця риса характеру.

(Завдання для індивідуального виконання).

### Варіант II

1. Повага – це почуття шани, прихильне ставлення до людини.

✓ Так

2. Людина, яка має волю, свідомо керує своїми діями і вчинками для досягнення мети.

✓ Так

3. Не кожна людина володіє якимись творчими здібностями.

✓ Ні

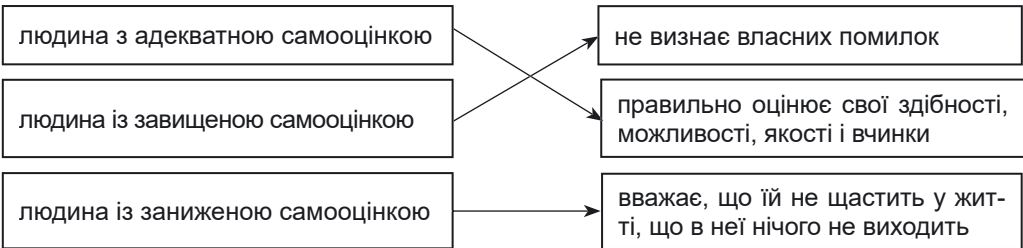
4. Познач правильну відповідь. Людина ініціативна, рішуча, стримана

ⓑ вольова

5. Петро має гарні оцінки, спілкується з однолітками, бере участь у житті класу, якщо щось не вдається, то просить навчити, радо приходить на допомогу іншим. У хлопчика самооцінка

ⓑ адекватна

6. Установи відповідність між самооцінкою людини та її поведінкою.



7. Познач малюнки, які ілюструють корисні звички. Як вони впливають на здоров'я людини?



Людина поліпшує своє здоров'я, стає сильнішою, організованою.

8. Пригадай казкових чи кіногероїв, які мали занижену самооцінку. Поясни, як це вплинуло на їхнє життя.

*(Завдання для індивідуального виконання).*



## ЗМІСТ

<i>Г. П. Лишенко. Зошит з математики. 4 клас . . . . .</i>	<i>1</i>
<i>Н. І. Прима. Зошит для контрольних робіт з математики. 4 клас . . . . .</i>	<i>54</i>
<i>К. І. Пономарьова. Зошит для тестової перевірки знань з української мови. 4 клас . . . . .</i>	<i>75</i>
<i>К. І. Пономарьова. Зошит для контрольних робіт з україн- ської мови. 4 клас . . . . .</i>	<i>90</i>
<i>Віра Науменко. Зошит для оцінювання навчальних досяг- нень з літературного читання. 4 клас . . . . .</i>	<i>97</i>
<i>І. В. Андрусенко. Тестові завдання з природознавства. 4 клас . . . . .</i>	<i>112</i>
<i>Я. С. Фруктова. Тестові завдання з основ здоров'я. 4 клас . . . . .</i>	<i>134</i>

**Відповіді** до завдань та зразки виконання творчих  
В42 вправ з математики, української мови, літературного  
читання, природознавства та основ здоров'я. 4 клас:  
посіб. для батьків і вчителів. — Київ : Генеза, 2019. —  
160 с.

ISBN 978-966-11-0942-0.

Видання упорядковано на допомогу батькам і вчителям.  
Його мета — полегшити організацію поточного контролю та  
відповідної корекції результатів навчальної діяльності  
четвертокласників. Видання містить розв'язки, розгорнуті  
записи розв'язування задач, графічні відповіді, відповіді до  
тестових завдань, а також орієнтовні зразки виконання  
творчих вправ до посібників видавництва «Генеза» з матема-  
тики, української мови, літературного читання, природо-  
знавства та основ здоров'я.

УДК 373.3.091.26

---

*Навчальне видання*

## **ВІДПОВІДІ**

**до завдань та зразки виконання творчих вправ  
з математики, української мови, літературного читання,  
природознавства та основ здоров'я**

**4 клас**

*Посібник для батьків і вчителів*

Головний редактор *Наталія Заблоцька*

Відповідальна за випуск *Наталія Сергеева*

Редактор *Лідія Кулинич*

Художній редактор *Олена Мамаєва*

Обкладинка *Світлани Железняк*

Комп'ютерна верстка *Лариси Кулагіної, Світлани Лобунець*

Коректори *Олена Симонова, Лариса Леуська*

Формат 70×100/16. Ум. друк. арк. 13,0. Обл.-вид. арк. 11,7.

Тираж пр. Вид. № 1969. Зам. № .

Видавництво «Генеза», вул. Тимошенка, 2-л, м. Київ, 04212.  
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 5088 від 27.04.2016.